

Häfte G:
Allas lika värde

Kongress 2005

29 oktober – 3 november

Malmö

Häfte G

Allas lika värde

Partistyrelsens utlåtanden och motioner som rör området jämställdhet (motionerna G1-G6)	2
Partistyrelsens utlåtanden och motioner som rör området integration, diskriminering samt handikapp- och tillgänglighetsfrågor (motionerna G7-G20)	11
Partistyrelsens utlåtanden och motioner som rör området demokrati och författning (motionerna G21-G53)	33
Partistyrelsens utlåtanden och motioner som rör partiprogrammet (motionerna G54-G56)	76

**Socialdemokratiska partistyrelsen
överlämnar härmed till partiets 35e ordinarie kongress,
den 29 oktober–3 november 2005 i Malmö,
i stadgeenlig ordning inlämnade motioner samt partistyrelsens utlåtanden
och övriga förslag.**

Detta häfte är utgivet av Socialdemokraterna.
Tryck: EO Print, Stockholm
Layout och produktion: EO Print, Stockholm
Omslag: Gränslösdesign
ISBN: 91 532 0568 5

Allas lika värde

Partistyrelsens utlåtanden och motioner som rör området jämställdhet

Partistyrelsens utlåtande över motion G1 och E290:9 (jämställdhet)

I motion G1 (Malmö arbetarekommun) yrkas att det socialdemokratiska partiet omedelbart ska ta fram en konkret plan med förslag och tidsangivelser som leder till utjämning av könsskillnader inom alla områden. Motion E290:9 (Härnösands arbetarekommun) yrkar att vi förstärker och utvecklar jämställdhetsarbetet.

Det socialdemokratiska partiet är feministiskt. Vi vill att kvinnor och män ska ha samma möjligheter, rättigheter och skyldigheter. Och vi är medvetna om och vill förändra kvinnors underordning och mäns överordning i samhället.

Under lång tid har vi socialdemokrater drivit på för reformer och strukturella förändringar som gjort att kvinnors villkor förändrats till det bättre. Det handlar bland annat om särbeskattningen, utbyggnaden av barnomsorgen, skapandet av en stark offentlig sektor, kvinnofridslagstiftningen, kvinnors makt och representation i politiken och det offentliga livet.

Sverige räknas därför i dag som ett av världens mest jämställda länder. Men Sverige är långt ifrån jämställt. På arbetsmarknaden är orättvisorna fortfarande alltför stora. Män har högre lön och bättre arbetsvillkor än kvinnor. Dessutom är mäns våld mot kvinnor ett omfattande problem i samhället. Partistyrelsen anser därför – som motionären påpekar – att ett jämställdhetsperspektiv måste genomsyra all politik.

Partistyrelsen har sedan valet 2002 arbetat fram en feministisk strategi med målsättningen att socialdemokraterna ska vara Sveriges mest jämställda parti. Strategin innebär bland annat en förbättrad könsfördelning bland förtroendevalda och anställda, särskilda utbildningsinsatser för ökad jämställdhet och att varje partidistrikt ska ha en jämställdhetsansvarig.

Resultatet syns exempelvis på denna kongress: antalet kvinnliga kongressombud är för första gången någonsin fler än de manliga.

Partistyrelsen anser att partiet ska omsätta strategin till ett konkret handlingsprogram för ett jämställdhetsarbete på samtliga politikområden. Dessutom avser den socialdemokratiska regeringen att under våren 2006 presentera den framtida inriktningen för den statliga jämställdhetspolitiken.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta:

- 1) att bifalla motionerna G1 och E290:9.

Motion G1

Malmö arbetarekommun

På tal om kvinnor och män

Det mullrar i den kvinnomajoritet som Sveriges befolkning består av. Det är orimligt att denna, mer än 50-procentiga del av vårt land fortfarande inte har rätt till lön, makt, förmögenhet, inflytande, pension osv. som minoriteten, nämligen männen. Det har från manliga makthavare ofta sagts att om vi bara får tid så löser det sig av sig själv. Vi rekommenderar alla att till exempel ta del av SCB:s lathund 2004 om jämställdhet "På tal om kvinnor och män".

Kvinnor är välutbildade, kompetenta och erfarna och är precis lika lämpade till att t.ex. bli ordförande i statliga bolagsstyrelser som de 84 procent män som i dag sitter på uppdragen eller att bli landshövding där 76 procent är män eller statssekreterare där 62 procent är män osv.

När man diskuterar löneskillnader så får man ofta höra att med en mer jämställd arbetsmarknad så kommer detta att klaras av utan problem. Vi vill gärna ge ett par exempel.

Bland de tio mest kvinnodominerade yrkesgrupperna 2002 så har t.ex. barnmorskor och sjuksköterskor med särskild kompetens 93 procent av männens lön, vård- och omsorgspersonal 98 procent av männens lön.

Om man tar de 10 mest mansdominerade yrkesgrupperna 2002 så har till exempel kvinnor som är byggnads- och anläggningsarbetare 84 procent av männens lön, bland militärer 81 procent av männens lön, byggnadshantverkare 83 procent av männens lön.

Nu är det alltså dags att bekänna färg och bryta mönstret av överordning och underordning beroende på kön.

Vi hemställer:

- 1) att det socialdemokratiska partiet omedelbart tar fram en konkret plan med förslag och tidsangivelser som leder till utjämning av könsskillnader inom alla områden.

Bodil Arnsberger, Kvinnoklubben K A R L

Malmö arbetarekommun beslutade att anta motionen som sin egen.

Partistyrelsens utlåtande över motion G2 (HBT-kompetens)

I motion G2 (Borås arbetarekommun) yrkas att SAP ska arbeta för att kommunerna, staten och regionerna ska öka kunskapen och kompetensen kring de villkor som homo- och bisexuella samt transpersoner (HBT-personer) lever under.

Partistyrelsen delar motionärens uppfattning att Sverige ska vara ett land där alla – oavsett sexuell läggning – ska kunna visa sin kärlek öppet. Alla människor ska ha lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter.

Regeringen har i denna anda uppdragit åt flera myndigheter att höja kunskapen bland sin personal om diskriminering på grund av sexuell läggning och om HBT-frågor. Det gäller myndigheter inom exempelvis rättsväsendet (Domstolsverket, Riksåklagaren, Kriminalvården), Arbetsmarknadsverket, Socialstyrelsen, Skolverket och Folkhälsoinstitutet.

Folkhälsoinstitutet ska undersöka och analysera hälsosituationen för homosexuella, bisexuella samt transpersoner. Uppdraget ska slutredovisas den 15 november 2005. I uppdraget ingår att lämna förslag till åtgärder som kan förbättra hälsosituationen för HBT-personer.

Vidare ska Socialstyrelsen med utgångspunkt i resultaten från rapporten "Jämställd socialtjänst?" redovisa vilka åtgärder som har vidtagits för att stödja arbetet med jämställdhetsintegrering inom socialtjänsten. Socialstyrelsen ska, utifrån sitt uppdrag, också undersöka socialtjänstens bemötande av homo- och bisexuella personer och redovisa vilka åtgärder som myndigheten har vidtagit i syfte att förbättra socialtjänstens bemötande av HBT-personer. Uppdraget kommer att redovisas i och med att myndigheten lämnar sin årsredovisning i februari 2006.

Uppdraget till Skolverket är att se över ett urval av läroböcker avseende huruvida det förekommer uttryck för diskriminering eller andra former av kränkningar bland annat på grund av sexuell läggning. Uppdraget gavs i maj 2005 och ska redovisas den 1 december 2006.

Länsstyrelsernas arbete mot hedersrelaterat våld ska också omfatta sådant hot och våld som ungdomar kan utsättas för på grund av sexuell läggning. Redovisning ska ske i mars 2006.

Vad gäller rättsväsendet har Domstolsverket, Riksåklagaren, Rikspolisstyrelsen och Kriminalvårdsstyrelsen på regeringens uppdrag upprättat strategier för att säkerställa att personalen har god kunskap om så väl grunden för rasistiska och homofobiska yttringar som om situationen för de grupper som utsätts för sådana brott. Brottsförebyggande rådet (BRÅ) har samordnat arbetet. De ovan nämnda myndigheterna har också fått i uppdrag att upprätta kompetensstrategier i diskrimineringsfrågor för sina respektive verksamhetsområden.

Värt att nämna är att Rikspolisstyrelsen för närvarande driver projektet "Normgivande mångfald". Under projektets gång har samtliga 21 polismyndigheter fått utbildning i homokunskap. Därutöver har en första träff ägt rum för ett nationellt nätverk för homo- och bisexuella medarbetare inom polisen.

Slutligen har den socialdemokratiska regeringen också uppdragit åt den parlamentariska kommitté, vars huvuduppgift är att föreslå en sammanhållen diskrimineringslagstiftning och komma med förslag över hur ombudsmännen ska organisera sig, att införa liknande regler om aktiva åtgärder för diskrimineringsgrunden sexuell läggning som i dag gäller för kön och etnisk tillhörighet. Krav på aktiva åtgärder innebär att arbetsgivarna aktivt ska verka för att förebygga diskriminering i sin verksamhet. För det krävs bland annat ökade kunskaper bland personalen. Man kan således säga att med införandet av aktiva åtgärder på grund av sexuell läggning kommer ett indirekt krav på kunskapshöjande insatser av arbetsgivarna inom bland annat kommunerna och de statliga myndigheterna. Kommittén kommer med sitt betänkande i januari 2006.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta:

- 1) att anse motion G2 besvarad med hänvisning till partistyrelsens utlåtande.

Motion G2

Borås arbetarekommun

Ökad HBT-kompetens av Sveriges alla kommunal-, stats- och regionsanställda

HBT är ett samlingsbegrepp för homo-, bisexuella och transpersoner. Med HBT-kompetens menas kunskap och förståelse för homo- bisexuella och transpersoners särskilda livsvillkor. Konkret kan det handla om faktakunskaper, värderingsdiskussioner och studiebesök. Sverige skall vara ett land där alla kan visa sin kärlek öppet, oavsett sexuell läggning.

Mångfald är ett viktigt begrepp, liksom respekt för varje människas identitet, sexuella läggning och könstillhörighet. Vi vill se ett samhälle där ingen ställs utanför eller diskrimineras. Kärleken är en viktig drivkraft både för oss människor i våra relationer och för samhällets utveckling. Därför skall kärlek och sexualitet mellan människor av samma kön värderas lika mycket som kärlek och sexualitet mellan människor av olika kön.

Kommunerna, staten och regionerna kan medverka till en förbättring av många människors liv genom att öka kunskapen hos sina anställda. Många organisationer har utmärkt studiematerial och riksdagens HBT-nätverk, Svenska Kommunförbundet, RFSL m.fl. kan hjälpa till med utbildningsinsatser.

Förslag:

- 1) att SAP arbetar för att kommunerna, staten och regionerna skall öka kunskapen och kompetensen kring de villkor som homo-, bisexuella och transpersoner lever under.

Mikael C. Eriksson, PAS (Politisk Aftonskola)

Borås arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Partistyrelsen utlåtande över motionerna G3, G4, G5:1-2 och G6 (äktenskapslagstiftningen)

Motion G3 (Haninge arbetarekommun) yrkar att äktenskapslagstiftningen ändras så att även samkönade par kan ingå äktenskap med varandra. Motion G4 (Norrbottens partidistrikt) yrkar det införs en könsneutral äktenskapslagstiftning. Motion G5:1-2 (Stockholms arbetarekommun) föreslår att kongressen ställer sig bakom förslaget om införandet av en könsneutral äktenskapslagstiftning samt att kongressen ställer sig bakom förslaget om införandet av civiläktenskap för alla. Motion G6 (enskild, Uppsala arbetarekommun) föreslår att Svenska kyrkan liksom övriga trosamfund som så kan tänka sig ges möjlighet att förrätta juridiskt giltiga partnerskapsceremonier.

Socialdemokraterna har alltid arbetet för ett samhälle fritt från fördomar och diskriminering. Vi har också varit framgångsrika i arbetat med att steg för steg införa en lagstiftning som motverkar diskriminering på grund av sexuell läggning.

När den allmänna debatten och tidens värderingar förändras är ofta lagstiftningen det sista ledet i en sådan process. Partistyrelsen anser det självklart att inga skillnader i äktenskapliga rättigheter beroende på sexu-

ell läggning bör finnas. Innan en sådan könsneutral äktenskapslagstiftning kan införas måste formerna för detta ingående utredas. En sådan utredning arbetar nu och ska vara färdig 30 mars 2007.

Partistyrelsen föreslår kongressen att besluta:

- 1) att anse motionerna G3, G4, G5:1-2 och G6 besvarade med hänvisning till partistyrelsens utlåtande.

Motion G3 Haninge arbetarekommun

Homoäktenskap

Sveriges socialdemokratiska arbetareparti arbetar för jämlikhet och frihet från förtryck och diskriminering. Arbetet med att motverka diskriminering på grund av sexuell läggning har varit framgångsrikt det senaste decenniet. Men ännu diskrimineras homosexuella personer i den svenska lagstiftningen. Äktenskapet kan idag enligt svensk lag enbart ingås av en man och en kvinna. En man kan alltså inte gifta sig med en man och en kvinna kan inte gifta sig med en kvinna. Istället erbjuder staten homosexuella att ingå partnerskap.

Vi har svårt att se hur ett parti som står för alla människors lika värde och rätt längre kan acceptera att denna åtskillnad kvarstår i lagstiftningen. I takt med att samhället förändras måste även lagarna utvecklas. Detta är även en utveckling vi ser i allt fler länder. I flera länder som Nederländerna, USA, Kanada och Australien tillämpas eller kommer snart att tillämpas en icke-diskriminerande äktenskapslagstiftning. Homosexuella par ges möjlighet att gifta sig precis som heterosexuella. Varför inte i Sverige?

I dag ger partnerskap och äktenskap samma rättigheter och samma skyldigheter. Men ändå finns det en lagstiftning för homosexuella och en för heterosexuella i Sverige. Denna åtskillnad är diskriminerande.

Vi vill se en avveckling av de diskriminerande inslagen i svensk lagstiftning även på detta område och vill därför att partikongressen beslutar att äktenskapsbalken ses över så att den blir neutral i förhållande till vilket kön de personer som önskar ingå äktenskap har.

Vi hemställer att partikongressen beslutar:

- 1) att äktenskapslagstiftningen ändras så att även samkönade par kan ingå äktenskap med varandra.

Åsa Westlund och Anders Lindberg

Haninge arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion G4 Norrbottnens partidistrikt

Könsneutral äktenskapslagstiftning

Den socialdemokratiska ideologin har sedan start byggt på alla människors lika värde. Själva grunden för socialdemokratien vilar på rättvisa och solidaritet. Vi har nått långt inom många områden, men det finns fortfarande myck-

et kvar att göra innan vi kan säga att vi uppnått alla de mål vi satt upp i skapandet av det goda samhället. Vi är stolta men inte nöjda.

På föregående ordinarie partikongress så debatterades frågan om möjligheten för samkönade par att prövas som adoptivföräldrar. Efter en lång debatt så röstade kongressen för detta och vi kunde i riksdagen genomföra denna reform. Ytterligare en punkt på agendan, för solidaritet och rättvisa, kunde därmed bockas av.

Kärlek mellan två människor är något oerhört vackert och stort och kärlek är för många en av förutsättningarna för ett bra och lyckligt liv. Samtidigt är kärleken inget som man kan, eller ens är önskvärt att, reglera i lagstiftning. Kyrkans ständiga diskussion om hur vi människor ska leva ter sig alltmer världsfrånvärd, när vi ser hur människor väljer att leva. Fler och fler väljer inte äktenskapet som samlevnadsform utan lever som sambos i stället. Men vad vi som parti kan ha en uppfattning om, är vilken lagstiftning vi ska ha kring samlevnadsformer och hur långt vi kan reglera människors förhållanden.

Sedan mycket länge finns regler om äktenskapet mellan man och kvinna och sambolagstiftning mellan man och kvinna. Sedan 1996 finns dessutom lagstiftning om registrerat partnerskap som ett alternativ för samkönade par. Skillnaden rent juridisk, är efter reformen om möjlighet att prövas som adoptionsföräldrar, mycket liten. Det är därför dags att avskaffa lagen om registrerat partnerskap och införa en könsneutral äktenskapslagstiftning.

Skälen till att införa en könsneutral äktenskapslagstiftning är många. Det mest grundläggande skälet är det ologiska i att ha olika lagstiftningar som reglerar samlevnadsformerna mellan vuxna som väljer att formalisera sitt förhållande. Ett annat skäl är ett rättviseskäl. Varför ska man ha ett A-äktenskap för man och kvinna, och ett B-äktenskap för samkönade par? Dessutom kan det knappast vara förenligt med vår socialdemokratiska uppfattning att alla ska vara lika inför lagen.

I debatten har kritiska synpunkter framförts framförallt från kyrkor och samfund. Företrädare för dessa organisationer har reagerat häftigt mot en sådan förändring och har hänvisats till olika trosläror som grund för att könsneutralt äktenskap inte ska införas. Enligt min uppfattning är det inget vi som politiskt parti kan, eller ska, fästa något avseende vid när det gäller själva ställningstagandet kring en könsneutral äktenskapslagstiftning.

Det har i debatten diskuterats olika former för hur man kan lösa frågan om förrättning av vigsel. De tre former som främst diskuterats är:

1. De som viger man och kvinna ska också viga samkönade par. Ur rättvisesynpunkt vore det det bästa alternativet. Men det är också det kyrkorna protesterar mest emot.
2. De samfund som har vigselrätt avgör själv om man vill viga samkönade par. Om man väljer den formen kan det upplevas som om man cementserar diskriminering av homosexuella par.
3. Sverige inför s k civiläktenskap, d v s alla oaktat om man vill gifta sig i kyrkan eller borgerligt så måste man genomgå en registreringsakt hos någon myndighet. Därefter kan den som vill välja att få sitt äktenskap välsignat av något samfund eller någon form av borgerlig ceremoni. I praktiken gäller detta för medlemmar i samfund som inte har vigselrätt idag. Det finns många förespråkare för denna modell. Nackdelen är att kyrkor och samfund fortfarande kan neka samkönade par att fullfölja sin vigsel.

Enligt min uppfattning är modellen med civiläktenskap att föredra. Det viktigaste är dock att det införs en könsneutral äktenskapslagstiftning. Det vore därför oklokt att redan nu låsa sig vid någon enskild modell.

För oss socialdemokrater, med vår revisionistiska hållning, måste det viktigaste vara att ta principiell ställning i fråga om vi ska ha en könsneutral äktenskapslagstiftning eller inte. Formerna för en sådan lagstiftning måste därefter diskuteras i partistyrelse och riksdagsgrupp.

Jag föreslår, med hänvisning till ovan anförda argument:

1) att det införs en könsneutral äktenskapslagstiftning.

Bengt-Urban Fransson, Arjeplog

Norrbottnens partidistrikt beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion G5

Stockholms arbetarekommun

Könsneutralt äktenskap och civiläktenskap

1973 uttalade riksdagen att ”en samlevnad mellan två personer av samma kön är en från samhällets synpunkt fullt acceptabel samlevnadsform”.

1984 konstaterade en statlig utredning i betänkandet ”Homosexuella och samhället (1984:63)” att den enda skillnaden mellan homosexuella och heterosexuella är att homosexuella i valet av kärlekspartner föredrar en av samma kön. I båda typerna av relationer finns samma känslomässiga engagemang i form av vänskap, omsorg, lojalitet, ömhet kärlek och så vidare. Det samma gäller i fråga om ekonomisk sammanflätning. Dessutom konstateras att även homosexuella har barn.

1994 beslutade riksdagen att införa registrerat partnerskap för homosexuella. Partnerskap gav, med några undantag, samma rättsverkningar som äktenskap. De flesta rättsliga skillnader som fanns i den ursprungliga lagen, t.ex. hinder mot gemensam vårdnad av barn och adoption, har efter hand tagits bort. Mycket tyder på att samma regler i allt väsentligt inom en nära framtid kommer att gälla för partner som för makar.

Det finns inte någon positiv anledning att ha två parallella system – ett för homosexuella och ett för heterosexuella – när de nu dessutom ger lika rättigheter. Den negativa särbehandlingen kränker bara homosexuellas mänskliga värdighet. Särbehandlingen upplevs som diskriminerande.

Vikten av att bekämpa diskriminering på grund av sexuell läggning har vid upprepade tillfällen slagits fast av Sveriges riksdag. Som diskriminering betraktas sådana förhållanden där en person eller en grupp av personer särbehandlas jämfört med en annan person eller grupp av personer utan att det finns objektivt godtagbara skäl för en sådan behandling.

Några objektivt godtagbara skäl för två parallella system – ett för homosexuella och ett för heterosexuella finns inte. Arbetet med att införa en könsneutral äktenskapslagstiftning bör därför inledas snarast. Könsneutral äktenskapsbalk finns redan i Nederländerna sedan 2001 och i Belgien sedan 2003.

Det finns åtminstone två olika sätt att gå tillväga lagstiftningsmässigt för att åstadkomma könsneutral äktenskapslagstiftning:

- En lösning är att införa civiläktenskap för alla. Det innebär att alla som vill ingå äktenskap måste göra det inför domare i tingsrätt eller en särskild förordnad vigselförättare som då också är skyldig att viga alla, oavsett kön. Den som sedan önskar ytterligare en ceremoni med religiöst eller annat innehåll får komplettera vigseln med en sådan efter eget val. Den ceremonin får ingen rättslig betydelse men för den troende en nog så viktig funktion som t.ex. "avtal inför gud".
- En annan lösning är att rätten att förrätta vigsel endast medges sådana samfundsföreträdare som också godtar att viga alla som uppfyller äktenskapsbalkens krav för att ingå äktenskap, homo- såväl som heterosexuella par. Då kan möjligheten att "gifta sig i kyrkan" behållas även om de samfund inom vilka en sådan vigsel blir omöjlig förmodligen skulle bli färre än idag, åtminstone under en övergångsperiod.

Med motiveringen att staten inte bör blanda sig i interna frågor för samfund som rör teologiska tolkningar av religiösa dokument förordar vi lösningen med civiläktenskap för alla.

Det är samtidigt viktigt att arbetarrörelsen ger stöd till kristna homosexuella och andra som inom sina respektive samfund argumenterar för en teologisk tolkning av de religiösa skrifterna som möjliggör äktenskap för homosexuella även inom samfund.

Det är i detta sammanhang viktigt att påminna om att Sverige är ett av Europas mest sekulariserade länder. Dvs. många människor bekänner sig inte till någon religion. Det är också ett faktum att Sverige är ett mångkulturellt samhälle där flertalet religioner i världen finns representerade bland befolkningen. Mot den bakgrunden var det ett bra beslut att avskaffa Statskyrkan och skilja stat och kyrka åt. Införandet av civiläktenskap skulle vara ett sätt att fullfölja detta beslut.

Vi föreslår kongressen besluta

- 1) att ställa sig bakom förslaget om införandet av könsneutral äktenskapslagstiftning,
- 2) att ställa sig bakom förslaget om införandet av civiläktenskap för alla.

Håkan Andersson

Stockholms arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion G6

Uppsala arbetarekommun – enskild

Bevarad kyrklig vigselrätt och juridiskt giltiga partnerskapsceremonier

Svenska kyrkans kyrkomöte har hösten 2003 uttalat att Svenska kyrkan bör få behålla vigselrätten. Socialdemokraterna i kyrkomötet har tydligt gett uttryck för denna hållning och även fått stöd för detta förslag från andra kyrkopolitiska grupper. Vigselrätten är viktig för Svenska kyrkans funktion som folkkyrka och ett borttagande av vigselrätten skulle allvarligt försvåra Svenska kyrkans arbete. Ett fräntagande av vigselrätten skulle uppfattas som ett brott mot den politiska uppgörelsen om skiljande av Svenska kyrkan från staten i

vilken ett upphävande av den nuvarande vigselrätten aldrig aktualiserades. Den kyrkliga vigselrätten har en stark och välgrundad ställning i den svenska befolkningen. Enligt en Sifundersökning våren 2004 vill 79 procent av svenskarna att den kyrkliga vigselrätten bevaras. Vigselrätten som den nu är utformad med utgångspunkt i 1951 års religionsfrihetslagstiftning är också av betydelse för andra trossamfund då den innebär ett likaberättigande med Svenska kyrkan och erbjuder medlemmarna i andra trossamfund än Svenska kyrkan samma rätt till service som medlemmarna i Svenska kyrkan. Den har också visat sig vara ett smidigt sätt för staten att delegera rätten att förrätta juridiskt giltiga vigslar och har därmed underlättat förtroendefulla relationer mellan staten och trossamfunden.

Vi önskar därför att partikongressen vill ge socialdemokraterna i Svenska kyrkans kyrkomöte sitt stöd och uttalar som sin mening att den kyrkliga vigselrätten bör bevaras.

Socialdemokraterna har i Svenska kyrkans kyrkomöte hösten 2003 verkat för att Svenska kyrkan skall införa en ceremoni för ingående av samkönade relationer. Denne ceremoni bör också införas i Svenska kyrkans kyrkohandbok. För att uppnå likställighet med vad som gäller för särkönade parrelationer och garantera samkönade par samma rätt är det angeläget att den nuvarande vigselrätten också kompletteras med en rätt för Svenska kyrkan och övriga trossamfund som så kan tänka sig att ges rätten att förrätta juridiskt giltiga partnerskapsceremonier utifrån nuvarande partnerskapslagstiftning. En förutsättning för att denna reform nu skall kunna genomföras utan upprivande teologiska och ekumeniska strider i Svenska kyrkan, vilket skulle skada själva saken – homosexuellas likaberättigande – är att den utgår från gällande lagstiftning på området i form av partnerskapslagen. Detta skulle innebära en mjuk och varsam anpassning av lagstiftningen utan att kränka Svenska kyrkans läromässiga integritet.

Vi önskar därför att partikongressen vill bejaka det förslag som socialdemokraterna lade fram i Svenska kyrkans kyrkomöte hösten 2003

- 1) att Svenska kyrkan liksom övriga trossamfund som så kan tänka sig ges möjlighet att förrätta juridiskt giltiga partnerskapsceremonier.

Bo Lennart Anbäcken, Görel Sävborg-Lundgren och Per Olof Widell

Uppsala arbetarekommun beslöt att skicka motionen som enskild till kongressen.

Partistyrelsens utlåtanden och motioner som rör området integration, diskriminering samt handikapp- och tillgänglighetsfrågor

Partistyrelsens utlåtande över motionerna G7:1-7 och G8:1-3 (mångfald i hela samhället)

I motion G7:1-7 (Malmö arbetarekommun) yrkas att mångfaldsplaner blir obligatoriska, alltså juridisk bindande, för gälla i arbetslivet, högskolorna och i de offentliga institutionerna, och planerna ska innehålla en översikt över de åtgärder som behövs för att klara av att öka mångfalden och en redogörelse för vilka åtgärder som arbetsgivaren/högskolorna och institutionerna avser att påbörja eller genomföra under det kommande året, att en arbetsgivare/högskola eller annan offentlig institution som inte följer någon av föreskrifterna i mångfaldsplanerna kan vid vite föreläggas att fullgöra sina skyldigheter, att mångfaldsplanerna ska se till att arbetsgivare och arbetstagare samt högskolorna och institutioner samverkar kring aktiva åtgärder för att mångfald i arbetslivet och i högskolorna ska uppnås, att arbetsgivaren/högskolor genom utbildning, kompetensutveckling och andra lämpliga åtgärder ska främja en bred mångfald i skilda typer av arbeten och utbildningar och inom olika kategorier av arbetstare/högskolesökande, att arbetsgivaren/högskolorna verkar för att lediga anställningar och utbildningsplatser söks av en bred kategori av arbetssökande/högskolesökande, att arbetsgivaren/högskolan vid nyanställningar och intagningar särskilt ska anstränga sig för att få sökande av de underrepresenterade grupperna och försöka se till att andelen arbetstagare/studerande av den gruppen efter hand ökar när det på en arbetsplats/högskola inte råder en i huvudsak jämn fördelning mellan olika grupper i en viss typ av arbete eller utbildning eller inom en viss kategori av arbetstagare/studerande, samt att det blir möjligt och lagligt med positiv särbehandling av underrepresentativa grupper just för detta ändamål. I motion G8:1-2 (Eslövs arbetarekommun) yrkas att mångfaldsplaner blir obligatoriska för alla arbetsgivare, för att gälla i hela samhället arbetslivet, skolorna och offentliga institutioner, samt att mångfaldsplanerna ska innehålla en översikt över de åtgärder som behövs för att arbetsgivaren ska klara av att öka mångfalden så att alla individer får rätt att utvecklas på sina egna villkor, samt en aktivitetsplan för det närmaste året.

Socialdemokratin är ett parti som allt sedan början har arbetat med just jämlikhet. I vår strävan för arbetarklassens rättigheter har vi kämpat för jämlikhet, likaså i vår kamp för jämställdhet mellan kvinnor och män. Nu måste vi också ta steget så att Sverige blir ett föregångsland på integrationsområdet. I det arbetet kan vi dra nytta av våra tidigare erfarenheter av kamp för alla människors lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter.

Ett samhälle kan vara till fullo demokratiskt enbart när alla grupper deltar och har en plats. Inte för sin egen skull, utan för hela samhällets skull, är det angeläget att alla människor finns med. Diskrimineringen som förekommer på arbetsmarknaden är ett problem som visar på att alla människor inte deltar på lika villkor i dagens Sverige. Därför har den socialdemokratiska regeringen tagit krafttag mot diskriminering och just nu pågår två utredningar som handlar om strukturell diskriminering och

makt samt en parlamentarisk utredning vars huvuduppgift är att föreslå en sammanhållen diskrimineringslagstiftning och också komma med förslag över hur ombudsmännen ska organisera sig. Den senare utredningen har också till uppgift att se på frågan om mångfaldsplaner och positiv särbehandling av underrepresenterade grupper.

Vi socialdemokrater kan aldrig acceptera att vissa människor diskrimineras på grund av etnisk bakgrund, kön, ålder, sexuell läggning eller funktionshinder. Vårt arbete mot detta är självklart. Mångfaldsplaner kan utgöra ett viktigt steg i arbetet för alla människors lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter. Vi ser därför fram emot utredningens slutsatser, som ska redovisas i januari 2006.

Lagen om åtgärder mot diskriminering i arbetslivet på grund av etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning trädde i kraft den 1 maj 1999. Den 1 mars 2002 trädde Lagen om likabehandling av studenter i högskolan i kraft.

Arbetsgivaren har en skyldighet att inom ramen för sin verksamhet bedriva ett målinriktat arbete för att aktivt främja lika rättigheter och möjligheter i arbetslivet oavsett etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning.

Universitetens och högskolornas ansvar för breddad rekrytering och bedömning av s.k. reell kompetens har förtydligats. I högskolelagen står att högskolorna aktivt ska främja mångfald och bredda rekryteringen. Samtliga universitet och högskolor ska redovisa för regeringen vilka åtgärder som vidtagits för breddad rekrytering, och för resultaten av dessa.

Ombudsmannen mot etnisk diskriminering ska verka för att diskriminering som har samband med etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning inte förekommer i arbetslivet eller på andra områden av samhällslivet. DO utövar tillsyn över att lagarna mot diskriminering efterföljs. Dessutom ska DO också genom överläggningar med myndigheter, företag och organisationer samt genom opinionsbildning, information och på liknande sätt ta initiativ till åtgärder mot diskriminering.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta:

- 1) att anse motionerna G7:1-7 och G8:1-3 besvarade med hänvisning till partistyrelsens utlåtande.

Motion G7

Malmö arbetarekommun

Nå jämlikhetsideal

För att nå vårt socialdemokratiska jämlikhetsideal måste vi se till att alla människor får ta del av samhället och dess institutioner, oavsett kön, ålder, etnicitet, religion, funktionshinder och sexuell läggning. Allas aktiv deltagande i samhället är en förutsättning för att varje människas förverkligande också blir dess egna verk. Att förverkliga sig själv som människa utifrån sina egna förutsättningar och utifrån sitt egna behov är en grundläggande aspekt i den socialdemokratiska ideologin. Så lyckades arbetarklassen påverka sin egen

ställning och hela samhällsutvecklingen genom att ta makten över sina egna liv. Genom att först vinna mark på arbetsplatserna lyckades man sakta men säkert driva samhällsutvecklingen i en demokratisk inriktning och breda vägen mot ett samhälle där alla fick en roll. Det var denna roll som gjorde att människorna kunde förverkliga sig själva och ta makten över sina egna liv och över samhället och dess institutioner. Det är genom engagemang, krav och genom att bli en del av samhället som man också kan bekämpa de orättvisor som ständigt försvårar och förstör människors eget självförverkligande och därmed en viktig del av vår ideologi.

”Demokratien i samhället är en fråga om människovärde. Människovärdet är rätten till hälsa, arbete, utbildning och socialtrygget. Demokratins rättigheter kan inte få vara förbehållna ett skick i samhället – de måste vara hela folkets egendom” bara för att citera ett stycke ur Olof Palmes tal till partikongressen 1975.

Trettio år senare verkar mycket av människovärdet och därmed demokratin fortfarande vara förbehållen ett visst skick i samhället. Idag ser vi att fler och fler människor inte lyckas förverkliga sig själva. Rätten till arbete, utbildning, social och ekonomisk trygghet – alltså människovärdet – har inte blivit hela folkets egendom. Fortfarande står flera hundratusentals människor utanför arbetsmarknaden och saknar rätten till arbete och därmed till en långvarig social och ekonomisk trygghet. Många gånger på grund av ett ”konstigt” utseende och namn eller funktionshinder, sexuella läggning och kön. Många grupper i samhället står fortfarande utanför våra utbildningsinstitutioner där rätten till utbildning i de flesta fall blivit förbehållen personer från studievana hem- långt bort från trångboddhetens konsekvenser och livets hårda skola. För att få alla människor att ta del av samhället krävs stora uppoffringar och en politik som ser till att människovärdet också omfattar alla.

Det är genom att ändra på samhällets normer och värderingar kring det främmande som vi med en kombination av en socialdemokratisk politik också kan se till att förverkliga mångfalden. En del av kampen för en ökad mångfald kan vi redan idag arbeta mot med uppbackning av den diskrimineringslagstiftning som finns. Men enbart detta räcker inte. Ett sätt att göra något åt underrepresentationer av olika grupper i samhället är att göra mångfaldsplaner till juridisk bindande.

Mångfaldsplanerna skall innehålla en redovisning av planerade aktiva åtgärder för hur mångfald i arbetslivet och i högskolorna skall uppnås och hur detta skall genomföras under det kommande året. Skyldigheten att upprätta en mångfaldsplan skall inte gälla arbetsgivare som vid senaste kalenderårsskifte sysselsatte färre än femton arbetstagare. För att se till att denna lag efterlevs skall det finnas en mångfaldsombudsman och en mångfaldsnämnd. Mångfaldsombudsmannen och mångfaldsnämnden skall utses av regeringen. Mångfaldsombudsmannen skall i första hand söka förmå arbetsgivaren att frivilligt följa föreskrifterna. Ombudsmannen skall också i övrigt medverka i strävandena att främja mångfalden. De offentliga institutionerna måste dock utan mångfaldsombudsmannens påtryckningar följa föreskrifterna. Mångfaldsnämnden har till uppgift att pröva frågor om vitesföreläggande. En arbetsgivare som inte följer någon av föreskrifterna kan vid vite föreläggas att fullgöra sina skyldigheter. Ett sådant föreläggande meddelas av mångfaldsnämnden på framställning av mångfaldsombudsmannen eller, om ombudsmannen förklarar sig inte vilja göra en framställning. Föreläggandet skall även gälla mot högskolor och offentliga institutioner.

Vi vill:

- 1) att mångfaldsplaner blir obligatoriska, alltså juridisk bindande, och gälla i arbetslivet, högskolorna och i de offentliga institutionerna. Mångfaldsplanen skall innehålla en översikt över de åtgärder som behövs för att klara av att öka mångfalden och en redogörelse för vilka åtgärder som arbetsgivaren/högskolorna och institutionerna avser att påbörja eller genomföra under det kommande året,
- 2) att en arbetsgivare/högskola eller annan offentlig institution som inte följer någon av föreskrifterna i mångfaldsplanerna kan vid vite föreläggas att fullgöra sina skyldigheter,
- 3) att mångfaldsplanerna ska se till att arbetsgivare och arbetstagare samt högskolorna och institutioner samverkar kring aktiva åtgärder för att mångfald i arbetslivet och i högskolorna skall uppnås,
- 4) att arbetsgivaren/högskolor skall genom utbildning, kompetensutveckling och andra lämpliga åtgärder främja en bred mångfald i skilda typer av arbete/utbildningar och inom olika kategorier av arbetstagare/högskolesökande,
- 5) att arbetsgivaren/högskolorna verka för att lediga anställningar/utbildningsplatser söks av en bred kategori av arbetssökande/högskolesökande,
- 6) att när det på en arbetsplats/högskola inte råder en i huvudsak jämn fördelning mellan olika grupper i en viss typ av arbete/utbildning eller inom en viss kategori av arbetstagare/studerande, skall arbetsgivaren/högskolan vid nyanställningar/intagningar särskilt anstränga sig för att få sökande av de underrepresenterade grupperna och söka se till att andelen arbetstagare/studerande av den gruppen efter hand ökar,
- 7) att det blir möjligt och lagligt med positiv särbehandling av underrepresenterativa grupper just för detta ändamål.

Adrian Kaba, Marcelo Arce, Milan Obradovic och Joseph Prai

Malmö arbetarekommun beslutade att anta motionen som sin egen.

Motion G8

Eslövs arbetarekommun

Mångfald i hela samhället

”Demokratien i samhället är en fråga om människovärde. Människovärdet är rätten till hälsa, arbete, utbildning, och social trygghet. Demokratins rättigheter kan inte få vara förbehållen ett skikt i samhället – de måste vara hela folkets egendom.”

Det här är Olof Palmes tal till partikongressen 1975. Trettio år senare verkar mycket av människovärdet och därmed demokratien fortfarande vara förbehållen ett begränsat skikt i samhället. Vi ser fortfarande många människor som inte lyckas förverkliga sig själva.

Rätten till arbete, utbildning, social och ekonomisk trygghet – alltså människovärdet har inte blivit hela folkets egendom. Idag står hundratusentals människor utanför arbetsmarknaden, de saknar rätten till arbete och där-

med till en långvarig social och ekonomisk trygghet, många gånger på grund av ett ”konstigt” utseende, namn, funktionshinder, sexuell läggning eller kön. Många grupper i samhället står fortfarande utanför våra utbildningsinstitutioner, där rätten till utbildning i de flesta fall blivit förbehållen personer från studievana hem.

För att alla människor ska kunna ta del av samhället krävs en politik som ser till att människovärdet omfattar alla. Det är genom att föra en socialdemokratisk politik där samhällets normer och värderingar kring det främmande är central, som vi kan förverkliga mångfalden. En del av kampen för en ökad mångfald kan vi redan nu föra med hjälp av den diskrimineringslagstiftning som finns, men enbart detta räcker inte. Ett sätt att göra något åt den många gruppers bestående underrepresentation är att göra mångfaldsplaner obligatoriska för alla arbetsgivare, såväl privata som offentliga.

Vi vill

- 1) att mångfaldsplaner blir obligatoriska för alla arbetsgivare, för att gälla i hela samhället arbetslivet, skolorna och offentliga institutioner,
- 2) att mångfaldsplanerna ska innehålla en översikt över de åtgärder som behövs för att arbetsgivaren ska klara av att öka mångfalden så att alla individer får rätt att utvecklas på sina egna villkor, samt en aktivitetsplan för det närmaste året.

John Frank och Karin Månsson

Eslövs arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Partistyrelsens utlåtande över motion G9:1-3 (SFI för barn och ungdomar)

Motion G9:1-3 (Krokoms arbetarekommun) föreslår att SFI-svenska för invandrare utvecklas för invandrande barn och ungdomar, att mottagarkommunernas ansvar för SFI till invandrande barn och ungdomar fastslås i avtal, samt att kostnaderna för SFI till barn och ungdomar i mottagarkommunerna finns med i de beräkningsunderlag som Integrationsverkets gör när de räknar fram det statliga bidraget till mottagarkommunerna.

I Sverige finns det i dag en åldersgräns på 16 år för att delta i svenska för invandrare (SFI). Åldersgränsen är nu på väg att höjas, tvärtom vad motionären vill, till 18 år. Tanken bakom detta är att barn och ungdomar ska finnas integrerade i den normala miljön för undervisning, i förskola, grundskola och gymnasieskola. Leken och gemenskapen med andra i samma ålder är viktig för att känna sig välkommen och nyfiken på att lära sig ett nytt språk. I utbildningen ska barn och ungdomar få det stöd som de behöver för att kunna utveckla det nya språket. Modersmålsstödet och modersmålsundervisningen är betydelsefulla för att få eleven att utveckla sin mångkulturella identitet. På gymnasienivå börjar flertalet nyanlända på individuella programmet. Vi socialdemokrater vill förbättra kvaliteten i det individuella programmet och lagreglera heltidsundervisning.

SFI är enligt lagen kommunens ansvar. Staten stödjer kommunerna i arbetsuppgiften genom finansiering. När det gäller den ekonomiska kompensationen och beräkningsunderlaget så gjordes en ändring under 1990-

talet. I dag är detta en variabel i de generella statsbidragen till kommunerna.

Den socialdemokratiska partistyrelsen menar att det behövs åtgärder för att förbättra språkundervisningen för människor som nyanländer till Sverige. Kvaliteten måste höjas. Utbildningen bör fokusera på språkutbildningen och garantera lärarledd undervisning under större delen av utbildningen. De studerande bör samtidigt få bättre möjligheter att komma in i samhället och arbetslivet genom att kombinera undervisning med praktik. Partistyrelsen tror dock inte att särskild SFI-undervisning för barn och ungdomar är rätt väg att gå.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta:

- 1) att avslå motion G9:1,
- 2) att anse motion G9:2-3 besvarad med hänvisning till partistyrelsens utlåtande.

Motion G9

Krokoms arbetarekommun

SFI för barn och ungdomar

I Sverige tar vi emot invandrare från jordens alla hörn. När de kommer hit är det viktigt att de snabbt får kunskaper i svenska språket. För vuxna går det snabbt och det finns bra upparbetade rutiner för detta i alla de kommuner som har avtal med integrationsverket att ta emot invandrare.

Tyvärr fungerar det inte så bra för barn och ungdomar. Det finns idag inga riktiga rutiner eller krav på mottagarkommunerna när det gäller SFI för barn och ungdomar som det gör för vuxna. Det skall inte vara avhängigt för barn/ungdomar om de kommer till en kommun som har tagit sitt ansvar och ordnat SFI för dem. De skall ha samma rätt som vuxna att bli respekterade med sina behov av integration så snabbt som det är möjligt.

Vi föreslår:

- 1) att SFI-svenska för invandrare, utvecklas för invandrande barn och ungdomar,
- 2) att mottagarkommunernas ansvar för SFI till invandrande barn och ungdomar fastslås i avtal,
- 3) att kostnaderna för SFI till barn och ungdomar i mottagarkommunerna finns med i de beräkningsunderlag som integrationsverkets gör när de räknar fram det statliga bidraget till mottagarkommunerna.

Britt Carlsson och Maria Jacobsson

Krokoms arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Partistyrelsens utlåtande över motion G10 (uppdelning i svenskar och invandrare)

I motion G10 (enskild, Helsingborgs arbetarekommun) yrkas att man ska använda termen person med uppehållstillstånd (PMU) om person med svenskt medborgarskap (som automatiskt har uppehållstillstånd i Sverige) och om person med uppehållstillstånd, i stället för att dela upp Sveriges befolkning i svenskar och invandrare med anledning av den segregande inverkan detta medför.

Partistyrelsen delar motionärens uppfattning att termen ”invandrare” är olycklig. Framför allt är det dock diskrimineringen på grund av etnisk bakgrund som är ett problem vi måste ta tag i – även om beteckningar förstås kan bidra till diskrimineringen. Ord blir vad man fyller dem med och ordet ”invandrare” har kommit att avspeglar vårt samhälles envetna uppdelning i ”vi och dom”.

Partistyrelsen menar att vi är människor i första hand, inte etniska varelser. Därför vill vi genom en aktiv politik skapa ett nytt ”vi”, ett vi där alla människor i Sverige får plats och inkluderas. Oftast har den etniska bakgrunden underordnad eller inte alls betydelse i de sammanhang den poängteras. Därför måste vi aktivt pröva och omdefiniera den bild vi har av dagens Sverige. Det är inte samma Sverige som för hundra år sedan. Trots det är det som att den gamla bilden av vad som är svenskt biter sig fast.

Att människor kategoriseras eller kallas vissa saker handlar alltså huvudsakligen inte om statistik- eller ett definitionsproblem, som motionären beskriver, utan om attitydproblem. Partistyrelsen tror inte att nya beteckningar eller etiketter är lösningen, utan aktiv opinionsbildning och en tydlig politik som passar alla i vårt samhälle.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta:

- 1) att avslå motion G10.

Motion G10 Helsingborgs arbetarekommun – enskild

Invandrare och person med uppehållstillstånd (PMU)

Man ska använda termen person med uppehållstillstånd om personer med svenskt medborgarskap (som automatiskt har uppehållstillstånd i Sverige) och om person med uppehållstillstånd istället för att dela upp Sveriges befolkning i svenskar och invandrare med anledning av den segregande inverkan detta medför.

Termen invandrare används för att beteckna antingen utrikes födda personer eller utländska medborgare, som har flyttat från ett land för att bosätta sig i ett annat, antingen permanent eller temporärt. Enligt denna definition räknas som invandrare alla personer som är folkbokförda i Sverige och som är antingen utrikes födda eller utländska medborgare.

Begreppet invandrare började användas i mitten på sextioalet, som då ersatte termen utlänning. Ordet utlänning ansågs på den tiden ha en negativ laddning. Idag används ordet utlänning framför allt i juridiska sammanhang, till exempel i Utlänningslagen.

Begreppet invandrare innefattar personer som flyttat till Sverige av en rad olika skäl – gäststuderande, politiska flyktingar, arbetsemigranter och familjeanknytningar. För att betraktas som invandrare, enligt Departementskrivelse (Ds 1999:48), ska en person ha invandrat och varit bosatt i Sverige under en längre tid. Enlig folkbokföringen ska denna person ha varit i Sverige minst ett år. Gäststuderande, turister eller människor som tillfälligt bor i Sverige uppfattas oftast inte som invandrare i vardagligt tal. Barn till personer som invandrat eller barn som själva har invandrat kallas i folkligt och vardagligt tal invandrarungdomar eller andra generationens invandrare. I administrativa och statistiska sammanhang brukade ungdomar och barn som själva är födda i ett annat land, eller som har en eller båda föräldrar som är utrikes födda, räknas som invandrarungdomar. I vissa offentliga debatter talas ibland till och med om ”tredje generationens invandrare”, det vill säga barnbarn till första generationens invandrare.

Endast de personer som nyligen har flyttat till Sverige bör betecknas som invandrare, enligt förslag från en arbetsgrupp inom regeringen (1999:48). De utrikes födda personer som bott i Sverige en längre tid bör istället kallas personer med utländsk bakgrund. Ungdomar med en eller båda föräldrar födda utomlands bör, enligt denna syn, också kallas för personer med utländsk bakgrund. I dagligt tal benämns dessa ungdomar som ungdomar med utländsk bakgrund, ungdomar med invandrarbakgrund eller också som invandrarungdomar. För det första sätts det ofta ett likhetstecken mellan invandrare och problem. För det andra har begreppet invandrare laddats med en innebörd av skillnad och annorlundaskap. För det tredje är det inte alla utrikes födda personer som i vardagligt tal uppfattas som invandrare. För det fjärde är inte gruppen ”invandrare” – och inte heller gruppen ”svenskar” – en enhetlig grupp

Sammantaget kan man poängtera att termerna invandrare, invandrarkvinnor och invandrarungdomar inte är neutrala benämningar. De är ofta ett centralt inlägg i den utestängning och diskriminering som drabbar människor som har invandrat i Sverige. En utlänning som vistas i landet mer än tre månader skall ha uppehållstillstånd om han inte är medborgare i annat nordiskt land. Upphållstillstånd får ges personer till utlänning som är nära anhörig till en i Sverige bosatt person eller som annars har särskild anknytning hit, har fått arbetstillstånd eller har sin försörjning ordnad på annat sätt eller av humanitära skäl. Huvudregeln är att en ansökan om uppehållstillstånd inte kan bifallas om utlänningen redan befinner sig i landet. Beslut meddelas av Migrationsverket eller Utrikesdepartementet. Upphållstillstånd regleras i utlänningslagen (1989:529). Särskilda regler gäller för EU-medborgare.

Jag föreslår att partikongressen beslutar:

- 1) att man ska använda termen person med uppehållstillstånd (PMU) om person med svenskt medborgarskap (som automatiskt har uppehållstillstånd i Sverige) och om person med uppehållstillstånd istället för att dela upp Sveriges befolkning i svenskar och invandrare med anledning av den segregerande inverkan detta medför.

Stefan A. Johansson

Helsingborgs arbetarekommun beslöt att sända motionen som enskild till kongressen.

Partistyrelsens utlåtande över motionerna G11, G12, G13, G14, G15:1-4, G16:1-6 och G17 (ett tillgängligt samhälle)

I motion G11 (Österåkers arbetarekommun) föreslås att lagstiftningen om diskriminering ses över då det gäller otillgänglighet till lokaler, evenemang och samhällsinformation. Motion G12 (Nässjö arbetarekommun) föreslår att arbetet med tillgänglighet ses över och påskyndas och att det ställs högre krav på att det ska finnas en tillgänglighetsguide i alla kommuner, utformad efter olika handikappgruppers behov. I motion G13 (Vimmerby arbetarekommun) yrkas att kongressen beslutar att utreda förutsättningarna för att bilstöd ska gälla även personer över 65 år. Motion G14 (enskild, Skara arbetarekommun) yrkar att kongressen beslutar att fastslå principen om att färdtjänst är en rättighet för den funktionshindrade till fri förflyttning utifrån både bilens och kollektivtrafikens möjligheter kompletterad med ett direkt bilstöd för ett ökat stöd till ett självständigt liv. Motion G15:1-4 (Hisingens arbetarekommun) yrkar att det är viktigt att formulera en vision för ett samhällsbygge där alla människor inkluderas, att riktlinjer för hur nedsatt fysisk eller psykisk förmåga inte innebär ett funktionshinder tas fram, att alla politiska nivåer ska arbeta för att genomföra ett samhällsbygge där alla människor har fysisk tillgänglighet, anpassad information och möjlighet till arbete, bostad och utbildning oavsett förutsättningar, samt att ett underlag för genomförandet av ett samhälle där funktionsnedsättningar på inget plan innebär funktionshinder ska tas fram. I motion G16:1-6 (Härnösands arbetarekommun) yrkas att samverkan för de enskilda handikappades bästa ska ske på alla nivåer i samhället för den enskilda och samhällets bästa, att vi granskar om vi verkligen bygger bort handikapp i samhällsplaneringen ute och inne och att vi kontinuerligt följer upp detta, att vi följer upp hur psykiatriutredningens förslag med att se över hur socialtjänstlängden, hälso- och sjukvårdslagen, lagen om stöd och service och övriga samverkande lagar samt FN:s agendor följs ute i landet, att vi förbättrar genomförandet av agendor och berörda lagar, att vi samverkar med övriga tänkbara aktörer såväl centralt som lokalt, samt att vi stärker genomförandet för ett samhälle för alla i handling. Motion G17 (Östersunds arbetarekommun) föreslår att lagstiftningen ses över så att man kan kompensera inkomstbortfallet för en anhörig som deltar i TSS-utbildningen [tecken som stöd], endera via socialförsäkringen eller på annat sätt.

Motionärerna har i olika punkter pekat på brister i situationen för personer med funktionshinder och att ambitionsnivån ska höjas.

Arbetet med att göra samhället tillgängligt för alla är en prioriterad fråga för socialdemokratin. Sverige har haft och har höga ambitioner med vår handikappolitik. Målet är att människor med funktionshinder ska ha samma rättigheter och skyldigheter som andra. Det innebär också att vissa behöver mer än andra för att kunna vara delaktiga i samhället. Ytterst handlar det om jämlikhet och mänskliga rättigheter. Genom införande av rättighetslagstiftning som LSS (lag om stöd och service till vissa funktionshindrade) och assistansreformen, har många människors liv förändrats till det bättre. Medan det tidigare var vanligt att många människor med omfattande funktionshinder bodde under institutionsliknande former bor praktiskt taget alla i dag i eget boende med personlig assistans. Det är en viktig utveckling. Det betyder att man i dag har helt andra möj-

ligheter att forma sitt eget liv. Det stöd man behöver utgår från individens behov och ska inte anpassas efter personalens schemaläggning.

Men allt är inte bra, och motionärerna pekar på problem som måste lösas. Den bristande tillgängligheten i samhället är ett sådant.

Vi vet att olika hinder i samhället förhindrar människor från att ta sig fram. En trottoarkant kan för en rullstolsburen vara ett lika effektivt hinder som en mur. TV-program utan textning leder till att döva och hörselskadade utestängs från svensk kultur. Fördomar om människor med psykiska funktionshinder kan leda till stigmatisering och utanförskap. Arbetslösheten bland personer med funktionshinder är betydligt högre än för befolkningen i övrigt. Detta är inte acceptabelt för svensk socialdemokrati.

Ett viktigt led i att höja ambitionsnivån i handikappolitiken var att den socialdemokratiska regeringen år 2000 tog fram en nationell handlingsplan för handikappolitiken, som riksdagen beslutade om. Med den handlingsplanen fastställdes de nationella målen för handikappolitiken och inriktningen för det handikappolitiska arbetet. I handlingsplanen angavs att för de kommande åren skulle tre arbetsområden prioriteras:

- att handikapperspektivet skulle genomsyra alla samhällssektorer
- att tillgängligheten i samhället skulle förbättras
- att bemötandet av personer med funktionshinder skulle förbättras.

Mycket av det som berör människor mest beslutas på lokal nivå. Det är viktigt att arbetet med att nå de handikappolitiska målen sker på alla nivåer i samhället.

När det gäller tillgängligheten fastslogs att kollektivtrafiken skulle göras tillgänglig till år 2010 och att enkelt avhjälpna hinder skulle tas bort från lokaler dit allmänheten har tillträde och till allmänna platser som gator och torg. Möjligheten att ta sig fram med hjälp av kollektivtrafik, färdtjänst eller egen bil är självklart mycket viktigt för alla människor. Inte minst viktigt är att göra kollektivtrafiken tillgänglig för så många som möjligt. Med anledning av utredningen om färdtjänst och riksfärdtjänst, som för en tid sedan kom med sitt betänkande, pågår nu ett arbete med att se över detta. Även när det gäller bilstödet pågår arbetet med att bereda den utredning, "Mobil med bil", som kom med sina förslag i mars i år. I utredningen tas frågan om åldersgränserna för bilstöd upp, bland annat diskussionen om arbetsanknytning.

Det har också införts diskrimineringslagstiftning inom arbetslivet och i högskolan. Statliga myndigheter har nu krav på sig att vara tillgängliga för personer med funktionshinder, såväl för de som arbetar som besöker myndigheterna. Ett antal myndigheter, bland annat Boverket, har utsetts till att vara sektorsansvariga, vilket innebär att de ska arbeta pådrivande inom sin sektor för att förverkliga de handikappolitiska målen. Det pågår också annat arbete.

Bland annat arbetar en diskrimineringskommitté för att utreda om en sammanhållen diskrimineringslagstiftning och en utvidgning av lagstiftning som även inkluderar bristande tillgänglighet som diskrimineringsgrund. Det är även viktigt att människor med hörselskador får tillgång till utbildning i kommunikationsstöd. Partistyrelsen anser att förslaget om ekonomisk kompensation till anhöriga som deltar i TSS-utbild-

ning får prövas och vägas mot andra angelägna behov i det kommande reformarbetet på området.

En annan utredning ser över om plan- och bygglagen behöver skärpas när det gäller efterlevnaden av tillgänglighetskraven. En psykiatrisamordnare har tillsatts för att se över samhällets insatser för personer med psykiska funktionshinder.

Sammantaget har mycket arbete satts igång för att förverkliga de handikappolitiska målen. Men som motionärerna pekar på är bristerna fortfarande stora. Genom den nationella handlingsplanen lades ribban högt. Partistyrelsen delar motionärernas uppfattning att omställningstakten mot ett tillgängligt samhälle måste öka under de kommande fem åren. Det behövs göras än mer tydligt att åtgärder för att förbättra tillgängligheten och delaktigheten i samhället är prioriterade. Det är också viktigt med hänsyn till den demografiska utvecklingen i samhället. Med allt fler äldre ökar också andelen människor med funktionshinder.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta:

- 1) att avslå motion G17,
- 2) att anse motionerna G11, G12, G13, G14, G15:1-4 och G16:1-6 besvarade med hänvisning till partistyrelsens utlåtande.

Motion G11

Österåkers arbetarekommun

Tillgänglighet för alla

Många medborgare i vårt land känner sig utanför gemenskapen därför att mycket fortfarande är otillgängligt för dem. Funktionshindrade som inte kan öppna dörrar, gå i trappor med mera, kan inte delta i en hel del arrangemang. Hörslingor för hörselskadade saknas fortfarande i många offentliga lokaler, inte minst ute i kommunerna. I Österåkers kommun sänds all kommunens information via närradion som ett komplement till den tryckta. För ett år sedan togs taltidningen till de synskadade bort, vilket resulterade i att de inte längre får någon samhällsinformation, eftersom de inte kan hantera radion. Kommunen har utlovat att de ska få den via talsyntes, ett mycket stereotypt och omänskligt tal. Till det kommer att av ca 60 blinda personer i kommunen har 5-6 av dem datorer. De övriga cirka 55 har inga datorer och har heller aldrig arbetat vid datorer. De har inte heller någon dator hemma. De flesta av dem har blivit blinda efter 75 års ålder.

Det är skrämmande då besparingsskäl gått så långt att för ekonomisk vinning och sänkta skatter, så slår man på den som redan ligger. Detta är enligt min mening en oacceptabel diskriminering. För oss socialdemokrater är solidariteten ett av våra nyckelord. Då vi inte kan styra i alla kommuner så ser jag ingen annan möjlighet än att lagstifta mot otillgängligheten.

Oberoende av funktionshinder så ska alla medborgare ha samma tillgång till offentliga lokaler, kulturevenemang och samhällsinformation.

Jag föreslår

- 1) att lagstiftningen om diskriminering ses över då det gäller otillgänglighet till lokaler, evenemang och samhällsinformation,

Inga-Britt Svärd

Österåkers arbetarekommun beslutade att anta motionen som sin egen.

Motion G12

Nässjö arbetarekommun

Arbetet med tillgängligheten går för långsamt.

Handikappombudsmannen har gjort en undersökning som visade att endast 15% av de statliga myndigheterna har en färdig handlingsplan för att göra sin verksamhet tillgänglig för personer med funktionshinder.

Vi i Nässjö handikapputskott, anser att verksamheter inom kommuner, landsting och stat ska fungera som ett föredöme för andra verksamheter så att alla människor i vårt land oavsett funktionshinder, ska kunna vara delaktiga i samhället på lika villkor.

Målet för riksdagens nationella handlingsplan, som innebär att Sverige ska vara tillgängligt till år 2010 tror vi inte kommer att lyckas, utan en ordentlig tillgänglighetslagstiftning.

Därför föreslår vi

- 1) att arbetet med tillgänglighet ses över och påskyndas och att det ställs högre krav på att det ska finnas en tillgänglighetsguide i alla kommuner, utformad efter olika handikappgruppers behov.

Nässjö Socialdemokratiska Handikapputskott

Nässjö arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion G13

Vimmerby arbetarekommun

Utökat bilstöd

Personer som har olika former av handikapp har möjlighet att ansöka om bidrag till handikappsanpassning av sin bil, så kallat bilstöd, denna förmån administreras av Försäkringskassan. Man har möjlighet att söka detta var sjunde år.

Dock upphör denna möjlighet i samband med att man blir ålderspensionär.

Många personer över 65 år lever ett rikt och aktivt liv, för personer över 65 år innebär detta att möjligheten till ett aktivt liv begränsas avsevärt.

Vi yrkar därför:

- 1) att kongressen beslutar att utreda förutsättningarna för att bilstöd skall gälla även för personer över 65 år.

Jan Henriksson, Södra Vi

Vimmerby arbetarekommun beslutade att anta motionen som sin egen.

Motion G14

Skara arbetarekommun – enskild

Rätten till färdtjänst

Företrädare för vårt parti brukar ihärdigt förneka att samhället genom praktisk politik är på väg att delas i en befolkning som ses som "närande och en annan del som ses som tärande".

Trots såväl nationella som kommunala handikappolitiska program och dess vackra formuleringar om delaktighet och tillgänglighet, känner många funktionshindrade att man ses som tillhörande "de tärandes skara". Det senare blir särskilt tydligt i den rådande synen på funktionshindrades rätt till färdtjänst. I FN:s deklaration om mänskliga rättigheter artikel 13 första stycket står följande, Envar har rätt att inom varje stats gränser fritt förflytta sej".

Jag hävdar att staten utifrån regelverket för Riksfärdtjänst och kommunerna utifrån rätten till färdtjänst åsidosätter denna regel. Det sker genom att allt mer oblygt ifrågasätta den enskilde funktionshindrades rätt att utifrån sin egen situation fritt förflytta sej. Gjorda undersökningar har visat på stora problem för den enskilde genom begränsande regelverk, dåligt organiserade beställningscentraler och en felaktig koppling till kollektivtrafiken. I det senare fallet odlas av trafik huvudmän och kommunala företrädare en människosyn som direkt sätter stämpeln "tärande på våra ryggar.

I Tekniska nämnden Skara Kommun remissvar till Västtrafik AB över verksamhetsplan för 2006 – 2008 finns följande att läsa;

Kollektivtrafik som är tillgänglig för alla – är bra för alla
Skara kommun stödjer redovisade satsningar för fortsatt anpassning av kollektivtrafiken för de funktionshindrades behov, men vill påskynda processen. Den värdefulla satsning som Västtrafik AB gjort med låggolvbussar och anpassade hållplatser som gynnar såväl de funktionshindrade som en äldre befolkning måste utnyttjas till fullo. Beställningscentralerna som handlägger färdtjänstresor måste få nödvändiga verktyg för att överföra resandet från personbilar till låggolvbussar. Nu går alltför många färdtjänstresor parallellt med låggolvbussar i stället för fram till närmsta större hållplats. Skara kommun önskar att Västtrafik tillsammans med kommunerna ser över möjligheter och konsekvenser av att färdtjänstberättigade erbjuds att åka gratis i kollektivtrafiken. Avsikten är dels att så många som möjligt skall välja låggolvbussarna dels att utnyttja de investeringar som gjorts i fordon.

Så får vi fler att åka kollektivt

Den övergripande inriktningen bör även fortsättningsvis vara att prioritera ett bra trafikutbud för arbetsresor och utbildning samt att förbättra tillgängligheten för funktionshindrade. Det kan inte nog framhållas hur viktigt det är att komma ut med rätt information till resenärer, medborgare, organisationer och media.

Skrivningarna andas helt klart en övertro på kollektivtrafikens möjligheter. För mej som synskadad är komplementet kollektivtrafik värdefullt i förhållande till bilen – detta oavsett om det är den egna familjebilen eller en taxi färdtjänsttrafik. Därmed skiljer sej inte mitt resande från svenska folket i övrigt. Nedsläckta bussar och avsaknad av hållplatsutrop får mej att välja bort kollektivtrafiken liksom de faktum att jag i mörker och okänd miljö har svårt för ibland se det som rent omöjligt att finna rätt adress. Som synskadad vill

jag i enlighet med bifogat faktablad från Synskadades Riksförbund, kunna välja det färd sätt som för stunden passar mej bäst. Om bilindustrin utgör en av samhällets viktigaste tillväxtfaktorer, vill jag gärna dra nytta av denna. Därför säger jag ja till de insatser som föreslås gentemot funktionshindrade för ett ökat bilstöd. Som synskadad kan jag inte själv framföra ”min” bil. Det får taxiföraren göra. Här måste alltså dagens negativa utveckling brytas. I annat fall kan vi snabbt överträffa den verklighet som Carl Jonas Love Almqvist beskrev redan 1839 i sin bok Ormus och Ariman:

”Men då I begiven eder åstad på gatorna, kan det icke vara eder efterlåtet att gå på vilka gator som helst, enär sådant skulle störa allmän ordning, efter många av eder kunde på en gång få det infallet att beträda samma gränd, så att ingen kommer fram.

Likväl, och på det att ingen må lida inskränkning i friheten, tillstädjes envar att en gång om året, skattskrivningstiden uppgiva vilken gata han under kommande året önskar välja åt sig för att på den färdas till torget, och vilken annan för att gå till hamnen, vilken tredje till apoteket: ävensom han då bör ange de vänner, han under året vill besöka, jämte gatan han, för att komma till varje av vännerna, önskar gå; varefter Vi vele låta Oss ansökningarna föredragas och efter gottfinnande fastställa varje persons gatugång för året.”

Jag hemställer därför mot bakgrund av ovanstående att partikongressen måtte besluta:

- 1) att fastslå principen om att färdtjänst är en rättighet för den funktionshindrade till fri förflyttning utifrån både bilens och kollektivtrafikens möjligheter kompletterad med ett direkt bilstöd för ett ökat stöd till självständigt liv.

Christer Jonsson

Skara arbetarekommun beslöt att sända motionen som enskild till partikongressen.

Motion G15

Hisingens arbetarekommun

Tillgängligt samhälle

I dagens Sverige utestängs många människor på grund av att de har olika funktionshinder. I stort beror detta på att samhället inte är byggt för människor med funktionshinder. Ur ett socialdemokratiskt perspektiv är det självklart att alla människor är lika mycket värda, oavsett hudfärg, kulturell bakgrund, politisk uppfattning, eller funktionshinder. Alla människor måste få chansen att förverkliga sina drömmar och leva livet som de vill leva det.

Idag är det tyvärr inte så. För människor med funktionshinder finns många barriärer, såväl fysiska som mentala. Rent fysiskt finns problem att förflytta sig, exempelvis har rullstolsburna människor ingen chans att forcera trappor eller nivåskillnader, dessutom finns enorma problem med att ta sig på och av kollektivtrafiken på många platser. Ett annat bekymmer är gatsten och kanter samt trånga utrymmen.

Frågan som måste ställas är hur även de som har olika typer av funktionshinder ska kunna få möjligheter att röra sig på ett fungerande sätt i sam-

hället. En annan fråga som måste ställa i ett samhällsbyggarperspektiv är vem samhället byggt för. Förutom att ge människor med funktionshinder möjligheter att fysiskt ta sig fram i samhället är frågan intressant med tanke på att andelen äldre människor blir allt fler, och sannolikt kommer dessa behöva hjälpmedel i olika former för att kunna ta sig fram.

Och det som är bra i fysiska tillgänglighetsfrågor är bra för alla människor, exempelvis är det enklare att ta sig fram med barnvagnar när det blir mer utrymme, mindre trappor och kantstenen elimineras och så vidare.

De hinder som drabbar funktionshindrade på ett mentalt plan är kanske ännu värre än de rent fysiska hindren. Ofta får människor med funktionshinder höra att de inte kan förverkliga sina drömmar, det kan vara vad man "ska bli när man blir stor", det kan vara vad man vill göra på fritiden eller vad man ska studera. Ofta får människor med funktionshinder höra att "det går inte", "det kan inte du bli", och så vidare.

Ett annat bekymmer är att funktionshindrade ses som mindre vetande at många människor. Ett exempel på detta är att rullstolsburna människor sällan tilltalas, den som tilltalas är nästan alltid en medföljande person. I yrkeslivet är situationen bekymmersam för människor med funktionshinder. Arbetslösheten är hög.

Utbildningssituationen är också ett problem. Många grundskolor saknar grundtillgänglighet, och anpassad information är ett närmast okänt begrepp på förvånansvärt många platser inom utbildningsväsendet.

Det gäller för socialdemokratin att formulera en vision där samhället byggs om på så sätt att alla människor får möjligheter till att leva sitt liv så som de önskar. Samhället måste underlätta för människor med funktionshinder att delta i alla aktiviteter i samhället. Att ha ett samhälle där människor med funktionshinder exkluderas blir ett funktionshindrat samhälle, vilket inte är särskilt effektivt eftersom inte alla resurser tas tillvara.

Kongressen föreslås besluta:

- 1) att det är viktigt att formulera en vision för ett samhällsbygge där alla människor inkluderas,
- 2) att ta fram riktlinjer för hur nedsatt fysisk eller psykisk förmåga inte innebär ett funktionshinder,
- 3) att på alla politiska nivåer arbeta för att genomföra ett samhällsbygge där alla människor har fysisk tillgänglighet, anpassad information och möjlighet till arbete, bostad och utbildning oavsett förutsättningar,
- 4) att ta fram underlag för genomförandet av ett samhälle där funktionsnedsättningar på inget plan innebär funktionshinder.

Johan Kanmert

Hisingens arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion G16

Härnösands arbetarekommun

Byggandet av ett samhälle för alla i praktisk politisk handling

Partikamrater. Vårt ideologiska mål är ett tryggt, värdigt samhälle för alla människor. Utifrån detta har vårt parti grundats, vi skriver oupphörligen ny lagar och handlingsprogram. Vi beslutar och genomför beslut med målet inför ögonen. Trots våra goda intentioner missar vi målet när det gäller många handikappade.

Orsaken är att vi har byggt så många organisationer och organisationsled, som inte samverkar, trots att lagarna förskriver att samverkan skall ske med den enskilde, på den enskildes villkor och efter den enskildes behov och möjligheter. Senast fick vi bekräftat trögheten i systemen och brister i fråga om samverkan och snabbhet vid katastrofen i Asien och i Miltons psykiatriutredning.

Det finns stark kritik mot hur trögt det är att snabbt kunna samverka i praktisk handling i varje enskilt ärende trots att varje enskild tjänsteman gör så gott han eller hon kan utifrån givna order och tidigare erfarenhet inom sitt enskilda gebit. Som tidigare förtroendevald inom handikapprörelsen ser jag svagheter. Det är svårt att få myndigheter att samverka och få en individuell helhetsbild med en individuell handlingsplan för ett värdigt självständigt liv.

Vi driver frågan om ett arbete för alla. Att detta är en rättighet likväl som en skyldighet för en egen försörjning. Ändå är det nästan omöjligt för en handikappad att få ett arbete anpassat till handikappet – särskilt i en situation när det är svårt att få arbete även för icke handikappade välutbildade människor. Att leva som handikappad är inget självvalt. Att känna sig som "tärande" på grund av det man inte valt är socialt och psykiskt mycket jobbigt

Många tvingas ta sjukpension, har svårt hitta en värdig sysselsättning, en bra samverkade rehabilitering för att förebygga försämringar och ett större behov av daglig hjälp. Blir ordinerade lugnade medel och blir socialt isolerade, även om man inte är psykiskt funktionshindrad i egentlig mening.

Samverkan mellan olika aktörer oavsett det är statliga, landsting och kommunala utförare fungerar inte efter den enskildes behov. Inte ens samhällsplanering för att bygga handikappanpassat ute och i inommiljöer sker trots att vi har antagit FN:s Agenda tjugotvå och driver dessa frågor i EU och FN. Ur folkhälsosynpunkt borde samhället satsa mer på de handikappade och rehabilitering oavsett om den handikappade är ett år, trettio år eller nittiotvå år gammal.

Kamrater, vi måste ta politiska krafttag. Det är helt oacceptabelt att människor saknar trygghet – ett socialt värdigt liv – orsakat av att lagarna inte följs. Det är möjligt detta har orsakas av att vi blivit allt färre förtroendevalda med flera uppdrag. Att vi är få borde dock kunna kompenseras med ökad medvetenhet och den politiska vilja, etik och moral som finns i vår ideologi och vårt politiska program.

Jag föreslår att partikongressen ställer sig bakom en politik för ett jämlikt samhälle innebärande:

- 1) att vi samverkar för de enskilda handikappades bästa på alla nivåer av samhället, för den enskildes och samhällets bästa,
- 2) att vi granskar om vi verkligen bygger bort handikapp i samhällsplaneringen ute och inne och att vi kontinuerligt följer upp detta,

- 3) att vi följer upp psykiatriutredningens förslag med att se över hur Socialtjänstlagen, Hälso- och Sjukvårdslagen, Lagen om Stöd och Service och övriga samverkande lagar samt FN:s agendor följs ute i kommunerna,
- 4) att vi förbättrar genomförandet av agendor och berörda lagar,
- 5) att vi samverkar med övriga tänkbara aktörer såväl centralt, som lokalt,
- 6) att vi stärker genomförandet för ett samhälle för alla i handling.

Anne Sofie Höij

Härnösands arbetarekommun beslutade att anta motionen som sin egen.

Motion G17

Östersunds arbetarekommun

Kompensation av inkomstbortfall

Hörselskadade/vuxendöva personer som har så dålig hörsel att den inte fungerar för verbal kommunikation, kan gå en utbildning vid Birka folkhögskola som kallas TSS (Tecken som stöd). De här personerna kan ha hörapparater och andra hörsel tekniska hjälpmedel (hörselslingor) men känner sig ändå inte säkra i sin kommunikation.

Skrivtolkning är inte lösningen för en säker kommunikation inom familjen, utan där kan TSS vara ett bättre alternativ. Därför är det av största vikt att man kan ta med sig någon från sin familj som också får gå utbildningen, så man kan lära sig att kommunicera med varandra.

När den hörselskadade genomgår utbildningen och avstår från sitt arbete, kan han/hon få förebyggande sjukpenning från försäkringskassan för den inkomstförlust man får. Men den anhörige som följer med har inte samma ersättningsmöjligheter. Det leder till att många anhöriga inte har möjlighet att vara med. En del anhöriga har tagit semesterdagar men det är inte hållbart eftersom hela TSS-utbildningen är 1 vecka x 6 tillfällen.

Jag föreslår partikongressen ge partistyrelsen i uppdrag

- 1) att se över lagstiftningen så att man kan kompensera inkomstbortfallet för en anhörig som deltar i TSS-utbildningen, endera via socialförsäkringen eller på annat sätt.

Carina Akay, S-kvinnor i Östersund

Östersunds arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Partistyrelsens utlåtande över motion G18 (sammansättning av handikappråd)

I motion G18 (Nässjö arbetarekommun) föreslås att kommuner och landsting granskar sina instruktioner till handikappråden och att man arbetar med sammansättningen av ledamöter i råden och organiserar någon form av verksamhet där barn och ungdomar kommer till tals.

Den 20 november 1989 antog Förenta nationernas generalförsamling barnkonventionen. Sverige var en av de drivande nationerna och också ett av de första länderna att ratificera den. Barnkonventionen började gälla i Sverige den 2 september 1990. Barnkonventionen slår fast att alla barn har samma rättigheter och lika värde. Ingen får diskrimineras. Barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barnet. Barnkonventionen säger också att barn har rätt att uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor som berör honom eller henne.

Kommuner och landsting ansvarar för de flesta frågor som direkt rör barn och ungdomar i Sverige. Därför är det viktigt att beslut och verksamheter inom kommuner, landsting och regioner utgår från barnkonventionen. Staten har det övergripande ansvaret och ska se till att barnkonventionens principer införlivas i den nationella lagstiftningen. Men det är arbetet på regional och lokal nivå som ytterst avgör hur väl Sverige lever upp till barnkonventionens principer och krav. Det är viktigt att komma ihåg att barnperspektivet inte bara ska beaktas inom traditionella barn- och ungdomsverksamheter som till exempel skola och fritid. Barn och unga berörs i också av beslut som rör till exempel trafik och miljö.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta:

- 1) att bifalla motion G18.

Motion G18 Nässjö arbetarekommun

Handikappråden försummar barnen!

BO har gjort en utredning som visar att handikapprådets ledamoten i Sverige domineras av personer som är över 50 år. I vart femte handikappråd har inte barn- och ungdomsproblem över huvudtaget ventilerats under åren 2002–2003.

Barn och ungdomar har många gånger helt andra frågor och krav på samhällets insatser än äldre, till exempel tillgängligheten i skolor, på lekplatser, färdtjänsten.

Förslag:

- 1) att kommuner och landsting granskar sina instruktioner till handikappråden och att man arbetar med sammansättningen av ledamöter i råden och organiserar någon form av verksamhet där barn och ungdomar kommer till tals.

Nässjö socialdemokratiska handikapputskott.

Nässjö arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Partistyrelsens utlåtande över motion G19 (storstilsböcker ”on demand”)

Motion G19 (Nyköpings arbetarkommun) föreslår att regeringen utreder möjligheten att producera storstilsböcker ”on demand”.

Oavsett varifrån man kommer, var man bor eller om man har ett funktionshinder ska man ha samma möjlighet att delta i kulturlivet. Detta är en parallell till grundsynen i handikappolitiken, som tar fasta på att alla människor har lika värde och samma medborgerliga rättigheter, oberoende av eventuella funktionshinder.

TPB (Talboks- och punktskriftsbiblioteket) har ett ansvar att tillgodose synskadades och andra handikappades tillgång till litteratur. Myndigheten startade 1980 och producerar talböcker, punktskriftsböcker, storstilsböcker, e-textböcker m.m. Digitaliseringen skapar stora möjligheter för framtiden, och TPB arbetar för att ligga i framkant på utvecklingen.

I Sverige ligger ansvaret för litteratur till synskadade på en decentraliserad organisation där TPB, de regionala biblioteken och lokala biblioteken är samspelande parter. Det har visat sig vara en väl fungerande modell; den skapar en bredd i talboksproduktionen, som partistyrelsen anser hade varit svårt att uppnå på något annat sätt.

Genom att biblioteken gemensamt tar ansvar för utlåningen blir utbudet stort för alla dem som behöver talböcker för att kunna uppleva litteratur. Regeringens målsättning att produktionen av talböcker ska uppgå till minst 25 procent av den årliga bokutgivningen i Sverige har också bidragit till utvecklingen. Talböcker, punktskriftsböcker, storstilsböcker, lättlästa böcker och taltidningar görs med samhällets stöd, för att synskadade självklart ska kunna ta del av litteratur och information på samma villkor som alla andra.

Det senaste decenniets makalösa teknikutveckling har inneburit stora förändringar och förbättringar för alla människor med läshandikapp. Med den digitala utvecklingen öppnas helt nya möjligheter för funktionshindrade att med mycket större frihet och flexibilitet läsa böcker. Samtidigt underlättas distributionen betydligt. Nu kan man verkligen tala om lästillgänglighet i ordets rätta bemärkelse. Detta är lika mycket en utbildningspolitisk som en kulturpolitisk framgång.

Den digitala teknikens möjligheter har också blivit som mest uppenbar för alla de högskolestudenter som behöver anpassad kurslitteratur. I samarbete med Post- och telestyrelsen (PTS) har TPB genomfört ett projekt med bredbandsdistribution av talböcker till vissa universitets- och högskolebibliotek. Ett digitalt talboksarkiv har också byggts upp på TPB, som på sikt kan komma att innehålla alla talbokstitlar.

Mot bakgrund av pågående utveckling anser partistyrelsen inte att någon utredning behöver initieras.

Partistyrelsen föreslår partikongressen besluta:

- 1) att avslå motion G19.

Motion G19

Nyköpings arbetarekommun

Storstil on demand

Det engelska begreppet "on demand" betyder som bekant "på begäran". Men inom tryckeribranschen har det en mer speciell betydelse. Satsen till en trycksak, t ex en bok finns digitalt lagrad. Ytterligare ett exemplar kan snabbt och relativt enkelt tas fram i en liten upplaga, i extremfallet ett enda exemplar. Nya böcker snabbt försvinner – inte bara från bokhandlarns hylla utan också från förlagens lager. Författarförbundet har stridit för att all moden litteratur ska finnas "on demand".

Synskadade som inte kan läsa vanlig text, inte ens med kraftiga glasögon, kan ändå få glädjen att läsa en bok. Lösningen heter Storstil. Sådana böcker finns i begränsad utsträckning på biblioteken. Eftersom de produceras på konventionellt sätt krävs det en viss – naturligtvis mindre upplaga. Detta gör att Storstilböckerna normalt är att hänförliga till lättare underhållningslitteratur samt några mer kvalificerade författare som gått ut i stora upplagor. "Smalare" litteratur saknas oftast helt.

Idag är tryckerierna skyldiga att lämna fyra exemplar av allt som trycks till de "gamla" universitetsbiblioteken och ett femte exemplar (det s.k. gransknings exemplaret) skickas till JK, som i sin tur lämnar detta till Umeå universitetsbibliotek.

Sammanför man ovanstående tre stycken uppstår en intressant möjlighet för läsglada synskadade. Praktiskt taget alla böcker som trycks idag baseras på en digital sats – många böcker ryms på en enda Cd-skiva, Vore denna tillgänglig för produktion on demand kunde även mycket speciella böcker bli tillgängliga – om man så vill i ett enda unikt storstilsexemplar. Genom att öka pappersformatet till t ex A 4 skulle man kunna slippa att bryta om texten, vilket sker idag – inte så sällan med typografiska grodor som följd.

Hur produktionen skulle gå till mer konkret får naturligtvis utredas. Ska "Storstilbiblioteket" ha alla producerade böcker eller ska företagen vara skyldiga att leverera in dem "on demand". Ska Storstilbiblioteket ha egen produktionskapacitet? Eller ska denna upphandlas från tid till annan. Sannolikt torde det krävas en lagstiftad skyldighet för förlagen att leverera in den digitala saten. Men hur man än gör, svindlar tanken inför de möjligheter som öppnar sig.

På anförda grunder föreslås partikongressen besluta:

- 1) att begära att regeringen utreder möjligheten att producera Storstilböcker on demand.

Arne Engkvist

Nyköpings arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Partistyrelsens utlåtande över motion G20 (sysselsättning för psykiskt funktionshindrade och/eller psykiskt störda)

I motion G20 (Trollhättans arbetarekommun) föreslås att psykiskt funktionshindrade och/eller psykiskt störda ska tillhöra personkrets 1 i lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och jämföras med utvecklingsstörda i sin rätt till sysselsättning och annat stöd.

Att kunna delta i arbetslivet och få sin försörjning genom eget arbete, rehabilitering och sysselsättning har stor betydelse för personer med funktionshinder. Alla medborgares kompetens och arbetsvilja ska tas till vara.

Kommunerna, landstingen, Försäkringskassan och arbetsmarknadsmyndigheterna har tillsammans ansvaret för rehabilitering och sysselsättning. Kommunen ska medverka till att människor med psykiska och fysiska funktionshinder som möter betydande svårigheter i sin livsföring får en meningsfull sysselsättning. Kommunen bör genom dagverksamheter eller annan liknande socialtjänst underlätta för enskilda att få kontakt med andra.

En utvidgning av målgruppen i LSS, som motionären förordar, innebär inte bara fördelar. Det finns en risk att detta för med sig att en person som har svårt att få ett arbete hamnar ännu längre från arbetsmarknaden, när det egentligen är tänkt att insatsen ska bidra till en långsiktig rehabilitering för att man ska komma in i arbetslivet. Mycket talar även för att en sådan insats bara skulle omfatta ett begränsat antal människor. Det är därför enligt partistyrelsen tveksamt om en sådan reform skulle leda till ökad sysselsättning och det varierade utbud av sysselsättning och rehabilitering som det finns behov av.

Det är dock uppenbart att det finns brister när det gäller sysselsättning för personer med psykiska funktionshinder. Därför har regeringen avsatt 700 miljoner kronor för åren 2005 och 2006 för att förbättra vård, sysselsättning och boende och dessutom satsa på verksamhetsutveckling för rehabilitering och sysselsättning.

De flesta personer med funktionshinder är framför allt intresserade av att få ett arbete på den öppna arbetsmarknaden, med stöd av de arbetsmarknadspolitiska åtgärder som finns, om det behövs. Det är snarare inom arbetsmarknadspolitiken som de politiska satsningarna behövs. Personer med psykiska funktionshinder kan, liksom personer med utvecklingsstörning, möta ännu större hinder på arbetsmarknaden än personer med fysiska funktionshinder. Vägen till arbete är många gånger längre, och för att undvika passivisering samt för att påbörja rehabilitering måste socialtjänsten erbjuda meningsfull sysselsättning till exempel genom dagverksamheter.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta:

- 1) att avslå motion G20.

Motion G20

Trollhättans arbetarekommun

Sysselsättning för psykiskt funktionshindrade och/eller psykiskt störda

För att en individ ska ha möjlighet att må bra och leva ett liv som andra måste en struktur på vardagen finnas och rätten till sysselsättning ger denna möjlighet. Psykiskt funktionshindrade och/eller psykiskt störda är den grupp i samhället som mår sämst och har lägst sysselsättningsgrad.

Därför yrkar jag

- 1) att de ska tillhöra personkrets 1 i LSS och jämnställas med utvecklingsstörda i sin rätt till sysselsättning och annat stöd.

Ulf Jansson

Trollhättans arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Partistyrelsens utlåtanden och motioner som rör området demokrati och författning

Partistyrelsens utlåtande över motionerna G21:1-2, G22, G23 och G24, G25:1-2 och G26 (samlingslokaler)

I motion G21:1-2 (Uddevalla arbetarekommun) föreslås att partikongressen uttalar sig för ett kraftigt ökat stöd till samlingslokaler i föreningsregi där ungdomsträffar prioriteras samt att socialdemokraterna i sina politiska handlingsprogram ska medverka till att handlingsprogram upprättas för samlingslokaler och att särskilt lokaler för ungdomars möten främjas. Motion G22 (Strömsunds arbetarekommun) vill öka bidragen till samlingslokaler i bygderna för anläggningarnas funktion, underhåll och standard. Motion G23 (Söderhamns arbetarekommun) yrkar att kongressen ska göra ett klart uttalande hur partiet ser på denna för demokratin viktiga fråga (stöd till samlingslokaler). Motion G24 (Örnsköldsviks arbetarekommun) föreslår att det socialdemokratiska partiet ska arbeta för en utveckling och ett ökat samhällsstöd till de föreningsdrivna samlingslokalerna. Motion G25:1-2 (Bengtsfors arbetarekommun) kräver en förstärkning av arbetet med bibehållande och utveckling av de allmänna samlingslokalerna på central nivå samt att förtydliga uppdraget för lokala parter med inriktning på samverkan och resursutnyttjande. Motion G26 (Västernorrlands partidistrikt) yrkar att partistyrelsen ges i uppdrag att utarbeta ett dokument som på ett tydligt sätt redovisar partiets förhållningssätt, både nationellt och lokalt, till samlingslokalernas betydelse i ett demokratiskt och politiskt perspektiv.

Partistyrelsen anser i likhet med motionärerna att det finns ett nationellt intresse av samlingslokaler. De allmänna samlingslokalerna ska ytterst tjäna vårt lands demokrati och ett öppet, pluralistiskt samhälle. Många av de föreningsdrivna lokalerna bidrar till ett engagemang som har stor betydelse för den demokratiska utvecklingen i samhället. Att vara aktiv i en förening ger en stimulerande fritid och ett deltagande i en gemenskap. Det ger också en möjlighet till bildning, kultur, ny kunskap och till inflytande i samhället. Folkrörelserna har länge arbetat framgångsrikt genom aktiviteter i samlingslokaler nära bostadsområdena. Det vore positivt om det arbetsättet även kunde sprida sig till våra storstäders förorter för ett inkluderande av människor som i dag upplever ett socialt och ekonomiskt utanförskap.

För att kunna delta i folkrörelser eller i föreningsverksamhet är det av avgörande betydelse att det finns lokaler att träffas i. Det finns i dag möjligheter att söka pengar via samlingslokaldelegationen. Staten lämnar årligen cirka 25 miljoner kronor i bidrag till investeringsåtgärder för ny-, om- eller tillbyggnad, standardhöjande reparationer samt köp av allmänna samlingslokaler. Bidrag lämnas med högst 50 procent av kostnaden och en förutsättning är att kommunen bidrar med minst 30 procent och att föreningarna bidrar med minst 20 procent av kostnaden. Det finns också pengar till handikappanpassning. Tyvärr kan långt ifrån alla ansökningar beviljas, men det nämnda beloppet är det som varit möjligt att ersätta i nuvarande budgetläge.

Partistyrelsen vill inte reglera förekomsten av samlingslokaler på

samma sätt som har skett med bibliotek. Partistyrelsen ser inte heller utarbetandet av ett centralt dokument som den högst prioriterade uppgiften.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta:

- 1) att bifalla motion G26,
- 2) att anse motionerna G21:1-2, G22, G23, G24 och G25:1-2 besvarade med hänvisning till partistyrelsens utlåtande.

Motion G21

Uddevalla arbetarekommun

Behovet av alkoholfria mötesplatser

Ett samhälle behöver mötesplatser för det demokratiska samtalet. Folketshuset och parkrörelsen fyller här ett viktigt samhällsbehov. Även om det moderna samhället ger möjligheter genom Internet till spännande möten finns det likväl behov av mänsklig gemenskap och närhet.

Utöver Folkets Hus och Folkets park finns det andra folkrörelseägda organisationer med lokalansvar inom nykterhetsrörelsen, Våra Gårdar, samt inom bondekooperationen, Riksförbundet Bygddegårdar. Dessutom finns det många frikyrkor som har egna lokaler och Svenska Kyrkans församlingshem. Den svenska idrottsrörelsen äger också eller driver i egen regi kommunala eller i vissa fall egna hallar eller idrottsplatser, som utgör viktiga mötesplatser för unga människor. De fyller alla en viktig funktion för närsamhällets möten och gemenskap. En grupp medborgare i form av ungdomar i åldern 14-25 år har dock svårigheter att komma in i nöjeslokaler. Restaurangbranschen erbjuder ofta genom stora rubriker till "Happy Hours". Eftersom ungdomar under 18 år inte får förtära alkohol och det alkoholfria utbudet är torftigt blir de ungdomarna utestängda. En statlig utredning föreslår nu att åldersgränsen höjs till 20 år. Ett flertal nöjeslokaler har också satt gränser på upp till 25 år för att ungdomar skall få tillträde för att roa sig på kvällstid eller helger.

En annan tendens är att kommunerna i stor utsträckning lagt ned kommunala fritidsgårdar oavsett om de drivs i kommunal regi eller via en eller flera föreningar. Det förebyggande arbetet i kommunerna har därmed desamnerats.

Det socialdemokratiska partiet har i olika sammanhang uttalat sig för alkoholfria zoner. De är

- att ungdomar skall ha en alkoholfri uppväxt
- att gravida kvinnor inte skall dricka alkohol
- att trafiken skall vara alkoholfri
- Mål som alla rör ungdomars och vuxna fritid och nöjesvanor.

Under senare år har samhällets stöd för möteslokaler varit i avtagande. Många kommuner har inga handlingsprogram för stödet till samlingslokaler. Därför borde socialdemokratin medverka till ökat stöd och samverka med föreningslivet och deras lokalorganisationer. Den ideella kraften är en resurs som stärker kommunen och som ger medborgarna tillgång till lokaler i närsamhäl-

let. Här fyller också de politiska ungdomsförbunden en viktig funktion för att ge ungdomar skolning till samhälleligt ansvar.

Mot ovanstående bakgrund hemställes

- 1) att partikongressen uttalar sig för ett kraftigt ökat stöd till samlingslokaler i föreningsregi där ungdomsträffar prioriteras,
- 2) att socialdemokraterna i sina politiska handlingsprogram skall medverka till att handlingsprogram upprättas för samlingslokaler och att särskilt lokaler för ungdomars möten främjas.

Ulf Wallin och Lisa Blom

Uddevalla arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion G22

Strömsunds arbetarekommun

Öka bidrag till allmänna samlingslokaler

Det finns ca 2000 geografiskt väl spridda allmänna samlingslokaler föreningsägda av Bygdegårdar, Hembygds gårdar, Våra gårdar och Folkets Hus och parker (FHP) mm. Idag är många lokaler hotade på grund av den ekonomiska situationen i våra kommuner men också av okunskap om betydelsen av dessa lokaler.

Stora som små samlingslokaler i närmiljö är en mycket viktig tillgång för föreningslivet som ges möjlighet att verka på lika villkor i ändamålsenliga lokaler. I över hundra år har FHP fungerat som infrastrukturen för kultur, nöjesliv, debatt, samtal och samlingslokalen bidrar till att stärka den lokala identiteten, gemenskapen och demokratin.

Tillgång till lokalerna är också en viktig förutsättning för att ett brett och mångsidigt kulturliv ska fortsätta finnas i hela landet. De mindre föreningsägda samlingslokaler är i stort behov av bidrag för att bevara anläggningens funktion och standard och om bidragen fortsätter att minska kommer nog många allmänna samlingslokaler säljas till privata. Om ljuset släcks i samlingslokalen släcks samtidigt framtidstron i bygden för lokalen är inte bara folkrörelsens fysiska mötesplats, den är också dess hjärta där föreningsidén manifesteras.

Vi föreslår kongressen besluta:

- 1) att öka bidragen till samlingslokaler i bygderna för anläggningars funktion, underhåll och standard.

Strömsunds s-förening

Strömsunds arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion G23

Söderhamns arbetarekommun

Det är dags för regeringen och kommunerna att inse vikten av mötesplatser som en självklar infrastruktur för demokrati och kultur!

Över hela landet finns en tendens att dra in på bidragen till samlingslokaler vilket slår hårt mot tätorterna, speciellt de mindre. Vi vill att kongressen gör ett skarpt uttalande till regering, riksdag och landets kommuner i denna fråga, på grund av att många orter är på väg att bli utan samlingslokaler för föreningslivet. Ändamålsenliga och lättillgängliga lokaler är nödvändiga som infrastruktur för demokrati och kultur. Men bara en lokal, vilken som helst, medför inte en fördjupad demokratisk process. Till skillnad från exempelvis en kommunalt driven lokal genererar en föreningsdriven samlingslokal en mängd vitiga verksamheter som drivs av frivilliga krafter.

Det är viktigt att samhället nu tydligt lyfter fram och stödjer de demokratiska mervärden som föreningsdrivna allmänna samlingslokaler innebär, främst i form av engagemang från föreningar och enskilda.

1990-talets kris har medfört att föreningsliv och organisationer för att hålla lokaler har trängts undan genom att det offentliga stödet har minskat. De föreningsdrivna samlingslokalerna är dessutom på många håll nerslitna och delvis omoderna.

Våra medlemmar får idag ofta kämpa i motvind i sitt arbete med att övertyga beslutsfattare om vikten av en fungerande kulturell och demokratisk infrastruktur. Dans kräver golv, möten kräver stolar och konst kräver väggar!

Stöd till allmänna samlingslokaler är på många sätt en kommunal fråga men i likhet med statligt stöd till föreningsliv inom andra politiska områden, har staten här en viktig roll i att tydliggöra värdet av föreningsdrivna samlingslokaler, utifrån ett nationellt demokratiperspektiv.

Denna fråga togs också upp på PRO:s Kongress i oktober 2004 och då gjordes ett uttalande till riksdag och kommuner i frågan, med begäran om att kommunerna och staten tar sitt ansvar i denna för föreningslivet och demokratin så viktig fråga.

Vi hemställer:

- 1) att kongressen gör ett klart uttalande hur partiet ser på denna för demokratin såviktiga fråga.

Söderhamns V:a s-förening

Söderhamns arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion G24

Örnsköldsviks arbetarekommun

Föreningsdrivna samlingslokaler är en styrka för det svenska samhället

Sveriges kommuner måste värna och utveckla de föreningsdrivna samlingslokalerna, och prioritera utvecklingen av Folkets Hus och Park, Bydegårdarna och nykterhetsrörelsens lokaler i stället för kommunala satsningar på medborgar- och kulturhus.

Den svenska demokratin är intimt förknippad med de klassiska folkrorelsernas genombrott under 1800-talets andra hälft. Arbetar-, nykterhets- och

frikyrkorörelserna blev samlingspunkter för människor som engagerade sig för bättre livsvillkor. Till de viktigaste beståndsdelarna hörde byggandet och förvaltningen av egna lokaler. Folkets Hus var en del av arbetarrörelsens verksamhet och ordenshusen tillhörde nykterhetsrörelsen. Frikyrkofolket skapade sina kyrkor och församlingshus och i många landsbygdsorter samlades man i bygdegårdarna.

Samlingslokaler behövdes då när folkrörelserna byggdes upp och behovet är lika stort i dagens samhälle. Vi kan vara stolta i Sverige över att vi har över 2 500 profana föreningsdrivna samlingslokaler, och då tillkommer kyrkor och samfundslokaler. Samhället måste ta ett ansvar för att behålla och utveckla dessa.

De allmänna samlingslokalerna är till för att medborgarna ska kunna utnyttja sin yttrande-, mötes- och föreningsfrihet som vi har rätt till. Samlingslokalen är i sig ett närsamhälle som förenar över gränser och gör saker möjligt. Här frodas initiativkraft och frivilligt arbete. Samlingslokalen är en träffpunkt, ett centrum och en kraftkälla till utveckling.

Det är också viktigt att lokalerna finns där folket finns. Vi behöver många nya föreningsdrivna lokaler, inte minst i förorter och städer. Att ha något att samlas i och kring är en viktig del i integrationen.

Ett antal av landets kommuner prioriterar satsningar på egna kulturhus eller medborgarhus och tillåter att Folkets Hus eller andra föreningsdrivna lokaler går i konkurs. Genom denna prioritering blir samlingslokalerna betydligt dyrare för kommunerna och initiativkraft och ideellt arbete stryps.

Den allra största delen av arbetet i våra föreningsdrivna anläggningar sker ideellt, men det ligger ett ansvar på stat och kommun att stödja de föreningsdrivna samlingslokalerna. Kommunerna har ett ansvar när det gäller driftsbidrag till våra samlingslokaler. Stat och kommun har ett gemensamt ansvar när det gäller stöd till upprustning av samlingslokalerna. Det statliga stödet som för närvarande är på 25 miljoner måste öka, och kommunerna måste ta sitt ansvar och ge ett bidrag på 30 % för att staten skall lämna sitt bidrag.

Många kommuner har under de senaste åren avslagit föreningarnas önskemål om bidrag till upprustning. Enligt vår uppfattning är detta ett mycket kortsiktigt tänkande. Samlingslokalerna är nödvändiga för samhällets infrastruktur. Ett samhälle utan ideellt arbete kollapsar. Stat och kommun måste även i framtiden ge stöd i form av upprustnings- och driftsbidrag till föreningsdrivna samlingslokaler.

Parikongressen föreslås besluta:

- 1) att det socialdemokratiska partiet skall arbeta för en utveckling och ett ökat samhällsstöd till de föreningsdrivna samlingslokalerna.

Olle Häggström, Lena Näslund och Lars-Åke Norman

Örnsköldsviks arbetarkommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion G25

Bengtsfors arbetarekommun

Samlingslokaler

Arbetarrörelsen står för solidaritet, mänskliga värden och en god demokrati-grund i samhället. Grunden till våra värderingar föds från det fria mötet och rätten till att yttra sig. Och inte minst möjligheten till en neutral plats för möten och verksamhet.

I dagens samhälle växer en ung generation fram som har behov av plattformar där man kan mötas istället för att man isolerar sig hemma framför datorn.

Arbetarrörelsen och bland annat nykterhetsrörelsen har alltid verkat för den allmänna lokalen en samlingsplats i samhället. Jag vill understryka vikten med dessa träffpunkters fortlevnad och utveckling i dagens samhälle.

Förutsättningen för utveckling är samverkan och resursoptimering. Lokalernas belägenhet och samhällsuppdrag skall utnyttjas och med bred lokal medverkan utvecklas.

Möteslokaler som är opolitiska, religiöst neutrala samt alkohol och drogfria ger goda förutsättningar att skapa ett dynamiskt och aktivt demokratiskt samhälle.

Undertecknad hemställer till partikongressen:

- 1) att förstärka arbetet med bibehållande och utveckling av de allmänna samlingslokalerna på central nivå,
- 2) att förtydliga uppdraget för lokala parter med inriktning på samverkan och resursutnyttjande. Detta för att skapa en hållbar och livskraftig utveckling av samlingslokalerna i hela landet.

Frank Hagman

Bengtsfors arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion G26

Västernorrlands partidistrikt

Samlingslokaler och demokrati

Tillgången på samlingslokaler i form av t.ex. Folkets Hus och Folkets Park har, i ett historiskt perspektiv, varit avgörande för den roll som arbetarrörelsen senare kom att spela i svensk politik och i svenskt samhällsbyggande. Hade inte arbetar- och fackföreningsrörelsen tillskapat egna lokaler för agitationsmöten, bildningsverksamhet och social samvaro så kan vi anta att mycket sett annorlunda ut idag. Den styrka som tillgången på egna lokaler innebar i arbetarrörelsens barndom kan inte nog understrykas.

Idag är situationen en annan – vi hälsas idag välkomna att hålla våra möten och andra aktiviteter i en mängd olika lokaler men vi tror att Folkets Hus- och parkrörelsen alltjämt kan spela en stor roll för den kommande samhällsutvecklingen. Ett uttryck som med fördel kan användas för detta är ”demokratins infrastruktur”. På samma sätt som vi måste se till att hela landet har en bra infrastruktur i form av vägar, flygplatser, järnvägar, tele- och

datakommunikation så är vi övertygade om att vi även måste värna den infrastruktur som står till demokratins förfogande.

Under senare år har vi sett en utveckling i många kommuner där behoven av samlingslokaler allt mer ifrågasätts – även av socialdemokratiska företrädare. Ett uttryck som ibland används är att kommunen inte ska ge stöd till lokaler utan till verksamhet eller att vi inte ska stödja verksamhet som riktar sig till ”friska, vuxna”. Vi tycker att båda dessa uttryck överensstämmer dåligt med den grundsyn som vi socialdemokrater står för.

Vi tror att frågan kring samlingslokaler måste sättas in i ett bredare politiskt och demokratiskt perspektiv.

1. Det är inte den som håller en samlingslokal som primärt ska fylla den med verksamhet – det ska vara en plats som är öppen för alla såväl för det politiska samtalet som tedans för pensionärer eller teaterföreställningen för barnen. Alltså – när vi bygger en väg så skapar vi en möjlighet för människor att förflytta sig från en plats till en annan; vi garanterar tillgång och funktionalitet men att använda vägen är upp till var och en. När vi bygger eller värnar en samlingslokal så skapar vi en möjlighet för mötet mellan människor; vi garanterar tillgång och funktionalitet men att använda samlingslokalen är upp till var och en. Båda dessa utgör alltså en nödvändig infrastruktur men med olika syften.
2. När vi under alla år byggt välfärdssystemet så har det byggt på två viktiga principer; dels generella delar som ska vara riktade mot alla dels dom delar som tar sikte på de som är mest utsatta. Detta välfärdssystem har varit mycket framgångsrikt och har inneburit att nästan alla människor har försvarat det från alla de attacker som kommit från borgerligt håll under årens lopp. När vi tillskapade barnomsorgen och för några år sedan införde maxtaxan så var det ju inte så att vi undantog friska människor från att kunna nyttja verksamheten. På samma sätt gör vi ju ingen åtskillnad vilka som besöker våra bibliotek, fritidsanläggningar med mera. Men i frågan om samlingslokaler och dess besökare så tycker många att dom är bra så länge dom inte riktar sig till ”friska, vuxna”.

Vi anser alltså att vi socialdemokrater, såväl på nationell, regional och lokal nivå, på ett mer tydligt sätt måste slå vakt om samlingslokaler och sätta dom i ett bredare politiskt och demokratiskt perspektiv.

Socialdemokratiska partiet bör därför, gärna tillsammans med LO och Folkets Hus & Parker, utarbeta ett dokument där vår syn på samlingslokaler-
nas betydelse framgår och också föreslå vilken politik som vi därav bör ha inom det området. I dokumentet bör såväl det statliga stödet till samlingslokalinvesteringar som de kommunala uppdragsersättningarna behandlas.

Med hänvisning till vad som ovan sagts yrkas:

- 1) att partikongressen 2005 ger partistyrelsen i uppdrag att utarbeta ett dokument som på ett tydligt sätt redovisar partiets förhållningssätt, både nationellt och lokalt, till samlingslokalernas betydelse i ett demokratiskt och politiskt perspektiv.

Socialdemokraterna i Västernorrland

Partistyrelsens utlåtande över motionerna G27 och G28:1-5 (förtroendevaldas villkor)

I motion G27 (Malmö arbetarekommun) yrkas på en översyn av reglerna för förtroendevalda i syfte att klart avskilja uppdraget från en anställning. Motion G28:1-5 (Borlänge arbetarekommun) vill att man ska undanröja begränsningar som idag är hinder för ett aktivt politiskt engagemang, att partistyrelsen tar initiativ till en bred debatt inom partiet i syfte att stärka möjligheterna till politiskt engagemang hos samtliga LO-medlemmar och att verka för att rimliga ersättningsnivåer och villkor skapas för att stimulera ett politiskt engagemang, att a-kasseregler ses över så de inte utgör en begränsning och att arbetsrättslagstiftning och kollektivavtal anpassas och moderniseras så att eventuella hinder undanröjs.

De båda motionerna tar upp angelägna frågor omkring det politiska förtroendeuppdraget. Det gäller både den utsatta rollen och de ekonomiska villkoren för ett aktivt politiskt engagemang. Motionerna visar på frågans komplexitet. Det handlar om att värna förtroendeuppdraget och inte blanda ihop detta med en anställning, men också att undanröja hinder och skapa ekonomiska förutsättningar så att det är möjligt att engagera sig i politiken och ha politiska förtroendeuppdrag.

Partistyrelsen delar uppfattningen att ett förtroendeuppdrag inte är en anställning. Ett förtroendeuppdrag kan bara innehas så länge det finns ett förtroende för den som innehar uppdraget, och detta förtroende ska förvaltas med respekt. Eftersom ett förtroendeuppdrag förutsätter att man är vald så går det inte heller att sammanblandas med en traditionell anställning. Partistyrelsen instämmer också i beskrivningen av de ekonomiska förutsättningarna som ibland blir ett hinder för politiskt engagemang, även om både intresset och förtroendet finns.

När det gäller motion G28:1-2 så är det frågor som vi internt och lokalt har ett ansvar för när det gäller att undanröja de hinder som finns för ett aktivt politiskt engagemang samt stärka möjligheterna till ett politiskt engagemang hos samtliga LO-medlemmar. Beträffande G28:3 om att skapa rimliga ersättningsnivåer så är även detta en fråga för det lokala politiska arbetet. Ersättningsnivåerna varierar mellan olika kommuner och olika landsting och är en fråga som bör diskuteras med representanter från kommuner och landsting.

Partistyrelsen anser att det är viktigt att så mycket som möjligt görs för att underlätta människors deltagande i politiken. När det gäller rätten till ersättning från arbetslöshetsförsäkringen är det dock väsentligt att påminna sig om att grunden för ersättning måste vara inkomst från arbete. När det gäller kravet i motion G26:5, att se över arbetsrättslagstiftningen, så pågår ett arbete med att ta fram en proposition som handlar om att stärka tryggheten vid osäkra anställningar och visstidsanställningar. Beträffande kollektivavtalen och dess eventuella hinder så är detta en fråga för arbetsmarknadens parter och därmed en fråga som de fackliga organisationerna har att driva.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta

- 1) att avslå motion G28:4,
- 2) att anse motionerna G27 och G28:1-3 och 5 besvarade med hänvisning till partistyrelsens utlåtande.

Motion G27

Malmö arbetarekommun

Förtroendeuppdrag en fråga om förtroende

Den senaste tiden har det i massmedia förts en debatt om sjukskrivningar, föräldraförsäkring, arvode och resor för förtroendevalda.

Hela diskussionen har utgått ifrån likhet/olikhet med anställning. Förtroendeuppdraget är inget arbete/anställning. Man erhåller inte lön utan arvode och lyder därför inte under samma lagar och regler som reglerar arbetsmarknaden och bör inte heller göra det.

Den sammanblandning som debatten speglar är olycklig och misskrediterar det uppdrag som är det finaste man kan få, nämligen att under 4 år få företräda väljarna.

Vi hemställer:

- 1) att det socialdemokratiska partiet tar initiativ till en översyn av reglerna för förtroendevalda i syfte att klart avskilja uppdraget från en anställning.

Bodil Arnsberger, Kvinnoklubben K A R L

Malmö arbetarekommun beslutade att anta motionen som sin egen.

Motion G28

Borlänge arbetarekommun

Feghet får inte hindra oss att skapa rimliga villkor för ett politiskt engagemang

En av grundpelarna i arbetarrörelsens syn på svensk demokrati är att politiker skall representera ett genomsnittligt urval av Sveriges befolkning och i konsekvens av detta bör de därför ges rimliga förutsättningar för att utöva sina uppdrag. Vilket innebär att vi måste se till att villkoren och ersättningsnivåerna sätts på en ett sådant sätt att det inte utesluter vare sig fattig eller rik från ett engagemang. En gammal princip värd att försvara.

Föräldrade regelverk hindrar småfolket från att engagera sig. Arbetsmarknaden förändras ständigt, och föräldrade regelverk kan få motsatt effekt på vad som ursprungligen syftet var. Därför måste vi fortlöpande utvärdera konstruktionerna i de lagar avtal och regelverk som reglerar möjligheterna till ett politiskt engagemang.

Vi får inte heller vackla i försvaret av ersättningsnivåerna, för då inträffar fenomenet att de grupper med de ekonomiskt bästa förutsättningarna blir de som sätter den framtida politiska agendan. Maktbalansen kantrar och det sammanhållande kittet i de breda befolkningslagren bryts sönder. Den borgerliga pressen gör ju som bekant allt för skapa en hysterisk mediatribunal för politikerförakt där man ensidigt lyfter upp utmanande exempel i syfte att reta väljare och skapar en felaktig tro på att politisk aktivitet innebär att alla med politiska uppdrag berikar sig långt ut över det rimlighetens ram. När vi vet att i de flesta fall är det precis tvärt om.

Allt för många fritidspolitiker förlorar orimligt mycket på sitt samhällsengagemang. Vi måste nu våga stoppa denna utveckling eftersom även de unga behövs på den politiska arenan tillsammans med medelålders och pensionärer.

Du riskerar hamna i en rättsäkerhetsmässig gråzon i kravet en rimlig ersättning. Vi lever nu i en tid med alltmer lösliga anställningsformer. Allt fler människor tvingas hanka sig fram i en kombination mellan tillfälliga påhugg, deltidsarbeten eller projektjobb. Framväxten av allt flexiblare kollektivavtalslösningar med tim banker, oreglerade och ibland konjunkturenpassade veckoarbetstider. Skapar en löslig mix där man kan hamna i en gråzon om vad och när inträffar inkomstförlust som bör kompenseras. Därutöver inrättar allt fler företag vinstdelningssystem som fritidspolitikern hamnar, helt eller delvis på sidan av.

Det är inte rimligt att en fritidspolitiker på ett rättssäkert sätt inte kan garanteras ekonomisk kompensation för sitt engagemang. Framförallt riskerar LO-grupperna att i en framtid stängas ute ifrån denna möjlighet eftersom dagens ersättningssystem i huvudsak bygger på en gammal tjänstemannakonstruktion med fast heltidsanställning mellan 8-16 vardagar, och med möjlighet att återgå till det ordinarie arbetet direkt efter mötets slut.

Bli för guds skull inte arbetslös som fritidspolitiker. Uppdraget räknas inte som ett jobb. Ett annat bekymmer är att ifall en fritidspolitiker som har ett deltidsarvoderat uppdrag skulle gå och bli arbetslös under perioden så får han inte full dagersättning från A-kassan. Låt oss ta ett exempel. En politiker jobbar 20 procent på sitt ordinarie jobb, 40 procent avsätts till facklig verksamhet (utan anställningsförfarande) och 40 procent till politiskt arbete. Skulle det företag han jobbar åt eventuellt upphöra, jobbet försvinna eller av annan orsak dras in så riskerar personen ifråga att i det närmaste stå helt utan försörjning. Eftersom han endast får "stämpla" på 20 procent, det vill säga sin anställning. Det enda rimliga är att all bortavaro tid från anställningen räknas in i det faktiska anställningsmättet.

Är du redan arbetslös så missgynnas du också. Vi har i SEKO Dalarna upplevt flera exempel på arbetsförmedlingarnas spretiga tolkningar gör att den enskilde hamnar mellan stolarna. Ifall en arbetslös går på ett två timmars sammanträde riskerar denne att hamnar i ett brydsamt läge. Den arbetslöse måste meddela förhindrad hela dagen på kassakortet och får alltså ett helt avdrag på dagersättningen. Att få denna ersättning kompenserad av kommunen eller landstinget är ingen självklarhet eftersom det finns olika principer mellan kommunerna om vad som skall kompenseras. Samma fenomen inträffar för flera yrkesgrupper ofta i bemanningsföretag.

En chaufför eller konduktör, men även personer med liknande arbetsorganisation får ofta ett orimligt inkomstbortfall. Eftersom då tåget bokstavligen har "gått" så kan man inte kliva på och fortsätta jobbet efter sammanträdets slut. Utan man får finna sig i ett avdrag för hela arbetspasset som kan var upp till 14 timmar. Det enda rätta är att hela inkomstbortfallet måste kompenseras.

En fritidspolitiker riskerar sämre pension än sina jobbkompisar. Att en politiker skall ha en trygghet i sin försörjning på äldre dagar ser vi som en självklarhet. Men faktum är att pensionsvillkoren ofta blir sämre för dem som jobbar politiskt. En fritidspolitiker kan riskera att få en väsentlig lägre pension på grund av sitt engagemang eftersom olika former av pensionskompensation används. Ibland finns det inget överhuvudtaget.

När drevet gått, bilan fallit, så har du i bästa fall den social katastrofen kvar att hantera. En fritidspolitikers tillvaro tycks bli allt tuffare, politikerns familj och vänner dras lätt in i vad som kan bli både en social och ekonomisk katastrof för den enskilde politikern ifall ett misstag skulle vara ett faktum. En

mänsklig försumlighet eller ett vardagligt missgrepp som vem som helst skulle kunna hamna i kan bli förödande för en politiker oavsett nivå. Konsekvenserna står sällan i rimlig proportion till det så kallade misstaget.

Samhället måste också garantera ett starkare rättsligt skydd för dem som ställer upp och jobbar politiskt. Vi har de senaste åren fått ta del av exempel på hot trakasserier och handgripligt våld mot politiker. Vi tänker inte bara mot det fasansfulla dådet mot Anna Lindh utan på stenkastningar mot landstingspolitiker i Västra Götaland, misshandel och glaskrossningar hemma hos kommunpolitiker. Som fritidspolitiker är tillvaron redan tuff, påpassad man är när man tvingas ta svåra men nödvändiga fördelnings beslut med ett allt knappare samhällsekonomiskt utrymme till förfogande. Vi anser att lagstiftningen bör ses över i syfte att stärka skyddet för dem som jobbar politiskt.

Med hänvisning till ovanstående hemställer S-lokomotiv att partikongressen beslutar:

- 1) att man ska i verka för ett undanröjande av de begränsningar som i dag utgör hinder för ett aktivt politiskt engagemang,
- 2) att uppdra till partistyrelsen att initiativ till en bred debatt inom partiet i syfte att förstärka möjligheterna till ett politiskt engagemang hos samtliga LO-medlemmar,
- 3) att uppdra till partistyrelsen att verka för att det tillskapas rimliga ersättningsnivåer och villkor för att stimulera ett politiskt engagemang hos våra medlemmar,
- 4) att i den mån a-kasse regler innebär begränsningar ska de ses över för att nå samma syfte,
- 5) att verka för att arbetsrättslagstiftningen och kollektivavtalen på tillämpliga områden anpassas och moderniseras i syfte att undanröja ovan beskrivna hinder.

Svante Tysell, S-lokomotiv

Borlänge arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Partistyrelsens utlåtande över motion G29 (försvara demokratin)

I motion G29 (Malmö arbetarekommun) yrkas på att partistyrelsen ska utarbeta en handlingsplan för hur våra förtroendevalda i riksdagen, fullmäktigeförsamlingar, nämnder och styrelser ska bemöta extremnationella organisationer och partier.

Partistyrelsen tog i april 2003 beslut om att anta en strategi mot främlingsfientligheten och de rasistiska rörelserna. Strategin syftar till att minimera rasistiska partiets inflytande över samhällsutvecklingen. På kort sikt handlar det om att bemöta och förhålla sig till dessa partier där de dyker upp på ett sätt som gör att de minskar i trovärdighet. I det längre perspektivet handlar det om att åtgärda de bakomliggande samhällsproblem som utgör grunden för det missnöje som främlingsfientliga och populistiska krafter hämtar sin näring ifrån. I anslutning till strategin har dessutom partisekreteraren, på partistyrelsens uppdrag, tagit fram ett antal

grundläggande strategiska förhållningsregler gentemot de rasistiska partierna.

I oktober 2003 arrangerade partistyrelsen, tillsammans med LO och ABF, en nationell konferens "Om hur vi bekämpar de främlingsfientliga partierna". Målgrupp för konferensen var främst arbetarekommuner där främlingsfientliga partier fanns representerade i fullmäktige men varje partidistrikt hade därutöver en plats till förfogande. Partistyrelsen har under 2004 och 2005 bistått, ekonomiskt och konsultativt, partidistrikt och arbetarekommuner som arrangerat liknande egna konferenser. Vidare har partistyrelsen etablerat ett nationellt nätverk för partiaktiva i kommuner där rasistiska partier finns eller har för avsikt att etablera sig. Nätverket är ett redskap för att utbyta information om hur de rasistiska partierna agerar över landet.

För socialdemokratin är det självklart att ta kampen var helst rasistiska krafter dyker upp.

I arbetet inför det kommande riksdagsvalet kommer också partistyrelsen att, i samverkan med berörda arbetarekommuner och partidistrikt, utarbeta argumentations- och handlingsplaner gentemot rasistiska och främlingsfientliga partier och organisationer.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta

- 1) att anse motion G29 besvarad med hänvisning till partistyrelsens utlåtande.

Motion G29

Malmö arbetarekommun

Försvara demokratin

Varje generation måste erövra och försvara demokratin. Den är ovärderlig och bräcklig. Vi måste arbeta för att medvetandegöra historiens mörka sidor och därmed undvika att de krafter som fört fram intolerans, våld och hot som ett alternativ i samhället åter ska börja vinna terräng.

I mellankrigstiden bildades i Sverige många nationella organisationer. De drev inte fram enbart frågor som handlade om nationen, staten och folket, utan också om rasism, nazism, fascism och högerextremism. De viktigaste av dessa organisationer var Samfundet Manhem, Riksföreningen Sverige – Tyskland, Svenska Antisemitiska förening och Sveriges Nationella förbundet (SNF). Den sista kommer att spela den största rollen bland extremnationella organisationer.

SNF ombildades 1934 från att vara ett fristående ungdomsförbund till Högerpartiet till att vara ett självständigt extremnationalistiskt parti. Partiet verkade i gräzonen mellan konservatismen och nationalsocialismen (nazismen). Partiet publicerade en tidning 1941 under namnet Dagsposten och fick ekonomiskt stöd av Nazityskland fram till 1945. 1952 ombildades tidningen till fria ord och utkom fortfarande i början av 1990.

Nu blåser extremnationalismens vind igen i Sverige och Europa. Den blåser liv i gamla nazistiska organisationer som hade dött ut. De bildar och

ombildar nya organisationer och partier för att vanliga människor inte ska känna igen dem. De väcker intresse och sympati och servera enkla lösningar på svåra frågor. Och samtidigt försöker framställa sig själva som demokratiska, nazisthatande och rumsrena organisationer, men de gamla idéerna är fortfarande levande och väntar på tidpunkten att träda fram. De byter ordet ras mot kultur eller religion, främlingsfientlighet mot frivilligättervändning och nationalsocialism mot nationaldemokrat. Det är en ny och mjukare framtoning för att vinna till sig makten. I realiteten hyser de extremnationalism som följer tydliga antiparlamentariska och antidemokratiska värderingar.

Att byta ordet nationalsocialist till nationaldemokrat, Sverigedemokrat och dylikt, innebär bara att bytta etikett på samma vara. Attityder, samhällsanalys och mål för politiken är ändå desamma. Det är samma gamla nazister i en ny form med krav på etnisk rensning, intolerans och förakt för demokrati och det öppna samhällets mest grundläggande principer.

Åter igen träder de mörka krafterna fram i Europa. Medvind får de också från de gamla Öststaterna. MSI/Alleanza Nazionale i Italien, Vlaams Blok i Belgien, Die Republikaner i Tyskland. Allianca Nacional i Portugal, Slovenská Národná Strana i Slovakien, Srpska Radikalna Stranka i Serbien, Front National i Frankrike och Sverigedemokraterna i Sverige.

I Sverige går Sverigedemokraterna i fotspår och använder samma teknik som Front National i Frankrike. Invandrarna målas upp som kriminella, media som maktens fega medagerande och kommunens politiker som korrupta oduglingar. När Front National och Le Pen fick makten i den franska staden Vitrolles, lovades medborgarna folkstyre, yttrandefrihet och rättigheter. I verkligheten har fronten genomfört skoningslöst systemskifte. De kommunalt anställda som inte delade frontens idéer och värderingar frystes ut, sparkades eller mobbades bort från sina jobb. Affärsmän och butiker som visade kritik mot fronten trakasserades. Demokratiskt fungerande föreningar och organisationer som ägnade sig åt socialt arbete blev hård utsatta. Invandrarelever började trakasseras och särbehandlas. Lärare och skolledare som protesterade lyftes bort eller mobbades med återkommande hån och kritik. Pengarna slussades samtidigt, med motiveringen att de kunde användas effektivare av frontens politiker över till en välkänd rasistisk organisation – en organisation med mottot ”vi ger hjälp – men till äkta fransmän”.

Det är precis detta som kan inträffa i ett samhälle styrt av de mål, idéer och värderingar som finns hos Front National, Sverigedemokraterna och de andra extrema organisationerna.

Sverigedemokraterna som i 1998 års val tilldelades sju mandat i fem kommuner, har i 2002 års val tilldelats 49 mandat i 30 kommuner. De har riksdagen i sikte i valet 2006.

Deras nya stretige går ut på att inte placera sig ideologisk långt ut till höger och söka medel- och överklassväljare. Utan kombinerar ideologiska och politiska drag från både traditionell höger och traditionell vänster. På så sätt skapas en ny slags tredjvägsideologi som kan nå fram och vilseleda vanliga människor, vanliga arbetskamrater, missnöjda socialdemokrater, arbetslösa och långtidssjuka som kommer från vanliga hem och arbetsklassområden.

Därför är det för oss som värnar om demokratin och alla människors lika värde är det en plikt att stoppa intoleransen, rasismen och främlingsfientligheten. Den hotar inte bara dem med annan hudfärg, annan religion och annat ursprung, den hotar även dig och mig, våra åsikter och vårt folkstyre.

”Den som inte lär av historien tvingas att återuppleva den igen.”

Med anledning av ovanstående föreslår jag kongressen:

- 1) att uppdraga åt partistyrelsen att utarbeta en handlingsplan om hur våra förtroendevalda i riksdagen, fullmäktigeförsamlingar, nämnder och styrelser skall bemöta extremnationella organisationer och partier.

Jamal El-Haj, Fabriks 3:ans S- fackklubb och Global (s)

Malmö arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Partistyrelsens utlåtande över motionerna G30, G31, G32 och G33:1-4 (kommunal demokrati)

I motionerna G30 (Malå arbetarekommun), G31 (Salems arbetarekommun) och G32 (Umeå arbetarekommun) yrkas att den som inte längre representerar det parti på vars lista den blev vald ska fräntas sin plats i kommun- eller landstingsfullmäktige. I motion G33:1-4 (Simrishamn arbetarekommun) yrkas på en översyn av kommunallagen i syfte att öka den kommunaldemokratiska processen, att kommunfullmäktiges ställning stärks, att ett arbete genomförs med syfte att vitalisera kommunalpolitiken och demokratin, öka intresset för de kommunala frågorna och minska det växande gapet mellan förtroendevalda och allmänheten, och att förutsättningarna och villkoren för den kommunala parlamentarismen klargörs och en så kallad "smärtgräns" för hur få antalet förtroendevalda kan tillåtas bli i en kommun fastställs.

Partistyrelsen delar motionärernas uppfattning att det är en demokratiskt tveksam ordning att den som är vald för att företräda ett parti kan byta parti mitt under en mandatperiod och därmed påverka eller förändra majoritetsförhållandena i kommunfullmäktige utan att tillfråga väljarna. Partistyrelsen delar också uppfattningen om vikten av att vitalisera kommunalpolitiken och demokratin.

Inom ramen för grundlagsutredningens uppdrag ligger frågorna om kommunala extra val och kommunala folkomröstningar, och andra valfrågor som rör eller har anknytning till den kommunala demokratin. De frågor som motionerna reser ryms således inom det mandat som den parlamentariska grundlagsutredningen har för sitt arbete.

Partistyrelsen kommer därför att uppmärksamma de socialdemokrater som sitter i utredningen på de demokratiska problem som motionerna beskriver.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta:

- 1) att anse motionerna G30, G31, G32 och G33:1-4 besvarade med hänvisning till partistyrelsens utlåtande.

Motion G30

Malå arbetarekommun

Kommunallagen

I kommunallagens 4 kap § 10 står det "Fullmäktige får återkalla uppdraget för en som valts av fullmäktige, om den förtroendevalde har vägrats ansvarsfrihet eller genom en dom som vunnit laga kraft har dömts till ett brott för vilket det föreskrivet fängelse i två år eller därutöver."

I § 10a ”Fullmäktige får återkalla uppdragen för samtliga förtroendevalda i en nämnd när den politiska majoriteten i nämnden inte längre är densamma som i fullmäktige eller, vid förändringar i nämndsorganisationen”.

En ledamot som valts av fullmäktige till uppdrag kan inte fråntas det uppdraget om han/hon lämnar det parti som nominerat ledamoten och blir så kallad ”politisk vilde”. Vill vi ha det så?

Vi föreslår att kongressen beslutar:

- 1) att kommunallagen ändras så att fullmäktige får rätt att frånta en ledamot ett uppdrag när denne inte längre representerar det parti som nominerat ledamoten.

Malå arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion G31

Salems arbetarekommun

Angående kommunallagens kap. 4 § 10 återkallande av politiskt uppdrag.

Fullmäktige får återkalla uppdraget för en förtroendevald som valts till fullmäktige, om den förtroendevalda

1. har vägrats ansvarsfrihet, eller
2. genom en dom som har vunnit laga kraft har dömts för ett brott vilket det är föreskrivet fängelse i två år eller däröver.

I de flesta fall när en förtroendevald förlorar fullmäktiges förtroende tar han eller hon det politiska ansvaret och avgår självmant. Emellertid förekommer det att en förtroendevald av olika skäl lämnar sitt politiska parti men ändå sitter kvar med det politiska uppdraget som ”politisk vilde”. Vid ett sådant tillfälle saknar fullmäktige stöd i kommunallagen för att kunna återkalla det politiska uppdraget. Detta förhållande gäller för såväl fullmäktigeledamot som ledamot i nämnder och styrelser.

En fullmäktigeledamot väljs med sitt namn på valsedeln medan en ledamot i nämnd eller styrelser utses av sitt politiska parti. När någon under mandatperioden lämnar sitt parti kan man således inte heller företräda detta i en politisk församling. Detta är naturligtvis ett allvarligt demokratiskt problem i den representativa demokratins system. De politiska partierna förlorar sin roll på bekostnad av personliga vinster för enskilda individer. Det måste var ett viktigt samhällsintresse att bevaka de politiska partiernas möjlighet att företräda de väljare som i allmänna val genom valsedeln gett respektive parti sitt förtroende.

Vi vill med hänvisning till ovanstående föreslå en lagändring i kommunallagens § 10 på såsätt:

- 1) att när någon förtroendevald lämnar sitt politiska parti skall man också avgå från det politiska uppdraget som respektive parti utsett vederbörande till.

Salems arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion G32

Umeå arbetarekommun

Politiska vildar

I Sverige har vi sedan en tid partival med personvalsinslag innebärande att kandidater kan kryssas in och förbi på den av partiet fasställda valsedeln. Tidigare fanns system med en fri nomineringsrätt vilket innebar bland annat här i Umeå att Trotskister använde vårt partinamn och sedan när man skulle ha två av partiet registrerade kandidater överst på valsedeln. Till Umeå arbetarekommuns stora tillfredsställelse så ändrades lagarna på sånt sätt att alla kandidater ska godkännas och registreras av partiet.

Tyvärr så har det visat sig att det behövs ytterligare förändringar för att det ska vara ett val där man väljer parti men har möjlighet att välja en annan rangordning av kandidaterna.

Förra valet hade inte mer än vunnit laga kraft då en av våra ledamöter inte var nöjd med de uppdrag som partiet gav honom och han lämnade partiet och sökte medlemskap i ett annat part. Han sa visserligen ifrån sig sitt uppdrag i fullmäktige efter påtryckningar från hans nya parti.

Ett sånt system kan i yttersta förlängningen innebära att majoriteter ändras helt emot väljarnas önskemål som valde en kandidat som stod för ett partis program och främst röstade på ett parti men ville ha en annan kandidat.

Detta är ett hot mot demokratin när väljarens önskemål inte håller hela mandatperioden. Det kan även vara så i kommuner och landsting när det gäller val till styrelser och nämnder samt till fullmäktigeförsamlingar.

Detta måste ändras och den enda vägen så länge vi har partival är att när dom valda kandidaterna lämnar partiet ska uppdraget upphöra

Vi föreslår

- 1) att kongressen ger partistyrelsen i uppdrag att arbeta för en förändring av vallagarna så att när man lämnar det parti man valts in på till ett förtroendeuppdrag så ska man samtidigt tvingas lämna de politiska uppdrag man haft för partiet.

Umeå arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion G33

Simrishamns arbetarekommun

Stoppa utarmningen av kommunfullmäktige – kommunens enda folkvalda organ – och nedmonteringen av den kommunala demokratin!

Det kommunala ansvarsområdet har som bekant blivit större och större och utvecklingen i denna riktning fortsätter. I dag beslutar kommunerna på ett långtgående sätt om ett mycket stort antal frågor. Frågor av stor vikt för t.ex. skola, barn- och äldreomsorg. Tyvärr och ironiskt nog uppvisar den kommunala demokratin en motsatt utveckling. Det är inte bara antalet förtroendevalda som drastiskt minskat utan också såväl medias som medborgarnas möjlighet till direktinsyn i de kommunala beslutsprocesserna och verksamheterna. Dessutom växer avstånden mellan förtroendevalda och medborgare också på kommunal nivå.

Utvecklingen kan till en del förklaras av den marknadsyra och privatise-

ringsiver som genomsyrat vårt samhälle, dess utveckling och våra synsätt under de senaste åren. I takt med detta har faktorer som kostnadsjakt, effektiviseringar, långtgående delegation till tjänstemän, personalneddragningar och avveckling av kommunal verksamhet gått före den kommunaldemokratiska utvecklingen. För denna har priset varit dyrt. Antalet nämnder och styrelser har kraftigt minskat, och därmed som ovan angivits antalet förtroendevalda, och mer eller mindre stora delar av den kommunala verksamheten har privatiserats eller lagts ut på entreprenad. I takt med denna allmänna utveckling har t.o.m. kommunens högsta beslutande, och enda folkvalda organ, kommunfullmäktige "avlövats" på ett långtgående och för demokratin förödande sätt! Kommunallagen har dessutom anpassats efter marknadsyrans och privatiseringsiverns villkor. Men kommunen är inget företag!

Ett företags avgörande drivkraft är att tjäna pengar, men en kommuns främsta och primära drivkraft måste vara att tjäna människor och slå vakt om demokratin och dess utveckling! En ökat kommunalisering och ett lokalt inflytande är givetvis bra, men att värna och slå vakt om den demokratiska processen blir då än viktigare! Dessutom tycks domstolarna idag acceptera en mycket långtgående avdemokratisering och utarmning av till och med kommunfullmäktiges roll och beslutsfunktion.

Ett konkret exempel är budgetprocessen. Budgeten är som bekant den största och viktigaste frågan kommunen har att besluta om och är minst sagt av principiell och större beskaffenhet för kommunen och dess medborgare. Detta samtidigt som det skall noteras att det politiska momentet i detta sammanhang är mycket starkt!

Exempelvis hanterar den borgerliga majoriteten i Simrishamns kommun budgetprocessen på så sätt att kommunfullmäktige endast tar en diskussion – med vidhängande beslut – om vilka ramar som ska gälla för de olika verksamhetsgrenarna kommande år i juni månad och sedan endast informeras kommunfullmäktige i november om vad de olika nämnderna/styrelserna har beslutat använda sina ramar till. Fullmäktiges novembersammanträde utgör alltså helt och hållet ett rent informationsmöte och inga som helst beslut fattas – förutom om taxorna och skatten. Detta samtidigt som inga yrkanden om vad kommunfullmäktigeledamöterna vill att verksamhetsområdena ska använda sina ramar till. Detta tilläts inte ens vid budgetsammanträdet i juni. Det anser man vara att detaljstyra. Dessutom fullföljs finansbemyndigandet inte på ett tillfredsställande sätt vad gäller hänvisning till de mål och andra styrdokument som vi menar är ett måste. Finansbemyndigandet måste gå hand i hand med målen och fullmäktiges styrning. Målen och måldokumentet måste givetvis också vara aktuella och "riktiga" och utarbetade anser vi. Det borde inte gå att på en rad hänvisa till 10 år gamla dokument och t.o.m. till sådana som inte ens existerar. Vi hänvisar också till kommunallagens förarbeten och forskningsrapporter på området. Tyvärr dömer nu domstolarna mot såväl förarbetena som framstående akademiska avhandlingar på området liksom den politiska viljeinriktningen och andemeningen med kommunallagen. Det jobbas som bekant dessutom intensivt med att försöka vitalisera kommunfullmäktige och politiken. Vidare understryker utbildare i kommunalrätt att om de utslag domstolarna i dag kommer med får stå kvar måste all grundläggande undervisning och ledande synsätt om vad som gäller ändras. Vi anser därför att en politisk åtgärd måste till.

I dag beskärs alltså den demokratiska processen mycket starkt. Fullmäktiges ledamöter blir till en församling passivt lyssnande individer istället för

aktiva ombud för väljarna. Förtroendevalda som aktivt vill driva sina frågor och försöka få igenom den politik man gått till val på.

Denna utveckling blir än mera ironisk då inte minst regeringen aktivt arbetar för ökad demokrati, medborgarinflytande och en aktivering av kommunfullmäktige. Såväl medborgare och press, vilka besöker dessa kommunfullmäktigemöten blir verkligen inte klokare och känner större engagemang och förtroende för politiken och demokratin. Nu får alltså t.o.m. media svårt för att kunna förmedla vad budgeten konkret innebär för medborgarna och skattebetalarna. I Simrishamns kommun fattades ofattbart nog till och med beslut om ramar till barn- och ungdomsnämnden utan att det fanns en giltig skolplan! Den hade upphört att gälla för flera, flera år sedan och Skolverket hade gjort ålägganden om att en ny och aktuell skolplan måste fram! Barn- och ungdomsnämnden ändrade dessutom hela barnomsorgskonceptet och utbudet av omsorgsformer utan att kommunfullmäktige fick säga sin mening om detta. En fråga som vi också anser är av principiell beskaffenhet. Man sade dessutom upp hälften av alla dagbarnvårdare. Ett beslut som kom "fem i tolv" för barnfamiljerna. Ändringen av kommunens barnomsorgsformer och dess utbud diskuterades alltså inte ens i kommunfullmäktige.

Fullmäktiges allt mer krympande roll och beskämda makt går dessutom stick i stäv mot den allt starkare strävan att öka inslaget av personval till kommunfullmäktige. Vad hjälper det såväl demokratin/politiken och väljaren att den enskilde politikern inför valen torgför sin uppfattning och sin innerliga vilja när han sedan inte ens i fullmäktige kan lägga förslag som avser en så stor fråga som budgeten?! Det är oacceptabelt att väljaren som kommer till fullmäktige ska mötas av ledamöter som inte fattar konkreta beslut utan bara passivt informerar varann om beslut som fattats på annat håll. Det blir dessutom information om rena sifferuppgifter som för medborgaren inte säger något om vad politikerna använder skattebetalarnas pengar till.

Trots ovanstående förfarande/situation och att kommunen alltså till och med inte ens hade en giltig skolplan – som dessutom statsmakten ålagt kommunerna att ha – och Skolverket gjort påpekande till kommunen om detta och att en skolplan måste fram inom en av Skolverket anvisad tid, har under-tecknade vid överklagande av denna beskrivna budgetprocess ej fått något gehör hos domstolarna. Länsrätten har i sin helhet avslagit vårt överklagande och kammarrätten har inte beviljat prövningstillstånd och i skrivande stund ligger ett överklagande hos regeringsrätten.

om en tolkning av idag gällande ordning och möjligheter enligt kommunallagen har till och med ståndpunkter framförts från majoritetspartier i Simrishamns kommun om att oppositionen ej har någon rätt att komma med alternativa yrkanden då majoriteten bestämt sig för "sina" budgetramar då det är dessa och endast dessa som sedan skall gälla och alla har att rätta sig efter. Situationen är alltså också allvarlig mot bakgrund av och med tanke på att förarbetena till kommunallagen indikerar och säger något helt annat liksom forskningsavhandlingar och så vidare på området. Då den politiska viljeinriktningen med våra lagar inte omsattes i faktiskt motsvarande värderingar och ställningstagande av dem som skall tolka lagarna och döma efter dem, känns det oroande och det är då viktigt att lagändringar, klagoranden och förtydliganden görs av lagstiftaren!

Inte undra på att det numera också i takt med denna utveckling blir allt vanligare att fullmäktigesammanträdena bara har ett fåtal ärenden och till och med ställs in samt att fullmäktige sammanträder allt mer sällan. Dessutom

påtalas från kommunallagsexperter att om domstolarnas utslag får stå fast i denna fråga måste grundläggande utgångspunkter ändras och helt nya besked vid utbildningar osv. lämnas till kommunerna. Vi vet att man nu avvaktar och starkt bevakar utgången av denna fråga – avseende vilken praxis som skall gälla – vilken alltså kommer att ha en direkt avgörande betydelse för den kommunala sektorn, demokratin och kommunalrätten!

Mot denna bakgrund föreslås partikongressen besluta:

- 1) att en översyn av kommunallagen görs i syfte att öka den kommunaldemokratiska processen och därmed bland annat förhindra ett förfarande och handlande som beskrivs i denna motion,
- 2) att kommunfullmäktiges ställning stärks,
- 3) att ett arbete genomförs med syfte att vitalisera kommunalpolitiken och demokratin, öka intresset för de kommunala frågorna och minska det växande gapet mellan förtroendevalda och allmänheten,
- 4) att förutsättningarna och villkoren för den kommunala parlamentarismen klargörs och en så kallad ”smärtgräns” för hur få antalet förtroendevalda kan tillåtas bli i en kommun fastställs.

Karl-Erik Olsson och Christer Grankvist

Simrishamns arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Partistyrelsens utlåtande över motionerna A11:2, G34 och G35 (ålder på valseدلarna)

I motion A11:2 (enskild, Botkyrka arbetarekommun), G34 (Uddevalle arbetarekommun, enskild) och G35 (enskild, Sundbybergs arbetarekommun) yrkas att socialdemokraterna verkar för att vallagen ändras så att alla partier måste ange ålder på kandidaterna i samtliga val från valåret 2010.

Detaljer om valseدلars utformning är idag inte författningsreglerade. Den vallagskommitté som regeringen tillsatt kom med sitt betänkande i slutet av 2004, vari det föreslogs att valseدلars utformning skall regleras genom föreskrifter. Den proposition som regeringen lagt i maj 2005 innebär att det föreslås att föreskrift skall reglera vad som får finnas på en valse-del, men inte vad som måste finnas där. Inom ramen för den reglering som föreskrifter kommer att innebära är det upp till varje parti att själv bestämma vilken information som skall förmedlas på valseدلarna. I vallagskommitténs betänkande föreslås att regeringen i sina föreskrifter anger ålder som en av fyra uppgifter som utöver namn ska få finnas på en valse-del.

I takt med att personvalet och formerna för det utvecklas för varje nytt val kommer vikten öka av information, inte bara om partiet, utan också om de olika kandidaterna. Ålder är en av fler informationer som väljarna kan ha intresse av att veta inför sitt val.

Partistyrelsen anser mot bakgrund av resonemangen ovan att det är bra att frågan om vilka uppgifter som får finnas på en valse-del från och med valet 2006 kommer att regleras. Ålder är en sådan information som kan vara viktig att ange, och bör därför vara tillåtet. Samtidigt kan andra efterfråga annan information. Därför är det en rimlig utgångspunkt att partierna själva har ett visst utrymme att själva avgöra och bestämma vil-

ken information som skall framgå om kandidaterna på en valsedel. Olika väljargrupper efterfrågar olika information, och partierna kan välja olika typer av profilering av sina kandidater.

Partistyrelsen anser mot denna bakgrund att det varken är lämpligt att lagreglera vad som måste finnas med på en valsedel, eller önskvärt att kongressen slår fast vilka uppgifter som skall finnas på valsedlarna.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta:

- 1) att avslå motionerna A11:2, G34 och G35.

Motion G34

Uddevalla arbetarekommun – enskild

Ålder på valsedlarna

Mångfald är idag ett allmänt använt och accepterat begrepp i samhällslivet. Ingen ska diskrimineras, vare sig av kön, etnicitet, sexuell läggning eller ålder. Som parti har vi inom socialdemokraterna också antagit olika former av målsättningar för att öka representativitet i vårt parti och inom andra politiska församlingar. "Varannan damernas" är ett inarbetat begrepp vid tillsättande av olika listor över kandidater till politiska församlingar. Den socialdemokratiska partistyrelsen har även antagit rekommendationer att personer som kandiderar till olika politiska lokala församlingar ska spegla den etniska mångfalden som finns inom kommunen.

När det gäller ålder så finns det inga uttalade mål mer än Göran Perssons utfästelse att varannan person på listorna bör vara under 40 år. Om vi som parti kommer att nå detta återstår att se. Vad som däremot borde vara obligatoriskt är att ange ålder på samtliga kandidater i samtliga val. Inget i vallagen hindrar att man gör så. Vanligtvis brukar namn, titel och ort anges. Av namnet kan man vanligtvis utläsa om det är en man eller kvinna och ibland även etniskt ursprung. Titeln kan härleda en till vilken klasstillhörighet personen har. Ålder borde självklart även vara med i detta sammanhang.

Syftet är självklart. Precis som att ingen accepterar en lista med bara män, så ska det inte accepteras listor med dålig åldersspridning. 86 procent av ungdomarna anser att det är mycket eller ganska viktigt att unga människor representerar dem i riksdagen eller kommunfullmäktige (Ungdomarnas demokratikommission, SKOP, 2000). I rapporten "Demokratiska procedurer eller låtsaskrumelurer" från Ungdomsstyrelsen visar det sig att unga är kraftigt underrepresenterade i samhällets olika beslutande organ. Andelen unga i åldern 18-34 år i Sverige motsvarar 33 procent. I landets samtliga kommunfullmäktigeförsamlingar var andelen personer under 35 år tolv procent och i riksdagen tio procent. Det finns med andra ord en hel del kvar att göra.

Med stöd av ovanstående yrkar vi:

att socialdemokraterna verkar för att vallagen ändras så att alla partier måste ange ålder på kandidaterna i samtliga val från valår 2010.

Stefan Skoglund, Johan Lundgren

Uddevalla arbetarekommun beslöt att översända motionen som enskild till kongressen.

Motion G35

Sundbybergs arbetarekommun – enskild

Redovisning av ålder på valsedlar

Mångfald är idag ett allmänt och accepterat begrepp i samhällslivet. Ingen ska diskrimineras, vare sig av kön, etnicitet, sexuell läggning eller ålder. Som parti har vi inom socialdemokraterna också antagit olika former av målsättningar för att öka representativitet i vårt parti och inom andra politiska församlingar. "Varannan damernas" är ett inarbetat begrepp vid tillsättande av olika listor över kandidater till politiska församlingar. Den socialdemokratiska partistyrelsen har även antagit rekommendationer att personer som kandiderar till olika politiska lokala församlingar ska spegla den etniska mångfalden som finns inom kommunen.

När det gäller ålder så finns det inga uttalade mål mer än Göran Perssons utfästelse att varannan person på listorna bör vara under 40 år. Om vi som parti kommer att nå detta återstår att se. Vad som däremot borde vara obligatoriskt är att ange ålder på samtliga kandidater i samtliga val. Inget i vallagen hindrar att man gör så. Vanligtvis brukar namn, titel och ort anges. Av namnet kan man vanligtvis utläsa om det är en man eller kvinna.

Precis som ingen accepterar en lista med bara män, så ska det inte accepteras listor med dålig åldersspridning. 86 procent av ungdomarna anser att det är mycket eller ganska viktigt att unga människor representerar dem i riksdagen eller kommunfullmäktige (Ungdomarnas demokratikommission, SKOP, 2000). I rapporten "Demokratiska procedurer eller låtsaskrumelurer" från Ungdomsstyrelsen visar det sig att unga är kraftigt underrepresenterade i samhällets olika beslutande organ. Andelen unga i åldern 18-34 år i Sverige motsvarar 33 procent. I landets samtliga kommunfullmäktigeförsamlingar var andelen personer under 35 år tolv procent. Det finns med andra ord en hel del att göra.

Med stöd av brödtexten yrkar jag:

- 1) att socialdemokraterna verkar för att vallagen ändras så att alla partier måste ange ålder på kandidaterna i samtliga val från valet år 2010.

Daniel Ferreira

Sundbybergs arbetarekommun beslöt att sända motionen som enskild till kongressen.

Partistyrelsens utlåtande över motion A12:5, 6 och 8 (den representativa demokratin)

I motion A12:5, 6 och 8 (enskild, Solna arbetarekommun) yrkas att det socialdemokratiska partiet ska verka för att alla som har nått rösträttsålder och har bott i Sverige i minst tre år ska ges rösträtt och vara valbara i samtliga val, att det socialdemokratiska partiet verkar för att det inte krävs en viss tids medborgarskap för att bli minister i en svensk regering samt att det socialdemokratiska partiet verkar för att gränsen för att en person ska flyttas upp på valsekeln sänks till fem procent i samtliga val.

I syfte att öka invandrarnas direkta politiska inflytande på det kommunala området infördes 1976 möjlighet för invandrare att rösta i kommunala och landstingskommunala val. För rätt att rösta och vara valbar till riksdagen gäller dock medborgarskap som kvalifikationskrav. Partistyrelsen anser att svenskt medborgarskap är en rimlig förutsättning för att få rösträtt till Sveriges riksdag.

I kombination med tidigare lagar och regler som förhindrade dubbelt medborgarskap har kravet på medborgarskap för att få rösta i riksdagsvalet inneburit ett hinder för många invandrare att delta i dessa val. Sedan den 1 juli 2001 gäller en ny lag som möjliggör dubbelt medborgarskap. Det innebär bättre möjligheter för många invandrare att bli röstberättigade i svenska riksdagsval.

Enligt regeringsformen får endast den som är svensk medborgare sedan minst tio år vara statsråd. Med hänsyn till rikets säkerhet och förhållandet till andra stater är det sedan lång tid tillbaka ett krav att endast svenska medborgare får ha befattning som statsråd. Den särskilda kvalifikationstiden bör enligt partistyrelsens uppfattning behållas, eftersom den borgar för att statsråden är tillräckligt förtrodda med allmänna och mer långsiktiga frågor som rör det svenska samhällets grundläggande struktur och värderingar. Vidare har det, främst med tanke på faran för påtryckningar i ett spänt läge, ansetts betydelsefullt att den som skall vara statsråd har varit svensk medborgare under avsevärd tid dessförinnan. Tio år har i både utredningar och propositioner bedömts vara en rimlig tid. Frågan utreddes senast år 2000 av utredningen om svenskt medborgarskap i lagsiftningen. Utredningen föreslog ingen förändring på den här punkten.

Ett av syftena med den personvalsreform som tillämpades i full skala första gången 1998 var att väljarna skulle få större möjlighet än tidigare att påverka vem som skulle representera dem. Det var fråga om en förskjutning av inflytandet över kandidatvalet från partiernas nominerande instanser till väljarna. Dock fick personvalsinslaget inte utformas så att mycket små väljargrupper kom att styra kandidatvalet på bekostnad av dem som önskade överlåta detta på partierna. Därför tillämpas en spärrnivå för personval för val till riksdagen på 8 procent och för övriga val på 5 procent.

Enligt de beräkningar som Rådet för utvärdering av 1998 års val gjort utsåg de cirka 30 procent av väljarna som personröstade i riksdagsvalet cirka 25 procent av riksdagsledamöterna. De cirka 35 procent av väljarna i valet till kommunfullmäktige som personröstade utsåg cirka 20 procent av ledamöterna. Enligt rådets bedömning visar detta att systemet rent allmänt medfört en någorlunda rimlig avvägning mellan partiernas och de personröstande väljarnas inflytande. Partistyrelsen delar den uppfattningen.

Partistyrelsen anser vidare att ett ökat personvalsinslag hellre bör åstadkommas genom ökat valdeltagande och ökad personröstning än genom att lagstiftningsvägen justera spärrens nedåt.

Andelen personröstande har ökat sedan reformen infördes fullt ut 1998, och kommer sannolikt att öka successivt även i kommande val. Det kommer att medföra att andelen ledamöter i riksdagen och fullmäktigeförsamlingar som väljs in genom personval kommer att öka. Därmed kommer också väljarinflytandet på kandidaturvalet att öka även om spärrnivåerna ligger kvar på nuvarande nivåer. Om man väljer att dessutom sänka spärrnivån riskerar förskjutningen av inflytandet på kandidaturvalet från partierna till väljarna att bli betydligt större än vad som enligt partistyrelsens uppfattning är motiverat.

Slutligen vill partistyrelsen också påminna om att frågor om spärrnivåerna nu ingår i det uppdrag som Grundlagsutredningen har.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta:

- 1) att avslå motion A12:5, 6 och 8

Partistyrelsens utlåtande över motion G36 (diskriminering)

I motion G36 (Stockholms arbetarekommun) yrkas att partiet tillsätter en arbetsgrupp med uppdrag att utforma en samlad strategi för det fortsatta arbetet mot diskriminering.

Motionären tar upp en mycket viktig fråga, hur vi ska komma tillrätta med diskrimineringen i samhället. Under de senare åren har lagstiftningen skärpts på området och som motionären skriver har regeringen tillsatt ett par statliga utredningar som granskar den strukturella diskrimineringen. Mer behöver göras. Det handlar främst om att ändra attityder, där har vi alla ett stort ansvar. Vi måste alla gå till oss själva och fundera på hur vi bemöter och behandlar människor. Partiet har under de senaste åren genomfört en rad aktiviteter för att lyfta fram frågor om diskriminering, integration med mera. Partistyrelsen har också tillsatt en integrationsgrupp som bland annat arbetar med diskrimineringsfrågor. Motionärens krav kan därför sägas vara tillgodosett. Partistyrelsen anser inte att ytterligare en arbetsgrupp är motiverad.

Partistyrelsen föreslår kongressen:

- 1) att avslå motion G36.

Motion G36

Stockholms arbetarekommun

En samlad strategi mot diskriminering med lika rättigheter som grund för det fortsatta arbetet

Sedan 1999 har Sverige en mycket omfattande lagstiftning till skydd mot olika former av diskriminering i arbetslivet. Lagarna skyddar mot diskriminering pga. kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning och funktionshinder. De lagar som gäller sexuell läggning och funktionshinder innehåller enbart förbud mot diskriminering medan de som gäl-

ler övriga diskrimineringsgrunder även ställer krav på aktiva åtgärder för att främja lika möjligheter. Fr o m 1 juli 2003 finns också ett allmänt förbud mot diskriminering som omfattar även andra delar av samhällslivet än arbetsmarknaden.

Trots den förstärkta lagstiftningen förekommer alltjämt diskriminering. Människor utestängs fortfarande från både arbetsliv och andra grundläggande delar av samhället pga. helt ovidkommande faktorer som t ex hudfärg, religiös övertygelse eller sexuell inriktning.

De senaste åren har mer och mer uppmärksamhet riktats mot det som kommit att kallas strukturell diskriminering, alltså den diskriminering som är inbyggd i samhällets grundstrukturer. Det är en form av diskriminering som många av oss ofta inte ens är medvetna om. Den bygger på alla de regler, normer, rutiner och förhållningssätt inom institutioner och andra samhällsstrukturer – t ex inom den politiska sfär där vi är aktiva – som förhindrar att somliga människor får samma rättigheter och möjligheter som andra. Vårt sätt att organisera samhället sätter hinder för människors delaktighet.

Regeringen har tillsatt ett par statliga utredningar som granskar strukturell diskriminering pga. etnisk eller religiös tillhörighet. Utredningarna ska analysera mekanismerna bakom strukturell diskriminering, se hur den påverkar makt och inflytande samt föreslå åtgärder. Den ena utredningen ska vara klar 31 mars 2005, den andra 30 juni 2006.

Utredningarna berör dock bara den etniskt och religiöst grundande strukturella diskrimineringen. Även andra former av diskriminering är svår att bryta pga. förhärskande mönster och strukturer i samhället. Dessutom återstår mycket att göra när det gäller konkreta problem som diskriminering i arbetslivet, på bostadsmarknaden, krogdiskriminering, brister i valideringen av utländska yrkeserfarenheter och examina, motståndet mot särskilda villkor i offentliga upphandlingar som ett sätt att motverka diskriminering osv.

Det socialdemokratiska partiet bör ha en samlad strategi för det fortsatta arbetet mot olika former av diskriminering. Partiet bör därför tillsätta en arbetsgrupp inom partiet med uppdrag att ansvara för dessa frågor. Arbetsgruppen bör också pröva möjligheten att låta lagstiftningen mot diskriminering ta sin utgångspunkt i människors likheter snarare än i våra olikheter. Det är en självklar och grundläggande mänsklig rättighet att bli behandlad likvärdigt och med respekt. En lagstiftning som bygger på olikheter riskerar på ett olyckligt sätt att peka ut och separera grupper och individer istället för att förena oss.

Med hänvisning till ovanstående föreslår vi partikongressen besluta

- 1) att partiet tillsätter en arbetsgrupp med uppdrag att utforma en samlad strategi för det fortsatta arbetet mot diskriminering, i enlighet med de förslag som lämnas i motionen.

Stockholms arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Partistyrelsens utlåtande över motionen G37:1-2 (diskriminering av arbetslösa)

I motion G37:1-2 (Arvika arbetarekommun) yrkas att lämpliga åtgärder ska vidtas för att öka kunskapen om diskriminering av arbetslösa och att erforderliga åtgärder ska vidtas för att motverka diskriminering av arbetslösa.

För oss socialdemokrater är det självklara målet arbete åt alla. Det utanförskap och den otrygghet som arbetslöshet kan leda till är en nedbrytande process för människor. Partistyrelsen anser dock att de bekymmer som arbetslösa riskerar att stöta på under sin tid som arbetslös, och som motionären pekar på, bäst löses genom kraftfulla insatser för att skapa arbetstillfällen åt alla.

I tider av hög arbetslöshet blir arbetsmarknadspolitiken och de insatser som finns tillgängliga där ett viktigt verktyg. Den socialdemokratiska regeringen har därför i flera budgetpropositioner tillfört arbetsmarknadspolitiken ytterligare resurser och fler insatser är att vänta. Inte minst viktigt är det att man får stöd och hjälp tidigt i en arbetslöshetsperiod då en längre arbetslöshet, precis som motionären pekar på, ofta riskerar att leda till en neråtgående spiral. Att arbetsförmedlingarnas handläggning och arbetsmetoder är effektiva är därför av stor vikt. Vi socialdemokrater kommer alltid att kämpa för allas rätt till ett arbete och en egen försörjning. Den största orättvisan av alla är när individers kunskap och resurser inte tas till vara och människor ställs utanför.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta:

- 1) att anse motion G37 besvarad med hänvisning till partistyrelsens utlåtande.

Motion G37

Arvika arbetarekommun

Diskriminering av arbetslösa

Syftet med denna motion är att uppmärksamma den diskriminering som de arbetslösa utsätts för. I det ekonomiska system vi tillämpar (marknadsekonomi) anses arbetslöshet vara nödvändig. Anledningen är uppfattningen att arbetslösheten inte får vara lägre än den så kallade jämviktspunkten eller jämviktsarbetslösheten (även kallad Nairu – non accelerating inflation rate of unemployment). Om arbetslösheten blir lägre än jämviktspunkten är uppfattningen att inflationen ökar och Riksbanken höjer räntan för att inte riskera detta. Nackdelen med arbetslöshet är bland annat att den leder till ökat drogmissbruk och kriminalitet.

Arbetslöshet betraktas således som nödvändig utifrån ett nationalekonomiskt perspektiv samtidigt som den är negativ för samhället utifrån ett socialt perspektiv.

På individnivå är arbetslöshet – och då speciellt lång arbetslöshet – oftast bara negativ och destruktiv. Det är tveksamt om det finns någon erfarenhet som ens antyder att ofrivillig arbetslöshet är positivt för dem som drabbas.

De som är arbetslösa riskerar dessutom att bli diskriminerade.

Nuvarande lagstiftning innehåller uttryckliga förbud mot diskriminering på grund av kön, ras, sexuell läggning och etnisk tillhörighet / bakgrund.

Det motionen tar upp är att arbetslöshet kan utgöra en orsak till att man diskrimineras. Situationer då arbetslösa kan misstänkas bli diskriminerade är exempelvis då de vill teckna en personförsäkring, hyra en bostad, få ett arbete, studera samt låna pengar. Kunskapen om i vilken utsträckning de arbetslösa diskrimineras är dock bristfällig och någon form av forskning eller utredning behöver troligtvis göras.

Med hänvisning till ovanstående föreslås kongressen besluta att partistyrelsen, den socialdemokratiska regeringen och riksdagsgruppen får i uppdrag

- 1) att vidtaga lämpliga åtgärder för att öka kunskapen om diskrimineringen av de arbetslösa,
- 2) att vidtaga erforderliga åtgärder för att motverka diskrimineringen av de arbetslösa

Göran Pettersson, Arvika s-förening

Arvika arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Partistyrelsens utlåtande över motionerna G38:1-3 och G39 (beslut om ministerposter)

I motion G38:1-3 (Västerås arbetarekommun) yrkas att statsråd bör utses efter mer demokratiska principer, att partistyrelsen får detta uppdrag och att partistyrelsen lämnar ett förslag till distrikten för yttrande innan beslut. I motion G39 (enskild, Jönköpings arbetarekommun) yrkas att när man ska tillsätta ministerposter i regeringen bör dessa utslutande väljas från riksdagsgruppen.

I Sverige tillämpas så kallad negativ parlamentarism. Av parlamentarismen följer att riksdagen avgör vem som bildar regering. Att parlamentarismen är "negativ" innebär att regeringen inte behöver ha ett aktivt stöd av en majoritet i riksdagen. Det räcker med att inte ha en majoritet emot sig, att tolereras av en majoritet.

I det fall riksdagen inte har förtroende för statsministern och hela regeringen eller någon enskild ledamot av regeringen kan en majoritet riksdagsledamöter genom en misstroendeförklaring tvinga hela regeringen eller enskilda ledamöter i den att avgå.

Denna ordning med negativ parlamentarism innebär att regeringen har en något starkare position än om det skulle krävas ett aktivt stöd av majoriteten i riksdagen. Ändå är det alltid riksdagen som formellt och i praktiken avgör både om statsministern eller någon annan minister kan sitta kvar. En riksdagsmajoritet som inte har förtroende för en enskild minister kan när som helst väcka en misstroendeförklaring och på så vis tvinga denne att avgå från sin post. Gäller misstroendet statsministern faller hela regeringen. Regeringen svarar inför riksdagen, och kan bara regera så länge en majoritet av de folkvalda tolererar den.

Därmed har de folkvalda i riksdagen idag ett tydligt och klart ansvar för vem som får bilda regering. Att inskränka statsministerns rätt att forma sin regering med personer med olika sorters bakgrund och erfarenheter anser partistyrelsen vore fel. I sak är det fel att snäva in rekryteringsbasen för regeringen. Liksom i politiken i övrigt anser partistyrelsen snarast att behovet är det motsatta, att öppna upp möjligheter att komma in i politiken på många olika sätt.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta:

- 1) att avslå motionerna G38:1-3 och G39.

Motion G38

Västerviks arbetarekommun

Ändring av regler för tillsättande av ministerposter

I dag är det in i minsta detalj reglerat hur nomineringar till riksdag, landsting och kommuner går till. Folket utser via allmänna val sina representanter. Det är detta som är den representativa demokratin.

När folket sagt sitt och det ska utses kommunfullmäktigeordförande och ordförande i kommunstyrelsen är det partiorganisationen, med valberedning och val på möte som avgör vem ska inneha dessa poster. Samtidigt väljer ju också medlemmarna ordföranden i övriga nämnder och styrelser. Demokratiskt och riktigt anser vi.

När det gäller de högre posterna blir det helt plötsligt en annan ordning, partiordföranden utses av partikongressen. När riksdagsvalet är färdigräknat och vi naturligtvis har fått en riksdagsmajoritet så utses alla ministrar av statsministern ensam.

Är inte detta odemokratiskt i ett parti år 2005 och varför har ingen reagerat tidigare?

Nu har vi kanske haft "tur" och fått bra representanter men demokratiskt är det inte.

Vi föreslår därför att man tittar över detta förfaringsätt och:

- 1) att vi hittar en mer demokratisk organisation för att utse våra ministrar,
- 2) att partistyrelsen får detta uppdrag,
- 3) att partistyrelsen lämnar ett förslag till distrikten för yttrande innan beslut.

Studiecirkeln Kommunpolitik i tiden, Styrelsen för Västerviks Södra s-förening

Västerviks arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion G39

Jönköpings arbetarekommun – enskild

Tillsättning av ministerposter

Detta är ett sätt att försäkra sig om att de blivande ministrarna har en äkta bakgrund och en äkta känsla för partiet och dess organisationer. Man måste väl ändå utgå från att ställer man upp som kandidat till riksdagen så ställer man även upp som en kandidat till en ministerpost.

Förslag till partikongressen

- 1) att när man ska tillsätta ministerposter i vår regering, så föreslår jag att man uteslutande väljer dessa från den folkvalda riksdagsgruppen.

Ola Andersson, Rosenlund/Ekhagens s-förening

Jönköpings arbetarekommun beslutade att sända motionen som enskild till partikongressen.

Partistyrelsens utlåtande över motion G40 (omprövning av utnämningsspolitiken vid högre statliga ämbeten)

I motion G40 (enskild, Sollentuna arbetarekommun) yrkas på att tillsättningen av samtliga arbeten i offentlig tjänst ska ske efter ett öppet tillsättningsförfarande där tjänsten utlyses och alla som önskar kan ansöka, var-efter den mest kompetenta personen får arbetet. Motionären pekar på att tillsättningen av de allra viktigaste arbetena i offentlig tjänst såsom minist-rar, generaldirektörer, landshövdingar inte tillsätts på detta sätt.

Att vara statsråd är inte ett arbete utan ett uppdrag under en begrän-sad tid som bygger på statsministerns fulla förtroende. Statsråd utses där-för, och bör även framöver utses, exklusivt av regeringschefen.

Generaldirektörer och landshövdingar utses av regeringen som kol-lektiv. Alla utnämningar grundas på "förtjänst" och "skicklighet", men även andra sakliga grunder kan vägas in vid bedömningen. Myndigheter-na lyder under regeringen, vilket måste beaktas vid de enskilda utnäm-ningarna. Den socialdemokratiska regeringen arbetar med detta bland annat genom den chefpolicy som utarbetats för kvalitet i den statliga chefsförsörjningen. Här framgår bland annat att särskild vikt bör läggas vid ledarskapsegenskaper och tidigare erfarenhet som chef. Inför varje rekrytering sammanställs också en särskild kravprofil.

Det kan finnas fördelar med mer öppna system, i motionens anda, inom ramen för regeringens utnämningssmakt men det finns också klara nackdelar. Få kvalificerade personer inom politiken eller näringslivet är sannolikt villiga att sätta upp sitt namn på en offentlig ansökningslista och flagga för att man är på väg bort från sitt nuvarande uppdrag. Därigenom riskeras viktig kompetens genom att urvalet blir snävare.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta:

- 1) att avslå motion G40.

Motion G40 Sollentuna arbetarekommun – enskild

Omprövning av utnämningsspolitiken vid högre statliga ämbeten

I Sverige vill vi att arbeten ska utföras av de personer som är mest kompeten-ta för jobbet. För de flesta arbeten i offentlig tjänst finns ett omfattande sys-tem av regleringar; en tjänst ska utlysas tydligt så att alla potentiella sökanden ska ha en rimlig chans att se platsannonserna, tillsättningen ska grundas på kri-terier som är viktiga för att kunna sköta arbetsuppgiften och som står klart utsagda i annonserna. För många arbeten krävs till och med att ansökningarna granskas av externa personer för att garantera saklighet och förhindra favori-sering av vissa kandidater.

Emellertid sköts tillsättningen av de allra viktigaste arbetena i offentlig tjänst, såsom ministrar, generaldirektörer, landshövdingar etc., inte på detta sett. Här handplockas personer ur en mer eller mindre snäv krets av personer som är personligt bekanta med den eller de som beslutar om tillsättningen.

Jag yrkar att kongressen beslutar

- 1) att tillsättningen av samtliga arbeten i offentlig tjänst ska ske efter ett öppet tillsättningsförfarande där tjänsten utlyses och alla som önskar kan ansöka, varefter den mest kompetenta personen får arbetet.

Sven Hovmöller

Sollentuna arbetarekommun beslöt att skicka motionen som enskild till kongressen.

Partistyrelsens utlåtande över motion G41 (framtida deltagande i kyrkoval)

I motion G41 (Örnsköldsviks arbetarekommun) yrkas att det socialdemokratiska partiet (eventuellt med hjälp av ett rådslag) prövar sitt ställningstagande att delta som nomineringsgrupp i de kyrkliga valen.

Svensk lag stadgar att den evangelisk-lutherska folkkyrkans verksamhet ska vara rikstäckande och demokratiskt styrd. Socialdemokratian bidrar väsentligt till den pågående utvecklingen av denna folkets kyrka, både idémässigt och konkret.

Det är väsentligt att säkerställa, att kyrkan leds av människor som har ett brett folkligt förtroende. Detta sker bäst genom att partiet deltar i kyrkoval även i framtiden.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta:

- 1) att avslå motion G41.

Motion G41 Örnsköldsviks arbetarekommun

Framtida deltagande i Kyrkovalet.

Med anledning av att man tagit beslut om att skilja kyrkan från staten, och att socialdemokratian bör värna allas lika rätt och värde, Har vi funderat på om det är förnuftigt att partipolitik ska styra valen till kyrkofullmäktige. I Sverige finns ett stort antal religioner, och socialdemokratian värnar inte mera om den ena än den andra. Vi vill med denna motion väcka frågan till debatt.

Vi föreslår:

- 1) att det Socialdemokratiska partiet (eventuellt med hjälp av ett rådslagsmaterial) prövar sitt ställningstagande att delta som nomineringsgrupp i de kyrkliga valen.

Torbjörn Westman och Christina Karlsson

Örnsköldsviks arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Partistyrelsens utlåtande till motion G42 och G43:1-2 (stöd till trossamfund)

Motion G42 (Stockholms arbetarekommun) föreslår att det statliga stödet till trossamfund ses över. Motion G43:1-2 (Sandvikens arbetarekommun) föreslår att sekulära livssynsorganisationer och religiösa trossamfund ska behandlas lika av staten när det gäller juridisk ställning, rättigheter, ekonomiskt stöd eller hjälp med uppbörden av medlemsavgifter.

Religionsfriheten är en grundläggande mänsklig rättighet som det socialdemokratiska partiet står upp för. Eftersom vi vill följa upp det i realiteten ser vi positivt på att staten stödjer trossamfund ekonomiskt. Det är bland annat för att religiösa minoriteters ska ha möjlighet att behålla och utveckla ett eget samfundsliv. Svenska kyrkan får avgiftshjälp, det vill säga rätt att ta in pengar från medlemmarna via skattsedeln, och staten bör av likställighetskäl stödja även andra trossamfund. Dessutom är ju trossamfundens nyttiga organisationer i samhället som bidrar till att stärka människors engagemang.

Det är regeringen som beslutar vilka trossamfund som anses berättigade till stöd. För att komma i fråga för stödet krävs två saker. Att trossamfundet bidrar till att upprätthålla och stärka de grundläggande värderingar som samhället vilar på samt att trossamfundet är stabilt och har egen livskraft. Det innebär att samfundet ska utöva sin verksamhet med respekt för alla människors lika värde samt bidrar till en normbildning i samhället som överensstämmer med demokratis idéer, motverka alla former av rasism och andra typer av diskriminering samt våld och brutalitet, utveckla förutsättningarna för jämställdhet mellan kvinnor och män samt att trossamfundet verkar för att dess medlemmar deltar i samhällslivet.

Det kommer ibland signaler om att alla samfund inte följer de grundläggande samhälleliga värderingarna. Det kan vara trossamfund som inte är öppna mot samhället för alla som är intresserade. Vi ska inte värdera religionen. Men verksamheten måste följa de villkor som har satts upp. Det socialdemokratiska partiet anser att trossamfund som bryter mot samhällets grundläggande värderingar inte ska få ekonomiskt stöd av staten.

I Sverige är den största sekulära livssynsorganisationen Humanisterna. Stödet till trossamfund utgår från att de skapar förutsättningar för att bedriva en aktiv och långsiktigt inriktad religiös verksamhet i form av gudstjänst, själavård, undervisning och omsorg. Sekulära livssynsorganisationer tar avstånd från trossamfundens grund. Därför kan ekonomiskt stöd eller juridiska rättigheter till sekulära livssynsorganisationer aldrig jämföras med stöden till trossamfund. Däremot kan även sekulära livssynsorganisationer söka stöd från stat, kommun eller landsting på samma sätt som andra föreningar. Exempelvis om det ordnas alternativa läger till konfirmation för ungdomar går det att söka stöd för detta.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta

- 1) att bifalla motion G42,
- 2) att avslå motion G43:1-2.

Motion G42

Stockholms arbetarekommun

Det statliga stödet för religiösa samfund – se över systemet

I lagen om stöd till trossamfund (1999:932) anges att "[s]tatsbidrag får lämnas endast till trossamfund som bidrar till att upprätthålla och stärka de grundläggande värderingar som samhället vilar på." För att få statligt stöd skall trossamfunden bidra till att upprätthålla och stärka de grundläggande värderingar som samhället vilar på samt att trossamfundet är stabilt och har egen livskraft. Trossamfunden är generellt sätt samhällsnyttiga organisationer som medverkar i den ständigt pågående normbildningsprocess som är nödvändig för att upprätthålla och stärka de grundläggande värderingar som samhället vilar på.

De senaste åren har det funnits en kritik mot stödet som handlar om vilka de grundläggande värderingarna är och i vilken utsträckning de delas och följs av de religiösa rörelser som får del av det ekonomiska stödet. Det ifrågasätts om alla trossamfund verkligen uppfyller kravet att stärka de grundläggande värderingar som samhället vilar på.

Utgångspunkten måste vara att statliga medel inte skall ges till religiösa samfund som t.ex. utestänger homosexuella. Någon uppföljning och prövning av vilka värderingar samfunden vilar på görs enligt uppgift inte idag. Någon uppföljning av om de olika samfunden ställer sig bakom de grundläggande värderingar som riksdagen fastslagit i olika sammanhang görs inte heller, vilket är en brist som bör åtgärdas.

Att helt upphöra med stödet till trossamfund vore ingen lösning på problemet. De flesta trossamfund utövar, liksom andra organisationer, många och viktiga insatser. I Sverige utgår ett betydande ekonomiskt stöd till olika organisationer och det bör rimligtvis även omfatta trossamfunden. Religionsfriheten är, liksom föreningsfriheten, grundlagsfäst. Människor måste få organisera sig hur man vill och tro på vad man vill efter den egna övertygelsen.

Statligt stöd skall inte utgå till trossamfund som diskriminerar eller som på annat sätt inte stödjer tanken om alla människors lika rätt och värde. Därför bör systemet för det statliga stödet till trossamfund ses över.

Med hänvisning till ovanstående föreslår vi kongressen besluta:

1) att det statliga stödet för religiösa samfund ses över.

Stockholms arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion G43

Sandvikens arbetarekommun

Sekulära livssynsorganisationer

Förenta nationernas deklaration om de mänskliga rättigheterna från 1948 innehåller i artikel 18 följande formulering:

"Envar har rätt till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet. Denna rätt innefattar frihet att byta religion eller tro och att ensam eller i gemenskap med andra offentligt eller enskilt utöva sin religion eller tro genom undervisning, andaktsövningar, gudstjänst och iakttagande av religiösa sedvänjor."

Som religionsfrihet vanligen tolkas avser det även frihet att inte ha en religiös övertygelse. Friheten i den avsedda artikeln innefattar alltså också rätten att ha och utöva en livssyn baserad på sekulära humanistiska värderingar. När riksdagen fattade beslutet om Svenska kyrkans skiljande från staten beaktades inte frågan om likabehandling av religiösa och sekulära trosuppfattningar. Detta kan sägas vara ett av de sista kvarvarande hindren för en fullt ut förverkligad religionsfrihet inklusive likaberättigande av livssynsuppfattningar i Sverige.

Enligt regeringsformen skall den svenska staten och dess myndigheter behandla sina medborgare och deras sammanslutningar lika. Saklig grund måste alltid finnas för en åtskillnad.

Det står också: "Trossamfund är generellt sett samhällsnyttiga organisationer som medverkar i den ständigt pågående normbildningsprocessen och denna process är nödvändig för att upprätthålla och stärka de grundläggande värderingar som vårt samhälle vilar på." Således görs inget förbehåll för att enbart religiösa livssyner kan tillfredsställa de villkor som motiverar samhällets stöd.

Staten ska vara neutral inför medborgarnas val i fråga om religion och livssyn. När den nya lagen om trossamfund beslutades och statskyrkan därmed avskaffades var det en stor seger för en humanistisk syn på religionsfrihet. Tyvärr innebar det också att en del kompromisser fick göras, vilket gjort att religionsfriheten och statens neutralitet tyvärr inte alltid kunde genomföras fullt ut. Detta måste ändras.

Sverige står än idag för en snedvriden syn på trossamfunds rättsliga reglering, där inte bara den tidigare statskyrkan ges en juridisk särställning utan också religiösa samfund ges fördelar framför icke-konfessionella rörelser på sätt som egentligen saknar en tydlig rättslig motivering.

I flera länder, till exempel i Norge sedan 1979 och även i viss mån Nederländerna och Belgien, har synen på samfund breddats till att omfatta även sekulära livssynsorganisationer som är jämförbara med trossamfund. Detta är en principiell syn som vinner allt mer terräng. I ett förslag från EU:s framtidskonvent om "Unionens demokratiska liv" fanns i artikel 37, "Kyrkans och konfessionslösa organisationers ställning", ett stycke som lyder: "2. Europeiska unionen skall även respektera filosofiska och konfessionslösa organisationers ställning."

Denna syn borde även Sverige omfatta!

Man kan diskutera i vilken form staten bör stödja och underlätta verksamheten i olika livssynsorganisationer, vare sig deras grund är religiös eller sekulär. Men den diskussionen bör inte hindra att sekulära livssynsorganisationer behandlas likvärdigt.

I en tid när allt färre anser sig omfattas av en religiös tro är det rimligt att denna viktiga normbildningsprocess kan accepteras och utövas av andra än de som anser sig vara troende. De värderingar som bygger upp ett samhälle kan, men måste inte, vara baserade på religiös övertygelse. FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna är ett grundläggande och ofta framhållet exempel på lämpliga normer på vilka man bygger samhällsgemenskapen. Stora grupper i samhället saknar i dag praktiska möjligheter att delta i normbildningsprocessen. Detta kan på sikt skada förtroendet för de gemensamma institutioner demokratin bygger på.

Därför bör kongressen tydligt markera att de livssynsorganisationer som på sekulära grunder kan göra anspråk på att svara mot samma behov som tros-

samfunden, som utför samma samhällsnyttiga arbete och som är samma tillgång i värdegrundsdebatten, också ska ges en likabehandling när det gäller vilka juridiska rättigheter organisationen kan erhålla och möjligheten att erhålla statligt stöd för sin verksamhet, inklusive möjligheten att få hjälp med insamling av medlemsavgifter.

En kontroll av de sekulära livssynsorganisationernas demokratiska värderingar och utförda arbete måste naturligtvis göras, på samma sätt som för trossamfunden. Men detta kan inte ge upphov till några principiella invändningar.

Jag föreslår partikongressen besluta:

- 1) att sekulära livssynsorganisationer och religiösa trossamfund skall behandlas lika av staten när det gäller juridisk ställning och rättigheter,
- 2) att sekulära livssynsorganisationer och religiösa trossamfund skall behandlas lika av staten när det gäller möjligheterna att erhålla ekonomiskt stöd eller hjälp med uppbörden av medlemsavgifter.

Stefan Hedin, Scherpbäckens s-förening

Sandvikens arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Partistyrelsens utlåtande över motion G44 (Allmänna arvsfonden)

I motion G44 (Nyköpings arbetarekommun) föreslås att Allmänna arvsfondens möjlighet att avstå arv ska bli föremål för utredning och erforderlig lagreglering.

Frågan om arvsavstående är reglerad både i lagen och i förordningen om Allmänna arvsfonden. Det är Kammarkollegiet som beslutar om arvsavstående, utom i de fall kvarlåtenskapen överstiger två miljoner kronor eller om ärendet innehåller en fråga som är av särskild vikt från det allmännas synpunkt. I dessa fall beslutar regeringen. De enskilda ärendena och livsödena är mycket olika och möjligheten till individuell prövning är därför av stor betydelse. Det innebär också att det kan vara svårt att dra några generella slutsatser från de beslut som tas. I förarbetena till lagen om Allmänna arvsfonden finns dock en ganska lång motivtext som ger vägledning. Partistyrelsen ser inte anledning att utreda frågan.

Partistyrelsen föreslår partikongressen besluta:

- 1) att avslå motion G44.

Motion G44

Nyköpings arbetarekommun

Allmänna Arvsfonden

När en person avlider utan att ha arvsberättigade släktingar (Ärvdabalken 5 kap § 1) och heller inte genom testamente förordnat om sin kvarlåtenskap, då tillfaller denna Allmänna Arvsfonden. Detta är huvudregeln. Men om den avlidne på annat sätt som kan styrkas gjort dispositioner rörande sin kvarlåtenskap, t ex till förmån för en granne som under lång tid vårdat honom/henne, kan arvsfonden avstå sin rätt.

Men detta är inte problemfritt och problemet har flera sidor:

- a) finns ingen lagreglering av frågan
- b) det finns ingen praxis – i varje fall ingen som är allmänt känd
- c) beslut i hithörande som fattas av Kammarkollegiet och är inte möjliga att överklaga
- d) trots massmedial uppmärksamhet vägrar det ansvariga kammarrådet att redovisa den tillämpade praxisen, svara på relevanta frågor etcetera.

Det är därför angeläget:

- att lagreglera frågan,
- att göra tillämpad praxis känd
- att göra besluten möjliga att överklaga till lämplig rättsinstans.

Skälen är så uppenbara att de knappast behöver redovisas; men helt kort. Frågan huruvida en människa skall få det som den avlidne avsett men inte förmått att reglera i lagenliga former, det kan inte vara något som oåterkalleligen skall avgöras av en aldrig så rättträdig statstjänsteman. Man måste i en rättsstat kunna få sin sak prövad i domstol.

På anförda grunder föreslår jag partikongressen besluta:

- 1) att hos regeringen hemställa att frågan om Allmänna Arvsfondens "avstående" blir föremål för utredning och erforderlig lagreglering i enlighet med i motionen angivna riktlinjer.

Arne Engkvist

Nyköpings arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Partistyrelsens utlåtande över motionerna G45, G46, G47:1-2 och G48 (monarkin)

I motion G45 (enskild, Arboga arbetarekommun) yrkas att partistyrelsen ska få i uppdrag att vidta de åtgärder som krävs för att fullfölja socialdemokraternas strävan att ersätta monarkin med en svensk republik. I motion G46 (Halmstads arbetarekommun) yrkas att betydande steg ska tas inom monarkins ram i riktning mot jämlikhet, demokrati och likhet inför lagen med syfte att på sikt avskaffa kungahuset. I motion G47:1-2 (enskild, Hudiksvalls arbetarekommun) yrkas att kongressen beslutar att slutgiltigt ta ställning för om monarkin ska bevaras samt att om svaret blir ja införa endast kvinnlig tronföljd. I motion G48 (Eskilstuna arbetarkommun) yrkas att monarkin avskaffas.

I det socialdemokratiska partiprogrammet förespråkas en övergång från monarki till republik. Men det svenska statsskickets konstruktion som en konstitutionell monarki är ett resultat av en bred politisk uppgörelse som vi socialdemokrater står bakom. Frågan ingår inte bland de författningsfrågor som den parlamentariskt tillsatta grundlagsutredningen kommer att behandla.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta:

- 1) att anse motionerna G45, G46, G47:1-2 och G48 besvarade med hänvisning till partistyrelsens utlåtande.

Motion G45

Arboga arbetarekommun – enskild

Inför republik för att uppnå fullständig demokrati

I Partiprogram för Socialdemokraterna antaget vid partikongressen 2001, i avsnittet "Socialdemokratisk samhällssyn idag" står det på sidan 17: "Politiska uppdrag och tjänster inom offentlig förvaltning måste stå öppna på lika villkor för alla medborgare. Som en konsekvens av dessa generella krav på samhällsförvaltningen vill socialdemokraterna också verka för att monarkins arvprincip avskaffas och ersätts av republik, där statschefen direkt eller indirekt väljs av folket."

Det är dags att socialdemokraterna tar steget fullt ut och drar upp riktlinjer för att avskaffa Monarkin och inför Republik, så att Sverige blir en demokrati.

Socialdemokratin har skapat lagar som bygger på att det är valda människor som representerar folket och Sverige. I Sverige ska statschefen vara vald av folket .

Det är dags att vi inför demokrati i Sverige och talar om att i socialdemokraternas partiprogram och handlingsplaner finns kravet att avskaffa monarkin så fort som möjligt.

Jag yrkar därför:

- 1) att kongressen ska ge Partistyrelsen i uppdrag att vidta de åtgärder som krävs för att fullfölja socialdemokraternas strävan att ersätta monarkin med en svensk republik.

Tommy Gustafsson, Arboga Norra s-förening

Arboga arbetarekommun beslöt att sända motionen till partikongressen som enskild.

Motion G46

Halmstads arbetarekommun

Införande av alla medborgares lika värde

Frihet, jämlikhet och solidaritet torde för evigt vara ledorden i den socialistiska rörelsen. Genom solidariskt arbete i en demokratisk rörelse har vi erövrat ökad frihet och nästan helt raderat ut kungadömet. Nästan, men inte helt. Fortfarande finns rester kvar av detta odemokratiska, ojämlika och otidsenliga system.

Man kan lösa problemet på två alternativa vägar. Den ena är att nu slopa kungahuset helt och exempelvis låta talmannen fullt ut vara statschef. Den andra är att ta bort ytterligare ett antal tokigheter i monarkin. Ett flertal orimligheter skulle förmodligen kunna åtgärdas under stor uppslutning:

Det har visat sig att den kungliga familjen ibland har svårigheter i samband med motorfordon, exempelvis uppställningar och rörelsehastigheter. Man skulle kunna tänka sig att, enligt principen om likhet inför lagen, fullt ut införa samma rättsregler för den kungliga familjen som för oss andra.

Kungen fungerar i dag som ordförande i Utrikesnämnden. Det ger tillgång till sekretessbelagd information. Känslig information skall aldrig spridas

till personer som inte behöver informationen i sin tjänsteutövning. Utrikesnämnden kan slopas och ersättas med formella eller informella kontakter mellan regeringen och viktiga oppositionsföreträdare.

Kungen erhåller idag en klumpsumma för egna expenser, men även för kostnader i samband med slott och annan egendom. Redovisningsskyldighet föreligger ej. Detta förhållande skulle kunna förändras exempelvis i form av att staten äger och underhåller de kungliga byggnadsverken och effektiviserar dess användning och att kungen erhåller beskattningsbar lön för utfört arbete, tillräckligt hög för att kunna efterfråga bostad som väl uppfyller de kriterier som bör ställas på god och hälsoriktig bostad.

Vi föreslår

- 1) att betydande steg tas inom monarkins ram i riktning mot jämlikhet, demokrati och likhet inför lagen med syfte att på sikt avskaffa kungahuset.

Östers s-förening

Halmstads arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion G47

Hudiksvalls arbetarekommun – enskild

Monarkin

I vårt parti har vi under oerhört många år pratat om att införa republik. Under många århundraden så valdes kungarna bland fria män vid laga ting. Låt vara friheten mellan vilka man hade att välja inte var alltför stor och att kandidaterna inte heller alltför många män i alla fall.

I modern tid så är kungahuset sådant vi känner det inte valbart. Regentskapet ärvs och sedan successionsordningen ändrades kan även kvinnor arva kronan före män. Partiet måste enligt min mening bestämma sig, vill vi ha kungadöme eller inte. Detta vill jag att kongressen beslutar och att det beslutet också följs. Skulle kongressen så besluta sig för att partiet vill ha monarkin så bör den ha endast kvinnlig tronföljd för att visa på det horribla i att andra monarkier inte har öppnat ämbetet för kvinnor.

Med anledning av ovanstående hemställes kongressen besluta:

- 1) att ta slutlig ställning för om monarkin ska bevaras samt,
- 2) att om svaret blir ja införa endast kvinnlig tronföljd

Sven-Erik Joelsson

Hudiksvalls arbetarekommun beslöt att sända motionen som enskild till kongressen.

Motion G48

Eskilstuna arbetarekommun

Monarkins avslutande

I vårt partiprogram anges att:

”Den demokratiska processen och samhällsförvaltningen måste bygga på offentlighet och insyn, och på klara och rättvisa spelregler. Politiska uppdrag och tjänster inom offentlig förvaltning måste stå på lika villkor för alla medborgare. Som konsekvens av dessa generella krav på samhällsförvaltningen vill socialdemokratin också verka för att monarkins arvsprincip avskaffas och ersätts av en republik, statschefen direkt eller indirekt väljs folket. Denna förändring förutsätter, alla demokratins förändringar, en majoritet bland befolkningen.”

Vårt parti har länge förespråkat (mer eller mindre högt) att vi är för en övergång till republik. Att vi fortfarande lever med vår form monarki med en statschef med i huvudsak ceremoniella arbetsuppgifter är att vi trots att vi saknat majoritet bland folkflertalet för ett avskaffande. Det är väl också därför som partiprogrammet är formulerat som det är. Problemet är väl att om vi aldrig sticker ut huvudet och verkligen lägger ett skarpt förslag så kommer vi väl heller aldrig att kunna avskaffa monarkin.

Ju längre vi dröjer med ett beslut angående monarkins avskaffande desto svårare kommer det att genomföra det. Rimligtvis kommer det att dröja många år innan tronföljd borde bli aktuellt. Detta innebär ju också möjligheter till en bra avveckling av monarkin. Kungens tronföljare är fortfarande förhållandevis unga och har därför stora möjligheter att skola om sig till mer ”civila” karriärer. Ett beslut med innebörden att monarkin avskaffas då kungen avlider innebär ju en långsammare process som ger möjlighet att avgöra hur en framtida statschef ska utses på ett mer demokratiskt sätt.

Med stöd av ovan anförda föreslås partikongressen besluta:

- 1) att avskaffa monarkin på ovan antytt sätt.

Göran Johansson, Agne Larsson och Mikael Wallbom

Eskilstuna arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Partistyrelsens utlåtande över motion G49:1-2 (förändrade mandatperioder)

I motion G49:1-2 (Kalmar arbetarekommun) yrkas att mandatperioderna till kommun-, landstings- och riksdagsvalen blir fem år, och att valen till Europaparlamentet, kommun, landsting och riksdagen sammanfaller i Sverige.

Valen till Europaparlamentet regleras i gällande EU-fördrag. Ett syfte med den gemensamma europeiska valdagen är att stärka den europeiska samhörigheten och öka fokus på Europafrågorna. Det är i praktiken dock så att inrikespolitik ofta hamnar i valkampanjernas centrum i de olika länderna. Till viss del är detta förklarligt, eftersom det inte alltid är möjligt att göra en exakt avgränsning av vad som är en nationell fråga eller vad som är en fråga för beslut på EU-nivå. Ofta är det i praktiken både och. Att lägga de nationella, regionala och lokala valen på samma dag som

valet till Europaparlamentet skulle emellertid göra att utrymmet för Euro-pafrågor eller Europadimensionen av olika frågor blev än mindre.

Att ha gemensam valdag på alla fyra nivåer – Europeanivå, nationell nivå, regional nivå och lokal nivå – skulle kräva en förlängning av mandatperioden med ett år. Hur lång en mandatperiod ska vara är en svår avvägning. Å ena sidan är det viktigt att perioden är tillräckligt lång för att de valda har tid att genomföra den politik de fått väljarnas mandat att föra. Därmed blir det också möjligt för väljarna att utvärdera resultaten. Å andra sidan är det viktigt att möjligheten att välja återkommer rimligt ofta. Ju längre en mandatperiod är, desto svårare för politiker och väljare att förutsäga utvecklingen. Det blir svårare för politiker att presentera konkreta förslag när osäkerheten ökar, och det gör det svårare för väljarna att ta ställning.

I samband med 1970 års val kortades mandatperioden från fyra till tre år. I och med 1994 års val förlängdes mandatperioden igen, tillbaka till fyra år. Partistyrelsen anser att den breda uppgörelsen i riksdagen om fyra-åriga mandatperioder är en bra avvägning. Frågan om mandatperiodens längd kommer dock, tillsammans med många andra författningsfrågor att prövas inom ramen för den parlamentariskt tillsatta Grundlagsutredningen som påbörjat sitt arbete.

Partistyrelsen anser att en utgångspunkt i en översyn av författningsfrågorna bör vara att skapa stabila förutsättningar för tydliga majoritetsförhållanden i riksdagen och en stark regeringsmakt som har möjlighet att genomföra den politik som den fått väljarnas förtroende att föra. Partistyrelsens uppfattning är att olika instrument måste prövas för att på detta sätt stärka demokratins räckvidd, och att frågan om mandatperiodens längd ska vägas in i det större sammanhanget.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta:

- 1) att avslå motion G49:1-2.

Motion G49

Kalmar arbetarekommun

Förändrade mandatperioder

Regeringsformen har varit i kraft i 30 år nu och under tiden har det skett stora förändringar som förändrar förutsättningarna för oss. De största förändringarna är följderna av internationaliseringen och EU-medlemskapet.

Vi har ännu ett högt valdeltagande till kommun, landsting och riksdagsvalen samtidigt som det är under anständighetens gräns till EU-parlamentet. Vi har fyra respektive femåriga mandatperioder. Det leder till att exempelvis 2014 har vi ett EU-val i juni och ett riksdagsval i september.

Regeringen har nyligen tillsatt en författningsutredning som ska titta på skilda valdagar, valkretsarnas storlek, personvalet, fyraprocentsspärren och mycket annat. Regeringen har en roll och partiorganisationen en annan därför finns det anledning att partiorganisationen är tydlig och genom kongressbeslut ge vår syn och kanske därmed också vägledning för utredningen.

För att öka stabiliteten i regeringens politik finns det anledning att öka mandatperioderna till fem år och låta dem sammanfalla med valet till EU-

parlamentet. Första valet skulle kunna vara 2014. Det finns också anledning att låta EU frågorna bli en del av inrikespolitiken och inte låta dem leva ett eget liv vid sidan om, något som det låga valdeltagandet vittnar om. Dessutom finns det en risk att det låga valdeltagandet smittar av sig så varför inte låta de båda valen sammanföras och därigenom kunna höja EU-parlamentsvalets status från svensk synvinkel. Kostnaderna för i synnerhet kommun och stat använder vi inte som argument men visst det kan väl ändå inte vara en nackdel.

Med anledning av ovanstående föreslår vi

- 1) att mandatperioderna till kommun, landsting och riksdagsvalen blir 5 år,
- 2) att valen till EU-parlamentet och kommun, landsting och riksdagsvalen sammanfaller i Sverige.

Jussi Gröhn och Jonas Franzén, Funkabos förening

Kalmar arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Partistyrelsens utlåtande över motion G50 (enmansvalkretsar)

I motion G50 (enskild, Hudiksvalls arbetarekommun) yrkas att partikongressen beslutar att arbeta för att ändra valsystemet så att enmansvalkretsar skapas.

Fram till 1909 hade Sverige ett valsystem med huvudsakligen enmansvalkretsar. Det innebar att varje valkrets utsåg en riksdagsledamot. Den som fick flest röster var vald. Efter 1909 har vi haft så kallade proportionella val, alltså med flera mandat per valkrets. Det har resulterat i partilistor med många, för väljarna, okända namn och stora valkretsar.

Med enmansvalkretsar skulle majoritetsförhållandena i riksdagen bli tydliga och den regering som bildas skulle ha ett tydligt stöd i riksdagen. Ett system med enmansvalkretsar ökar förutsättningarna för kontakt mellan kandidat och väljare. Det är lättare för väljaren att hålla reda på en eller ett par kandidater i en valkrets. Det blir tydligare att olika alternativ ställs mot varandra. Det förhindrar uppkomsten av små partier.

I ett proportionellt system är det i regel svårt för ett enskilt parti att få en majoritet i parlamentet. Därför sker i regel förhandlingar om vilken regering som ska bildas och vilken politik som ska föras. Det är svårt för väljarna att påverka eller förutse sådana förhandlingar, och de gör det svårare att utkräva ansvar.

Ju otydligare majoritetsförhållanden, desto otydligare mandat får regeringen. Det är ett demokratiskt problem. Å andra sidan garanterar ett proportionellt system att en större del av väljarkåren kommer att representeras i riksdagen och att fördelningen av platserna i den kommer att vara en nära spegling av hur väljarsympatierna fördelas. Det kan anföras som ett viktigt demokratiskt mål i sig.

Partistyrelsen anser att det finns två huvudsakliga skäl mot enmansvalkretsar.

För det första finns problem med systemet som är tveksamma ur demokratisynpunkt, som t.ex. att stora väljargrupper inte blir representerade. För det andra är möjligheterna att få stöd för en sådan författnings-

ändring mycket små. Utgångspunkten i författningsfrågor bör vara att finna breda lösningar som så många som möjligt är beredda att acceptera och som därmed kan vara hållbara över tid, oavsett majoritetsförhållande i riksdagen. I grundlagsutredningens uppdrag ingår att göra en utvärdering och översyn av hela valsystemet.

Partistyrelsens delar motionärens uppfattning om vikten av att finna system som ger en regering möjlighet att styra med ett tydligt mandat. För att nå dit är det dock sannolikt inte framkomligt att driva frågan om enmansvalkretsar, varför arbetet måste inriktas på att söka andra lösningar som leder till en starkare regeringsmakt.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta:

- 1) att avslå motion G50.

Motion G50

Hudiksvalls arbetarekommun – enskild

Enmansvalkretsar

Under ett antal val nu så är det möjligt att via personval kryssa en kandidat man särskilt vill se i riksdagen. Kvar är ändå valedlarna med partibeteckningar. Som parti börjar det bli dags att vi bestämmer oss för om vi ska ha personval eller om vi ska gå tillbaka till partilistor. Kompromissen vi har idag leder fel.

Ett annat i sammanhanget notabelt problem är det sista decenniets valperioder och den beroendeställning som partiet och regeringen haft av stödpartier för att hitta majoriteter i riksdagen som stödjer regeringens politik. Att hitta ett system som möjliggör tydliga majoriteter i riksdagen är enligt min mening nödvändigt för att ge en regering möjligheter att styra med ett tydligt mandat. Därför bör ett förändrat valsysteem införas som tar tillvara både det positiva med personval och bygger en tydlig majoritet i riksdagen. Det system jag tänker på är ett system som bygger på enmansvalkretsar och liknar Storbritanniens där de olika partiernas kandidater på ett tydligare sätt kan visa på sina partiers politik och där ledamoten från kretsen också blir känd för sina väljare. Ett sådant system skulle också lättare skapa hållbara riksdagsmajoriteter och ge en regering ett tydligare mandat att driva sin egen politik.

Med anledning av det ovan anförda föreslås partikongressen besluta:

- 1) att arbeta för att ändra valsysteem så att enmansvalkretsar skapas.

Sven-Erik Joelsson

Hudiksvalls arbetarekommun beslöt att sända motionen som enskild till kongressen.

Partistyrelsens utlåtande över motionerna A12:7, G51 och G52 (rösträttsålder)

I motion A12:7 (enskild, Solna arbetarekommun) och motion G51 (Danderyds arbetarekommun) föreslås att det socialdemokratiska partiet verkar för att rösträttsåldern och valbarhetsåldern för kommun- och landstingsval sänks till 16 år. Motion G52 (enskild, Falu arbetarekommun) föreslår att rösträttsåldern sänks till 16 år i kommunalvalen.

Dagens rösträttsålder på 18 år motsvarar myndighetsåldern. Rösträttsåldern sänktes, liksom myndighetsåldern, från 21 år i två steg 1969 och 1974. Förändringen gjordes för att bättre ta vara på unga människors politiska engagemang. Samhällsutvecklingen hade inneburit att unga människor hade bättre kunskaper i politiska frågor än tidigare.

Partistyrelsen delar motionärernas uppfattning om att det är angeläget att uppmuntra ungas demokratiska fostran och politiska engagemang. Att återkommande sänka rösträttsåldern är dock inte ett rimligt, och långt ifrån säkert, sätt att öka engagemanget hos unga.

Skolan har ett ansvar att förbereda unga människor för vuxenlivets rättigheter och skyldigheter. I det ingår att ge kunskap och skapa förståelse för det demokratiska systemet och vikten av att rösta och på andra sätt nyttja sina politiska och demokratiska rättigheter. Den uppgiften gäller oavsett vid vilken ålder rösträtten inträder. Samtidigt får vi inte blunda för att uppgiften blir svårare om unga redan till 16 års ålder ska ha de kunskaper som krävs för att självständigt kunna ta ställning i ett riksdagsval.

Enligt partistyrelsens uppfattning är det också viktigt att behålla sambandet mellan myndighetsålder och rösträttsålder, eftersom det innebär ett samband mellan rättigheter och skyldigheter.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta:

- 1) att avslå motionerna A12:7, G51 och G52.

Motion G51

Danderyds arbetarekommun

Sänkt rösträtts- och valbarhetsålder

Vi kan i dag se att intresset för politik sjunker hos framförallt ungdomar. Detta för att de känner en maktlöshet att påverka sin och andras framtid. Politiken förs på en annan nivå än hos de unga och detta kan vi se resultat på att fler och fler unga väljer att stanna kvar hemma på valdagen.

Jag tror att genom att sänka rösträtts- och valbarhetsåldern till kommun- och landstingsval till 16 år kommer detta att vända trenden. I dag vet man som 16-åring inte mycket om politik, men genom denna reform skulle skolan äntligen ta ett ansvar för att informera oss ungdomar. Skolan skulle bli tvungen att ge politik ett större utrymme i undervisningen.

Vi kan inte längre bara klaga över att folk inte röstar, vi måste göra något drastiskt. Jag vet att ungdomar egentligen bryr sig om politik för de diskuterar politik varje dag, men problemet är att de inte vet att det, när de klagat på att maten i skolan är äcklig, faktiskt är politik. Det de däremot vet är att de inte har makten att göra något åt den äckliga maten.

För att visa ungdomar att man litar på deras omdöme och vilja yrkar jag och SSU Danderyd:

- 1) att partiet ska verka för en sänkt rösträtts- och valbarhetsålder till 16 år i kommun- och landstingsval.

Diana Rastegar, SSU Danderyd

Danderyds arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Motion G52

Falu arbetarekommun – enskild

Sänk rösträttsåldern till 16 år i kommunvalet

I Sveriges kommuner har vi för närvarande rösträttsålder 18 år det vill säga att man måste ha fyllt 18 år för att få rösta i kommunvalet. Varför inte införa rösträtt vid 16 år som det är i kyrkoval. En sådan förändring skulle kunna medföra ett ökande intresse för den demokratiska processen i samhällsfrågor och stärka delaktigheten i samhällsutvecklingen. Ungdomars syn på de politiska partiernas arbete med kommunala frågor kommer då att tydliggöras mera om de känner sig direkt delaktiga i den kommunala valprocessen då de kan ta ställning och rösta på de som skall väljas att leda kommunens framtida utveckling.

Med tanke på det vikande antalet medlemmar i de politiska partierna skulle den sänkta rösträttsåldern i kommunalvalet kunna innebära ett ökat intresse för de politiska partiernas arbete och ett ökat antal aktiva medlemmar i det politiska arbetet för ett framtida demokratiskt och jämlikt samhällsbygge.

Med hänvisning till ovanstående yrkar undertecknad:

- 1) att rösträttsåldern sänks till 16 år i kommunvalet.

Pär Fritjofsson

Falu arbetarkommun beslöt att sända motionen som enskild till kongressen.

Partistyrelsens utlåtande över motion G53 (avskaffa treårsregeln)

I motion G53 (Huddinge arbetarkommun) yrkas att den så kallade treårsregeln för utländska medborgares rösträtt och valbarhet avskaffas.

Före 1976 hade endast svenska medborgare rätt att rösta och vara valbara vid kommunala val. Genom 1976 års rösträttsreform utvidgades rösträtten och valbarheten i val till kommun-, landstings- och kyrkofullmäktige till att omfatta även invandrare som varit folkbokförda i en kommun den 1 november de tre åren närmast före valåret. De nya reglerna tillämpades första gången vid 1976 års val.

Syftet bakom reformen var bland annat att öka invandrades politiska inflytande på det kommunala området. Ett sådant inflytande skulle stimulera det lokala samhällets ansträngningar att motverka diskriminering och utanförskap. Rätten att delta i kommunal- och landstingsval ansågs också stärka invandrades solidaritet och samhörighet med det svenska samhället.

Samtidigt infördes en s.k. treårsregel, som innebar att en i princip

oavbruten treårig bosättning under tiden närmast före valet krävs för att få rösträtt. Motivet till regeln angavs vara att den skulle skapas rimliga garantier för att den utländska väljaren inte hade alltför obetydliga kunskaper i svenska språket, att de kände till och hade förståelse för svenska förhållanden och ett intresse för de mer långsiktiga kommunala frågorna.

Partistyrelsen delar motionärens uppfattning att det är viktigt ur integrationssynpunkt att uppmuntra politiska partier att vända sig till invandrare, och att uppmuntra invandrare till politisk och demokratisk delaktighet. Samtidigt anser partistyrelsen att de skäl som angavs när regeln infördes är rimliga också i dag.

Partistyrelsen föreslår kongressen besluta:

- 1) att avslå motion G53.

Motion G53

Huddinge arbetarekommun

Avskaffa treårsregeln

För utländska medborgare finns regler om rösträtt och valbarhet vid val till kommunfullmäktige och landstingsfullmäktige om vissa förutsättningar är uppfyllda. För EU-medborgare och medborgare i Norge och Island gäller att rösträtt och valbarhet uppkommer i och med folkbokföring i Sverige. För andra utländska medborgare ställs högre krav. De måste ha varit folkbokförda i Sverige tre år i rad innan de får samma rätt att delta fullt ut i den lokala och regionala demokratin. Den här skillnaden går inte att försvara. För att utveckla demokratin och stärka integrationen måste reglerna ändras.

Genom att ta bort den s.k. treårsregeln får alla som är folkbokförda i Sverige samma möjligheter att rösta och ställa upp i kommunal-, och landstingsvalen. Det är viktigt ur ett jämlikhetsperspektiv att alla utländska medborgare behandlas lika i det här avseendet. Samtidigt innebär det att de politiska partierna blir tvungna att arbeta hårdare med de frågor som den här väljargruppen prioriterar och med att nå ut till dem. Det politiska arbetet och det politiska deltagandet är en viktig del av integrationen, vilket skulle understrykas med en sådan här reform. Politik och demokrati skulle under dessa omständigheter också bli en omistlig del av den officiella introduktionen i Sverige.

Frågan om treårsregelns vara eller icke vara har diskuterats flera gånger. Under år 2000 föreslog en enig parlamentarisk utredning att den skulle slopas, men regeringen avstod från att lägga ett sådant förslag. I remissvaret på utredningen bifölls förslaget bland annat från såväl Kommun-, som Landstingsförbundet.

Mot bakgrund av vad jag har anfört föreslår jag partikongressen ställa sig bakom:

- 1) att kravet att den så kallade treårsregeln för utländska medborgares rösträtt och valbarhet bör avskaffas.

Emil Högberg, Vårby Hagas s-förening

Huddinge arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Partistyrerelsens utlåtanden och motioner rörande partiprogrammet

Partistyrerelsens förslag till utlåtande över motion G54 (partiprogrammet – portalparagrafen)

I motion G52 (Lunds arbetarekommun) yrkas att den så kallade portalparagrafen från föregående partiprogram ska återinföras i inledningen till nu gällande program.

Motionen syftar på meningen: ”I detta syfte vill socialdemokratin så omdana samhället att bestämmanderätten över produktionen och dess fördelning läggs i hela folkets händer, att medborgarna frigöres från beroendet av varje slags maktgrupper utanför deras kontroll och att en på klasser uppbyggd samhällsordning lämnar plats för en gemenskap av på frihetens och likställighetens grund samverkande människor.”

Denna mening, som i sin ursprungsform återfinns i 1944 års program, var enligt motionen en kompromiss mellan ”förespråkarna för en samhällelig involvering inom nyckelsektorer och de med en mera marknadsinriktad vision”. Motionen anser att denna åsiktskonflikt fortfarande finns kvar inom rörelsen och att det är destruktivt för enigheten inom partiet att ta bort en sådan symbolisk kompromisskrivelse.

Programkommissionen vill inledningsvis slå fast att den socialdemokratiska visionen handlar om värderingar, inte om metoder att förverkliga dem. Visionen handlar om ”ett samhälle utan över- och underordning, utan klasskillnader, könssegregation eller etniska klyftor, ett samhälle utan fördomar och diskriminering, ett samhälle där alla behövs och alla får plats, där alla har samma rätt och samma värde, där alla barn kan växa till fria och självständiga vuxna, där alla kan styra sina liv och sin vardag och i jämlik och solidarisk samverkan kan söka de samhällseliga lösningar som bäst gagnar det gemensamma bästa”, som det heter i inledningen till gällande partiprogram. Metoderna att nå detta är en praktisk fråga, en fråga om vilka medel som bäst svarar mot demokratins och jämlikhetens krav. Den gamla frågan om socialisering eller inte brukar visserligen på många håll uppfattas som en fråga om ”visioner”, men det är en felaktig tolkning som förväxlar medel med mål.

Avvägningen mellan samhällelig styrning och marknadsstyrning är ingen vision utan en fråga om vilkenblandning som bäst gagnar de övergripande idéerna.

Den socialdemokratiska idéutvecklingen har rört sig från uppfattningen att produktionsmedlen ska överföras i samhällelig ägo till en mer mångsidig och nyansrik modell över demokratisk bestämmanderätt. Det betyder alltså inte att partiet lämnat visionen om ”en gemenskap av på frihetens och likställighetens grund samverkande människor”. Det betyder helt enkelt att våra egna politiska erfarenheter gett oss en fördjupad förståelse för både demokratins och ekonomins krav på mångsidighet – och därmed till slutsatsen att en demokratiska mångfald i bestämmanderätt är ett bättre och säkrare sätt att förverkliga visionen än de ursprungliga föreställningarna om ett omfattande statligt ägande.

Den förändring av portalparagrafen, som beslutades av 2001 års partikongress ska ses i sammanhang med detta.

Först vill dock kommissionen ta upp motionens motivering för att återinföra den citerade meningen. Motiveringen är alltså inte dess sakliga innehåll, utan dess – förmodade – karaktär av kompromiss mellan två åsiktsriktningar inom partiet om graden av ”samhällelig involvering” kontra marknaden. Formuleringarna om ”involvering i nyckelsektorer” kan här möjligen syfta på det äldre kravet att överföra i samhällelig ägo viktiga produktionsresurser som mark, skog, råvarutillgångar och banker.

Som programkommissionen tolkar motionen är alltså innebörden att eftersom det finns olika meningar inom partiet om graden av ”samhällelig involvering” – möjligen också graden av samhälleligt ägande – kan parti-programmet inte uttrycka någon klar uppfattning om detta, utan måste formulera sig så att olika tolkningar är möjliga och med det håller debatten igång. Kommissionen delar inte den uppfattningen. Att debatten om vilka medel som bäst når målen ständigt måste fortgå är självklart; den dag den debatten avstannar, stagnerar också politiken. Men all debatt ska i slutändan konkretiseras i politisk handling. Om det politiska handlandet ska ha sammanhang och konsekvens måste det, självklart, vara förankrat i en tydlig partilinje och en klar samhällsuppfattning. De beslut partikongressen tar – om parti-programmet, om de politiska riktlinjerna, om andra frågor som förts fram till kongressen – är sådana riktningangivelser. Dessa beslut kan inte vara självmotsägande; de kan inte förena motstridande uppfattningar i en och samma fråga för att med det hålla alla handlingsvägar öppna. För i den praktiska politiska vardagen måste man välja väg – politiken kan aldrig följa två vägar som går åt olika håll.

Att såväl principprogram som handlingsprogram ska vara tydliga om hur socialdemokratin ser på samhället och hur vi vill arbeta med dagsfrågorna är också en förutsättning för den demokratiska kontrollen. De förtroendevalda ska veta hur uppdraget från medlemmarna och från väljarna ser ut. Medlemmarna och väljarna ska veta vilka åtaganden som ligger på de förtroendevalda, för att med det kunna utkräva ansvar.

Att en viss uppfattning eller ett visst politiskt krav slagits fast i partiets olika program är inte detsamma som att det inte längre får diskuteras; en ständigt prövande och granskande debatt förutsätter för ett levande parti. Den som har andra uppfattningar än de redan beslutade har alltid rätten och möjligheten att fortsätta debatten och söka övertyga övriga medlemmar om att den bör ändras. Men man kan aldrig kräva att partiet ska avstå från att ta ställning, därför att det finns olika uppfattningar om hur beslutet ska se ut. Det är den självklara principen för demokratisk politisk verksamhet: en fri debatt med en grundlig genomlysning av de olika sakfrågorna och med ömsesidig skyldighet att lyssna på varandras argument och söka nå samsyn, och sedan ett beslut som bärs upp av en majoritet av medlemmarna/väljarna. Någon annan modell är inte möjlig, om det alls ska gå att agera politiskt.

Den samhällssyn, som präglar gällande parti-program, den demokratiska mångfaldens ideal med möjlighet för människor att påverka samhälle och ekonomi i många former, har gradvis vuxit fram under 1900-talet och är i dag djupt förankrad i partiet. Modellen betonar demokratins överhöghet över marknaden och med det samhällets rätt att avgöra regelverket kring ekonomi och företagande, men den innehåller fler moment än så, exempelvis kommunalt självbestämmande och fri facklig förhandlings-

rätt – som alltså innebär att en hel del beslut med betydelse för ekonomin inte tas av hela folket. Partiprogrammets inledande skrivningar måste spegla detta synsätt.

Det socialdemokratiska partiet har vid det här laget en mer än hundraårig historia bakom sig, och det är förstäeligt om en del av den historiska utvecklingen i dag fallit i glömska eller blir feltolkad. Den beskrivning av ”portalparagrafen” som ges i motion L0150 måste anses som en sådan feltolkning, och programkommissionen vill därför något beröra diskussionerna kring 1944 års program och utvecklingen därefter.

Den stora och avgörande förändringen i 1944 års partiprogram, jämfört med det föregående från 1920, är att demokratin, inte ett förstatligt ägande, anges som socialdemokratins övergripande metod att förändra samhället. Bestämmanderätten, inte äganderätten, är det centrala. I denna grundläggande fråga är formuleringen ”bestämmanderätten över produktionen i hela folkets händer” ingen som helst kompromiss, som motionen skriver; ställningstagandet för bestämmanderätten är entydigt.

I de avsnitt av programmet, som behandlar just själva äganderätten, finns heller inte skrivningen kvar från 1920 års partiprogram om att ”upphäva den privatkapitalistiska äganderätten till produktionsmedlen och lägga dem under samhällets kontroll och besittning”. I 1944 års partiprogram heter det att produktionen, på grundval av samhälleligt ägande eller (kurs här) samhällelig kontroll, ska organiseras så att de arbetande får ökat inflytande och ansvar. Programmet förutsätter ett samhälleligt regelverk för produktionen – planmässig hushållning – men också ”de arbetandes gemensamma bestämmanderätt”. Båda delarna av denna modell uttrycker ett annat synsätt än de klassiska socialiseringskraven. Men här finns också finns en diskrepans mellan inledningen och de avsnitt som handlar om politikens inriktning. Inledningen talar om att bestämmanderätten ska läggas i hela folkets händer, medan texten i övrigt mycket tydligt markerar att bestämmanderätten ska vara delad: regelverket ska sättas på politisk väg, men de arbetande ska gemensamt ha inflytande över företagen. Programmet betonar för övrigt också företagens rörelsefrihet. Eller med andra ord: alla beslut rörande produktionen ska inte tas av ”hela folket”.

Ernst Wigforss egen formulering var att bestämmanderätten skulle läggas i det arbetande folkets händer. Mot detta argumenterade bland andra Gustav Möller för nödvändigheten av det som kallas planmässig hushållning, alltså en samordning i samhällelig regi, under ledning av folkvalda organ, av det ekonomiska livets olika verksamheter. Detta synsätt uttrycktes i formuleringen att bestämmanderätten skulle läggas i hela folkets händer. Ingen av de två formuleringarna är egentligen heltäckande i förhållande till själva programtexten, eftersom ingen av formuleringarna fångar det sammansatta i den modell programmet skisserade. Wigforss och Möller hade i sak inte skilda uppfattningar om nödvändigheten av vare sig arbetarnas medbestämmande eller ett samhälleligt regelverk. Snarare handlade det om olika betoning av de enskilda komponenterna i en gemensam modell. Det återspeglar skillnad i infallsvinkel, som alltid funnits i partiets debatt: hur mycket inflytande ska utövas på politisk väg, via stat och/eller kommun, och hur mycket ska utövas genom facket och folk-rörelserna? Här fick Möllers synsätt prägla inledningen, medan Wigforss fick prägla skrivningarna om produktionslivet. Man kan kalla det en kom-

promiss, men knappast en kompromiss som gäller frågan om ”samhälle” kontra marknad.

1944 års program uttrycker, som alla partiprogram, en strävan att sammanfoga olika infallsvinklar på partiets politik till en helhet, men där den underliggande linjen ändå är klar. 1944 års program har i den mening- en självklart påverkats av olika åsiktsgrupperingar i den tidens partidebatt, men att se det som en kompromiss mellan en klassisk socialiseringslinje och en modern demokratilinjé är inte korrekt. Den betydelsefulla sam- manjämkning som Ernst Wigforss gjorde var att visa att detta moderna demokratitänkande utmärkt väl lät sig förena med en historiematerialis- tisk samhällsanalys, syftande till en radikal förändring av maktförhållan- dena och med det jämlikheten i samhället – fast i andra former än man en gång föreställde sig.

Samtliga partiprogram efter 1944 – 1960, 1975, 1991 och 2001 – bygger på denna grundmodell: en ekonomi där det demokratiska inflytan- de, bestämmanderätten, utövas på flera olika vägar. Människor ska kunna påverka som medborgare, som löntagare och som konsument i en ekono- mi där företagen agerar fritt inom ett samhälleligt regelverk. Där starka fackliga organisationer agerar för löntagarnas intressen i arbetslivet och där de anställda har medinflytande över sina arbetsplatser. Där delar av produktionsresultatet reserveras för gemensamma åtaganden för medbor- garnas välfärd. Där konsumenterna fritt väljer hur de vill använda sin net- toinkomst på marknaden. Med andra ord en ekonomi, där det demokra- tiska inflytandet, bestämmanderätten, utövas ”på många plan och i skilda former”, som det heter i 1975 års partiprogram. Men sådana skiftande, decentraliserade former innebär att bestämmanderätten inte alltid ligger samlad i hela folkets händer.

I 1944 års program talar portalparagrafen om ”bestämmanderätten över produktionen”. 1975 års program ändrade formuleringen till ”bestämmanderätten över produktionen och dess fördelning”. Därmed ökade bristen på överensstämmelse med programtexten, eftersom 1975 års program snarast förstärker skrivningarna om löntagarinflytande över arbetsplatserna, fri facklig förhandlingsrätt och fritt konsumtionsval. Åte- rigen betyder det att inte hela folket svarar för alla beslut om vare sig pro- duktionen eller produktionsresultatets fördelning; avtalsrörelserna spelar, exempelvis, stor roll för fördelningen, men den samlade fackliga rörelsen företräder den förvärvsarbetande delen av befolkningen – inte hela befolk- ningen. När programkommissionen år 2000 lade fram sitt förslag till nytt partiprogram var strävan att formulera en programtext, som uttryckte den samhällssyn, som växt fram under det socialdemokratiska partiets långa historia, formad av partiets egna erfarenheter. Denna samhällssyn utgår från demokratin som på en gång medel och mål, och från insikten att en levande demokrati kräver mångfald i möjligheterna att påverka. Kommis- sionens uppfattning var att detta tydligt måste gå genom hela program- met, och att programmets inledande avsnitt – portalmeningarna – måste formuleras i överensstämmelse med detta.

Portalparagrafen i de tidigare programmen uttrycker, mycket preg- nant och med ett nära nog poetiskt språk, principen om demokratin över- höghet över kapitalets, men den fångar inte socialdemokratin faktiska uppfattning om hur denna överhöghet ska uttryckas. Skrivningarna är

också sprungna ur en samhällsanalys som anger enbart klasskillnaderna som grunden för ojämlikheterna i samhället, och fångar därmed inte den breddning av jämlikhetsanalysen, innefattande feminismen och kampen mot alla former av diskriminering, som gjordes i det föreslagna nya programmet.

Sammantaget ledde detta till att programkommissionen i sitt förslag till nytt partiprogram till kongressen 2001 föreslog förändrade skrivningar av partiprogrammets inledning. Detta innebar ingen förändring av den socialdemokratiska visionen om ett jämlikt samhälle. Det innebar, som kommissionen skrev 2001, ett krav att socialdemokratin måste ta konsekvenserna av den decentralistiska uppfattning om demokratin i ekonomin, som uttryckts i alla partiprogram sedan 1944.

Till partikongressen 2001 fanns 13 motioner som yrkade på att den gamla portalparagrafen skulle bibehållas. Vid kongressens behandling yrkade dock ingen bifall till dessa motioner. I kongressens omröstning ställdes kommissionens förslag i stället mot en helt annan skrivning, som dock avslogs efter en försöksvotering, vars utfall var så klart att rösträkning inte begärdes. De inledande skrivningarna i partiprogrammet kan därför anses väl förankrade, och kommissionen finner inte skäl att föreslå någon förändring av dem.

Programkommissionen föreslår, med instämmande av partistyrelsen, kongressen att besluta

- 1) att avslå motion G54.

Motion G54

Lunds arbetarekommun

Återinför socialdemokratins vision!

Sveriges socialdemokratiska arbetareparti har genom åren strävat efter att hålla sig ajour med tidsandan. Detta är positivt då utebliven förändring är ett tecken på stagnation. Strävan efter att modernisera sig kan dock ibland resultera i att man tappar kontakten med sina rötter. Detta anser vi vara fallet då partikongressen valde att stryka den portalparagraf författad av Ernst Wigforss som funnits med i SAP:s partiprogram mellan åren 1944 och 2001. Denna skrivelse formulerades ursprungligen som en kompromiss mellan förespråkarna för samhällelig involvering inom nyckelsektorer och de med en mer marknadsinriktad vision. De starka reaktioner och den intensiva debatten som åtföljt raderandet av denna skrivning visar att samma konflikt fortfarande finns kvar inom vår rörelse och är oförminskad i styrka. Beslutet att ta bort en så symbolisk kompromisskrivelse är därför mycket destruktivt för enigheten inom partiet, låt istället tusen blommor blomma!

Lunds socialdemokratiska studentklubb yrkar därför

- 1) att följande text snarast återinförs i partiprogrammet som portalparagraf:
”I detta syfte vill socialdemokratin så omdana samhället, att bestämmanderätten över produktionen och dess fördelning läggs i hela folkets händer, att medborgarna frigörs från beroende av varje slags maktgrupper utanför deras kontroll och att en på klasser uppbyggd samhällsordning

lämnar plats för en gemenskap av på frihetens och likställighetens grund samverkande människor.”

Lunds Socialdemokratiska Studentklubb

Lunds arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Partistyrelsens utlåtande över motion G55 (programmotion – arbetsrätt)

I motion G55 (Kalmar arbetarekommun) föreslås att följande mening ska införas i partiprogrammet: Genom att införa arbetsrättsliga miniminivåer på EU-nivåer samt att utgå från utstationeringsdirektivet skapas en väl fungerande arbetsmarknad inom den europeiska unionen.

Partiprogrammet ska, enligt principer som flera partikongresser ställt sig bakom, visa den socialdemokratisk idé- och samhällssynen och hur den konkretiseras i vissa bärande principer, som demokratins överordnade rätt att sätta gränser för marknaden. Vad gäller arbetsrätten inom EU slår således programmet fast att socialdemokratin ska driva en politik för full sysselsättning som bygger på respekt för löntagarnas rättigheter och förhindrar social dumping.

Men eftersom partiprogrammet gäller över flera kongressperioder, ska programtexten inte precisera den mer konkreta, dagsaktuella utformningen av partiets politik; kraven på den praktiska politiken ju kan komma att förändras under den tid programmet gäller. Av detta skäl ska partiprogrammet inte knyta partiets politik till bestämda, nu gällande regelverk, exempelvis ett bestämt EU-direktiv, eftersom de kan komma att förändras under den tid partiprogrammet gäller.

Det mer konkreta handlingsprogrammet för varje ny kongressperiod ska i stället göras i de politiska riktlinjer, som antas av varje partikongress och som enligt beslut av 2001 års partikongress, då nu gällande partiprogram antogs, ska ses som ett komplement till själva partiprogrammet. Det gäller också frågan om hur socialdemokratin mer konkret ska arbeta med de arbetsrättsliga frågorna inom EU. Enligt vad programkommissionen inhämtat kommer förslaget till politiska riktlinjer till årets kongress också att behandla detta, och motion G53 har för kännedom överlämnats till den arbetsgrupp som arbetat med riktlinjeförslaget.

Programkommissionen föreslår, med instämmande av partistyrelsen, kongressen att besluta

- 1) att anse motion G55 besvarad med hänvisning till utlåtandet och till förslaget till politiska riktlinjer.

Motion G55

Kalmar arbetarekommun

Arbetsrättsliga utmaningar i en ny tid!

Idag står den europeiska arbetarrörelsen inför nya utmaningar, något som vi märker tydligt när den Europeiska Unionen sammanflätas och utvidgas. En utveckling som vi i grunden ser väldigt positivt till men som vi aldrig får agera helt okritisk inför. En politisk union bestående av mer än 25 nationalstater och 450 miljoner invånare är självklart av naturen heterogen och ställer stora krav på samordning. Framförallt inom det arbetsrättsliga området eftersom hela den europeiska unionens grundidé bygger på den gemensamma inre marknaden.

Det förs idag en diskussion om vad hur medlemsstaterna ska hantera den olikartade arbetsrättsliga strukturen, mycket av diskussionen handlar om ursprungslandsprincipen eller utstationeringsdirektivet. Där utstationeringsdirektivet säger att de regler, dvs. lagar och avtal, som gäller i landet där arbetet utförs ska gälla för arbetstagaren medan ursprungslandsprincipen innebär att det inte ska vara reglerna i det land där arbetet utförs som gäller utan bestämmelserna i företagets hemland.

Principen och direktivet som ju står i direkt motsats till varandra utgör, enligt oss, ett hinder för en väl fungerande inre arbetsmarknad där den arbetsrättsliga strukturen är byggd för att förhindra social dumpning och utifrån respekt för löntagarnas rättigheter. För att uppfylla grundidén med den europeiska unionen krävs det ett samordnat arbetsrättsligt system där arbetstagarnas rättigheter sätts i första rummet.

Ett sådant system byggs med gemensamma miniminivåer på det arbetsrättsliga planet där varje medlemsstat har rätt till mer långtgående förbättringar av arbetsrätten. Grunden ska ligga i utstationeringsdirektivet och endast vid kortare tidsbestämda arbeten kan den sk. ursprungslandsprincipen godtas efter förhandling mellan arbetsmarknadens parter i den berörda nationen.

Vi yrkar därför

- 1) att partiprogrammet kompletteras med följande stycke:
Genom att införa arbetsrättsliga miniminivåer på EU-nivå samt att utgå från utstationeringsdirektivet skapas en väl fungerande inre arbetsmarknad inom den europeiska unionen.

Kalmar arbetarekommun beslöt att anta motionen som sin egen.

Partistyrelsens utlåtande över G56 (skrivningar om kärnkraftens avveckling)

I motion G56 (Sigtuna Arbetarekommun) yrkas att formuleringen om att kärnkraften ska avvecklas ska utgå ur partiprogrammet.

En i huvudsak likalydande motion med samma yrkande motion 137 (enskild, Järfälla arbetarekommun) behandlades vid 2001 års partikongress. Programkommissionen konstaterade i sitt utlåtande över denna motion att kravet på kärnkraftens avveckling är en tydligt fastlagd socialdemokratisk princip, bekräftad av flera partikongresser. Kravet har bäring på socialdemokratins övergripande energipolitik och återfinns i gällande

partiprogram. Programkommissionen ser inte något skäl att det ska utgå. Programkommissionens avslagsyrkande bifölls av partikongressen.

Partiprogrammet är en beskrivning av socialdemokratisk samhälls- syn och samhällsanalys, som samtidigt redovisar de principiellt bärande uppfattningarna inom olika politikområden. Kärnkraftens avveckling är en central del av partiets energipolitik, och bör, som partikongressen 2001 slog fast, återspeglas i partiprogrammet. En ändring kan således, enligt programkommissionens uppfattning, endast bli aktuell om en partikon- gress skulle besluta om en ändrad inriktning av partiets energipolitik.

I ett par motioner till årets partikongress yrkas att socialdemokratin ska ompröva sin inställning till kärnkraften. Ytterligare några motioner föreslår, med något olika formuleringar, att avvecklingen av kärnkraften skjuts upp på obestämd tid. Partistyrelsen yrkar i sitt utlåtande avslag på samtliga dessa motioner.

Programkommissionen föreslår, med instämmande av partistyrelsen, kongressen att besluta

- 1) att avslå motion G56.

Motion G56

Sigtuna arbetarekommun

Partiprogrammet

Formuleringen ”kärnkraften ska avvecklas” bör utgå ur partiprogrammet.

I Partiprogrammet antaget vid partikongressen 2001 under rubriken ”Det gröna folkhemmet” står det: Kärnkraften skall avvecklas samtidigt som användningen av fossila bränslen måste minska.

Vad man kan se av statistik så har elproduktionen från den år 1999 med tvång nedlagda Barsebäcksreaktorn (kostnad cirka 8 miljarder kronor för staten för ersättning till ägaren Sydkraft) under de gångna åren ersatts med importerad el från främst de danska kolkraftverken. Sverige har gått från att vara nettoexportör av el till att vara nettoimportör av el. Statens eget organ för elförsörjningen i Sverige Svenska Kraftnät har tvingades betala elproducen- terna för att sätta gamla, svenska fossileldade kraftverk med en effekt av 1000 MW i standby-läge under den gångna vintern för att undvika elbrist.

Elavbrott har skett i Sydsverige och Danmark under gångna år då ellill- förseln norrifrån avbrutits och de danska kolkraftverken och vindkraftverken inte räckt till för att snabbt täcka elbehovet. Att stänga ytterligare en Barse- bäckreaktor under år 2005 försämrar situationen och lär kosta staten cirka 8 miljarder kronor i ersättning till ägaren Sydkraft.

De reaktorer som vi har i Sverige är av den västerländska lättvattentypen med inbyggd fysikalisk och teknisk säkerhet. De cirka 350 reaktorerna i vär- lden har nu tillsammans gått totalt cirka 11 000 år. Under denna tid har denna reaktortyp haft en allvarlig olycka i Harrisburg år 1979, dock utan att någon person eller miljön skadades. Sedan den första reaktorn togs i bruk 1954 i Sverige har ingen människa strålskadats vid någon reaktor i vårt land. Svensk kärnkraft fungerar bra enligt säkerhetsmyndigheternas bedömning och kärn- säkerhetsutredningens betänkande SOU 2003:100. Kärnkraften i Sverige har inga miljöförstörande utsläpp som de fossila bränslena kol, olja, gas och torv.

I Finland planeras efter ett riksdagsbeslut för ett nytt stort kärnkraftverk (OL3) om cirka 1600 MW. Man vågar i Finland inte vara beroende av import från Ryssland för att täcka det normala, framtida elbehovet. En ny undervattenskabel mellan Finland och Sverige (600 MW) planeras.

Problemet med säker slutförvaringen av det högaktiva kärnavfallet (främst det använda kärnbränslet) håller på att lösas i Sverige genom att avfallet kommer att slutförvaras i ett djupförvar under marken enligt den så kallade KBS-3 metoden. ”SKI och SSI ser inga hinder för att KBS-3 metoden skulle kunna uppfylla de säkerhets- och strålskyddskrav som myndigheterna ställer” (yttrande år 2000). Det finns idag kommuner som förväntas acceptera en slutförvaring av använt kärnbränsle inom sina gränser (Oskarshamn och Östhammar).

I vårt nordliga och på vintern kalla land som inte har inhemska resurser av kol, fossilgas eller olja måste vi för att trygga elförsörjningen inom en överskådlig tid använda kärnkraft för elproduktion. Någon möjlighet att ersätta kärnkraftens nuvarande cirka 10 000 MW elproduktion med produktion i vindkraftverk, biobränslekraftverk, solceller eller genom besparingar finns inte under överskådlig tid. Vattenkraften är i stort sett färdigutbyggd i Sverige. Nya fossilgaskraftverk tar tid att bygga, fordrar nya gasledningar samt bidrar till en ökning av växthuseffekten. Kärnkraften har god acceptans i Sverige bland medborgarna enligt opinionsundersökningar.

I vårt land förbrukas cirka 27 000 MW el under kalla vinterdagar då industrin är i full gång. Elanvändningen i Sverige ökar med i genomsnitt cirka en procent per år. Anledningen är bland annat datoriseringen, högre komfort, bättre belysning, många nya bostäder, kontor och industrier, nya snabba tåg och tunnelbanor. I Sigtuna och i hela Sverige är vi beroende av en trygg elförsörjning för vår välfärd och våra arbeten. Kärnkraften är en viktig del av elproduktionen i Sverige nu och i framtiden.

Förslag:

- 1) att formuleringen ”kärnkraften ska avvecklas” enligt vår mening därför bör utgå ur partiprogrammet.

Barbro Brilioth, Carina Hedin, Hussein Hasan, Anders Johansson, Martin Johansson, Anne Kayani, Eva Lindqvist, Evalena Lindqvist, Leif Lindqvist, Gerd Magnusson, Giselher Naglitsch, Gunilla Naglitsch, Lars Nopp och Lola Svensson

Sigtuna arbetarekommun beslutade att anta motionen som sin egen.

